

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Iva Varšava

**Medgeneracijski odnosi in potrebe po medgeneracijskem
centru v lokalni skupnosti**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2021

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Iva Varšava

**Medgeneracijski odnosi in potrebe po medgeneracijskem
centru v lokalni skupnosti**

Magistrsko delo

Študijski program: Dolgotrajna oskrba starih ljudi

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Ljubljana, 2021

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici prof. dr. Jani Mali za njeno strokovno vodenje in pomoč pri pisanju magistrske naloge. Prav tako se ji zahvaljujem za znanje, izkušnje in odličen pristop študentom, ki ga je nesebično predajala skozi celotno akademsko obdobje.

Zahvaljujem se vsem, ki so sodelovali v raziskavi, saj sem z njihovo pomočjo prišla do rezultatov, ki bi lahko izboljšali naše življenje v vasi.

Največ se zahvaljujem svoji mami, ki mi je omogočila šolanje, mi bila opora, me spodbujala skozi študij in me vedno podpirala skozi celotno življenje.

Hvala tudi partnerju in prijateljicam za podporo, pomoč in spodbudo.

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Iva Varšava

Naslov magistrskega dela: Medgeneracijski odnosi in potrebe po medgeneracijskem centru v lokalni skupnosti

Mentorica: izr. prof. dr. Jana Mali

Kraj: Ljubljana

Leto: 2021

Število strani: 115 Število prilog: 4 Število tabel: 37

Število grafov: 18 Število shem: 2

Medgeneracijski odnosi in potrebe po medgeneracijskem centru v lokalni skupnosti **Povzetek magistrskega dela**

V prvem, teoretskem delu magistrskega dela sem opredelila generacije, medgeneracijske odnose, solidarnost ter sporazumevanju in konflikte med generacijami. Predstavila sem nekatere medgeneracijske programe in aktivnosti, prav tako pa tudi socialna omrežja starih ljudi in prosti čas v starosti. Navezala sem se tudi na dolgotrajno oskrbo.

V drugem delu sem z anketnim vprašalnikom želela izvedeti, kakšno je mnenje prebivalcev vasi Prezid glede ustanovitve medgeneracijskega centra in njegove umestitve v lokalni skupnosti. Pri reševanju ankete je sodelovalo 90 prebivalcev vasi Prezid, v starosti od 15 do 90 let. Želela sem izvedeti mnenje vseh treh generacij o ustanovitvi medgeneracijskega centra, o prostovoljstvu in aktivnosti prebivalcev. Zanimalo me, kakšno je medgeneracijsko sodelovanje, ali bi ga želeli izboljšati ter s katerimi dejavnostmi bi se želeli ukvarjati v primerjavi ustanovitve medgeneracijskega centra.

Intervjuvala sem pet upokojencev, starejših od 65 let, ki živijo v vasi Prezid. Pri intervjujih so me boljše zanimali odnosi med generacijami v lokalni skupnosti, v družini, mnenje starih ljudi o današnji mladini. Želela sem izvedeti tudi njihovo mnenje o medgeneracijskih centrih in o konfliktih z drugima dvema generacijama ter kako rešujejo situacije, kadar pride do konfliktov med generacijami.

Rezultati so pokazali, da vse tri generacije želijo sodelovati v medgeneracijskem centru in da bi se z vključitvijo v takšen center izboljšala kakovost življenja starih ljudi. Ugotovila sem, da je veliko anketirancev seznanjenih s prostovoljnim delom ter da bi se v veliki meri prostovoljno priključili delovanju medgeneracijskega centra. Prebivalcem vasi je pomembno biti aktivno vključen v okolje in družiti se z ostalimi generacijami. Želijo si več stikov med generacijami, ker vodijo v boljše medgeneracijske odnose in medgeneracijsko solidarnost.

Upokojenci so v intervjujih izpostavili dobre socialne mreže, dobre odnose z družino, s prijatelji in sosedmi. Svoj prosti čas izpolnjujejo s hišnimi opravki, s skrbjo za vnuke, sprehodi in druženjem. Izrazili so želje po več dejavnostih in zapolnitvi prostega časa z družabnimi aktivnostmi. Največ se družijo s staro generacijo in srednjo generacijo. Z mlado generacijo imajo najmanj kontaktov. Druženje z mlajšimi razbija njihovo monotonost življenja in zmanjšuje dolgčas. Menijo, da je treba ustanoviti medgeneracijski center, da bi bilo njihovo življenje z vključitvijo vanj bolj aktivno in kakovostno. Nespoštovanje in nerazumevanje navajajo kot razloge za konflikte med generacijami, prav tako pa tudi različna stališča med mladimi in starimi ljudmi. Kadar pride do konfliktov, jih rešujejo na miren način s pogovorom.

Ključne besede: medgeneracijska solidarnost, medgeneracijski odnosi, sporazumevanje in konflikti med generacijami, medgeneracijski programi, prosti čas, socialna omrežja

MASTER'S THESIS ABSTRACT

First and last name: Iva Varšava

Title of the thesis: Intergenerational relationships and the need for an intergenerational center within the local community

Supervisor: Associate Professor Dr. Jana Mali

Place: Ljubljana

Year: 2021

No. of pages: 115

No. of appendices: 4

No. of tables: 37

No. of charts: 18

No. of schemes: 2

Intergenerational relationships and the need for an intergenerational center within the local community

Master's Thesis Abstract

In the first, theoretical part of my master's thesis, I define the three generations and discuss intergenerational relationships, intergenerational solidarity, as well as intergenerational communication and conflict. I also present certain intergenerational programs and discuss social networks and free time from the point of view of elderhood. Furthermore, I draw connections with sustainable care.

In the second part of my thesis, I used a questionnaire to determine the stance of Prezid villagers on establishing an intergenerational center and positioning it within the local community. 90 Prezid villagers aged from 15 to 90 filled out the questionnaire. I wanted to determine what the three generations thought about establishing an intergenerational center, about volunteering, and about the activity of the villagers. I was interested in what the intergenerational cooperation in their community was like, whether they wanted to improve it, and what kinds of activities they were willing to participate in if an intergenerational center were established.

I interviewed five retirees from Prezid who were older than 65. In the interviews, I focused on the intergenerational relationships within the local community and within families, as well as on the older people's opinions on today's youth. I was also interested in what they thought about intergenerational centers, about their conflict with the other two generations, and about their methods for resolving intergenerational conflict when it occurs.

The results indicate that all three generations are willing to cooperate in an intergenerational center and that integration with such a center would improve the quality of life for the older people. I have found that many participants in the survey are acquainted with volunteer work and that they are largely willing to volunteer in activities organized within the intergenerational center. The villagers believe it is important to be an active member of the community and to socialize with other generations. They desire a greater degree of intergenerational interaction as this would lead to better intergenerational relationships and intergenerational solidarity.

In the interviews, the retirees mentioned good social networks and good relationships with their families, friends, and neighbors. They spend their free time by doing chores, looking after their grandchildren, going for walks and socializing. They expressed a need for a greater diversity of activities and that they would like to spend their free time by engaging in social activities. They spend most of their time with the old and middle generations. The generation they are least in contact with is the young generation. Spending time with the youth breaks the monotonousness of their lives and alleviates boredom. They are convinced that establishing an intergenerational center would help them lead more active lives and increase the overall quality

of life. They believe the reasons for intergenerational conflicts are disrespect, misunderstandings, and different viewpoints of the youth and the older people. Whenever conflict arises, they settle it amicably by talking.

Keywords: intergenerational solidarity, intergenerational relationships, intergenerational communication and conflict, intergenerational programs, leisure, social networks

KAZALO

1. TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1. Oprelitev generacij	1
1.2. Medgeneracijska solidarnost.....	4
1.3. Medgeneracijski odnosi, sporazumevanje in konflikti	9
1.4. Programi za medgeneracijsko sodelovanje	12
1.5. Socialna omrežja in prosti čas upokojencev	17
1.6. Dolgotrajna oskrba in medgeneracijski odnosi	21
2. FORMULACIJA PROBLEMA	23
3. METODOLOGIJA.....	25
3.1. Vrsta raziskave.....	25
3.2. Spremenljivke in teme raziskovanja	25
3.3. Merski instrumenti	27
3.4. Populacija in vzorec	28
3.5. Zbiranje podatkov	28
3.6. Obdelava in analiza podatkov	29
4. REZULTATI.....	30
4.1. Rezultati ankete.....	30
4.2. Preverjanje hipotez	48
4.3. Rezultati kvalitativne raziskave	55
5. RAZPRAVA.....	60
6. SKLEPI	66
7. PREDLOGI.....	68
8. VIRI IN LITERTURA	70
9. PRILOGE.....	75
9.1. Priloga A: anketni vprašalnik	75
9.2. Priloga B: vprašalnik za intervjuje.....	78
9.3. Priloga C: odprto kodiranje.....	79
9.4. Priloga D: osno kodiranje	110

KAZALO TABEL

Tabela 1.1: Razsežnosti medgeneracijske solidarnosti.....	7
Tabela 3.1: Spremenljivke	25
Tabela 4.1: Spol anketirancev	30
Tabela 4.2: Starost anketirancev	30
Tabela 4.3: Status anketirancev	31
Tabela 4.4: Sodelovanje v medgeneracijskem centru v primeru ustanovitve	32
Tabela 4.5: Vpliv na kakovost življenja starih ljudi z vključitvijo v medgeneracijski center ..	33
Tabela 4.6: Dejavnosti/predavanja, ki bi se jih želele udeležiti vse tri generacije	34
Tabela 4.7: Pomembnost druženja z različnimi predstavniki generacij	34
Tabela 4.8: Pogostost obiskovanja medgeneracijskega centra v primeru ustanovitve.....	35
Tabela 4.9: Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje	36
Tabela 4.10: Srečanje anketirancev s prostovoljnim delom	38
Tabela 4.11: Pripravljenost sodelovanja anketirancev kot prostovoljci v medgeneracijskem centru	38
Tabela 4.12: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov imajo z mlado generacijo.....	40
Tabela 4.13: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov imajo s srednjo generacijo	41
Tabela 4.14: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov imajo s staro generacijo	42
Tabela 4.15: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli z mlado generacijo	43
Tabela 4.16: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s srednjo generacijo	44
Tabela 4.17: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s staro generacijo	44
Tabela 4.18: Primeri vodje medgeneracijskega centra	45
Tabela 4.19: Dodatno mnenje na temo	47
Tabela 4.20: Test normalne porazdelitve za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje ...	48
Tabela 4.21: Povprečni rangi za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje	48
Tabela 4.22: Mann-Whitneyjev test	49
Tabela 4.23: Test normalne porazdelitve za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec.....	49
Tabela 4.24: Povprečni rangi za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec glede na starost	50
Tabela 4.25: Kruskal-Wallisov test za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec glede na starost.....	50
Tabela 4.26: Pearsonov koeficient korelacije za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje in pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec	51
Tabela 4.27: Kontingenčna tabela za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo	52
Tabela 4.28: Pearsonov hi-kvadrat za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo	52
Tabela 4.29: Test normalne porazdelitve za pomembnost druženja generacij.....	53
Tabela 4.30: Povprečni rangi za pomembnost druženja generacij glede na mlado in staro generacijo.....	53
Tabela 4.31: Mann-Whitneyjev test za pomembnost druženja generacij glede na mlado in staro generacijo	54
Tabela 4.32: Pearsonov koeficient korelacije za vpliv na kakovost življenja s sodelovanjem v medgeneracijskem centru in pomembnost druženja generacij	54
Tabela 4.33: Preverjanje hipotez	55
Tabela 9.1: Odprto kodiranje.....	79
Tabela 9.2: Osno kodiranje.....	110

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1: Grafični prikaz spola anketirancev	30
Graf 4.2: Grafični prikaz starosti anketirancev	31
Graf 4.3: Grafični prikaz statusa anketirancev	31
Graf 4.4: Grafični prikaz sodelovanja v medgeneracijskem centru v primeru ustanovitve	32
Graf 4.5: Grafični prikaz vpliva na kakovost življenja starih ljudi z vključitvijo v medgeneracijski center	33
Graf 4.6: Grafični prikaz pomembnosti druženja z različnimi predstavniki generacij	35
Graf 4.7: Grafični prikaz pogostosti obiskovanja medgeneracijskega centra v primeru ustanovitve	36
Graf 4.8: Grafični prikaz pomembnosti aktivnega vključevanja v okolje	37
Graf 4.9: Grafični prikaz srečanja anketirancev s prostovoljnim delom	38
Graf 4.10: Grafični prikaz pripravljenosti sodelovanja anketirancev kot prostovoljci v medgeneracijskem centru	39
Graf 4.11: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov imajo z mlado generacijo	40
Graf 4.12: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov imajo s srednjo generacijo	41
Graf 4.13: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov imajo s staro generacijo	42
Graf 4.14: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli z mlado generacijo	43
Graf 4.15: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s srednjo generacijo	44
Graf 4.16: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s staro generacijo	45
Graf 4.17: Grafični prikaz primerov vodje medgeneracijskega centra	46
Graf 4.18: Grafični prikaz dodatnega mnenja na temo	47

KAZALO SHEM

Shema 1.1: Medgeneracijsko sodelovanje (Hozjan, 2010, str. 46)	6
Shema 1.2: Elementi uspešnega in učinkovitega reševanja konfliktov med generacijami (Lapornik, 2017, str. 89)	11

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. Opredelitev generacij

V današnji družbi je življenje naravnano tako, da generacije živijo vse bolj ločeno. Stari ljudje so vse bolj osamljeni, mladi pa vse bolj prepuščeni sami sebi. Način življenja otežuje medsebojno spoznavanje in povezovanje predstavnikov različnih generacij, prenos izkušenj in medsebojno pomoč. Zadnja leta ponovno prihaja v zavest družbe zavedanje o pomenu medgeneracijskega druženja in jasno postavlja, da prepletanje generacij in medsebojno sodelovanje koristi vsem. Pojavlja se vedno več pobud in priložnosti za zbliževanje, za nova prijateljstva in znanstva. (Slokar in Brelih, 2010, str. 56)

»Po Snoju (2016) pomeni beseda generacija, prevzeto in prilagojeno prek sodobnih evropskih jezikov, nem. Generation, frc. Génération iz lat. generātiō «generacija, družina, človeštvo», prvotno »rodilna moč«, kar je izpeljano iz lat. Generāre »roditi, ustvariti, generirati« , to pa je izpeljano iz lat. genus, rod. – eris »rod, izvor, pleme.« (Macuh, 2019, str. 140)

Generacija je skupina ljudi, rojenih v dosegu približno dvajsetih letih oziroma v eni življenjski fazi: mladost, srednje življenjske faze in starosti. Glede na življenjska obdobja Ramovš (2003, str. 68) razdeli generacije na tri življenjska obdobja, ki se na ravni družbe kažejo v obliki delitve družbene celote v tri generacije prebivalstva: mlado, srednje in staro.

- Mlada generacija, ki je tudi imenovana prva generacija, so mladi ljudje od spočetja do samostojnosti. Glavna naloga mladostnega obdobja je zdrava rast in temeljno učenje za življenje, ki skupaj zraste v zmožnost za lastno samostojno družino in delo. V današnjem času se mladostniška doba vse bolj podaljšuje.
- Srednja generacija je obdobje, ko ljudje rodijo in vzgojijo svoje potomstvo naslednje generacije ter delajo za preživetje vseh treh generacij. Danes se to obdobje ujema s službenimi leti do redne upokojitve.
- Stara generacija je obdobje, ko ljudje dozori do polne človeške uresničitve. Skrb za materialni razvoj prepuščajo naslednji generaciji, z upokojitvijo pa se pojavi nova kakovost svobode in življenjskih možnosti za dejavno življenje, ki ni manj razgibano in polno kakor v srednjih letih, z druge strani pa je bolj sproščeno in izbrano v skladu z osebnimi potrebami, sposobnostmi in okoliščinami.

»Glede na sisteme vrednot sta Howe in Strauss (1991) v ameriški družbi razdelila pripadnike posameznih generacij v naslednje skupine:

- Tiha generacija – ki je bila rojena pred letom 1946. Generacija, ki je odraščala v težkih razmerah, ki jo je zaznamovala druga svetovna vojna. Močne družinske vezi, natančnost pri delitvi delovnih mest in vlog, veliko spoštovanje avtoritet, zvestoba državi, družini in podjetju, v katerem dosledno spoštujejo pravila, doslednost, resničnost, potrpežljivost in nabor moralnih obveznosti so osnovne značilnosti tihe generacije.
- Baby boom generacija – rojena je med letoma 1946 in 1963. Konec vojne predstavlja optimizem in širitev, ki sta zaznamovala otroštvo te generacije: brezposelnost pada, dohodek narašča in kot posledica gospodarskega okrevanja se stopnja rodnosti močno povečuje. Poleg optimizma so za to generacijo značilni tudi idealizem, kritičnost, strpnost in ciljna usmerjenost, zaznamuje jo tudi egocentričnost, radi tekmujejo in težijo k nenehnim spremembam. Zaradi želje po delu na visokih in uglednih položajih ter tekmovalnega duha so veliko vložili vase in vlagali v nenehno napredovanje v karieri.
- Generacija X – rojena med letoma 1964 in 1978. Tej generaciji je pomemben osebni razvoj, ustvarjalnost in neodvisnost. Zanašajo se na svojo intuicijo in so skeptični do avtoritete, nezaupljivi so in raje širijo svoje ideje. Začetek razvoja interneta je začel razumevanje in uporabljanje tehnologije, ki je prineslo tej generaciji številne koristi. Poleg tega radi trdo delajo, da imajo potem dovolj prostega časa zase.
- Generacija Y – rojena je približno med 1979. in 1997. letom, ki jo je obeležil internet in hiter razvoj tehnologije. Ta generacija je pozitivno naravnana, avtonomna, ima optimističen pogled na svet, rada se uči in ukrepa neodvisno od drugih ljudi. Izpostavljena je velikemu številu medijev, izobraževalnim priložnostim in globalnemu okolju, postaja najbolj izobražena in tehnološko napredna generacija. Rada služi in zapravlja denar. Generacija Y je odklopljena od realnosti in potrebuje veliko spodbud starejših za funkcioniranje v vsakdanji realnosti.
- Generacija Z – rojena je okoli 2000 leta in bo kmalu postala zelo konkurenčna v poslovnem svetu. Poznana jo tudi kot mobilna generacija ali generacija Facebooka. Mlade imenujejo digitalni domorodci.« (Macuh, 2019, str. 144)

Vsako generacijo označujejo določene karakteristike splošne narave in odražajo družbene okoliščine, v katerih je posamezna generacija odraščala. Niso popolnoma enotne in homogene in vseh značilnosti posamezne generacije ne moremo pripisati vsem pripadnikom določene generacije. Lahko pa na splošno prepoznamo določene karakteristike. (Seničar, 2018, str. 127)

Stari ljudje pogosto razmišljajo dolgoročno, vidijo širšo sliko stvari in svoje znanje prek zgodb in izkušenj prenašajo na mlajše od njih. Po drugi strani mladi pogosto ostarele opominjajo, da se svet nenehno spreminja, jih uvajajo v nove ideje in jim pomagajo bolje razumeti nove življenjske trende.

Ramovš (2003, str. 83) navaja, da je mlada generacija polna življenja, radovedna, s svojimi pogledi je na čelu razvoja, pred mlado generacijo so vse življenjske možnosti. Na drugi strani pa se stari človek približuje koncu svojega življenja, njegove možnosti so vse bolj izčrpane, čedalje bolj je neokreten. V tesnem stiku z mladimi stari človek sodoživljava in vpija mladostne razsežnosti življenja, da lahko svojo starost živi polno in se bliža svojemu zatonu z zaupanjem v življenje. Šele ob stiku z otroki in mladino se v starem človeku izkristalizira temeljno življenjsko stališče: starost je povsem drugačna, kakor sta bili mladost ali srednja leta, vendar pa je enako smiselno del življenja.

Način življenja starih generacij se razlikuje od načina življenja mlade generacije, kjer je ena od posledic hiter razvoj tehnologije ter vključenost tehnologije v vsakdanje življenje. Strategije spoprijemanja z vsakdanjimi problemi, ki so bile učinkovite v življenju babic in dedkov, so v življenju njihovih vnukov le redko uporabne, velikokrat so tudi povsem neučinkovite. (Vujovič, Lüscher, Klimczuk in Svetelšek, 2017, str. 286)

Stara generacija potrebuje srednjo. Pomislimo samo na materialne potrebe v telesni razsežnosti: sistem pokojninskega zavarovanja temelji na solidarnosti – redni mesečni prispevki zaposlenih za lastno pokojninsko zavarovanje se večinoma sproti izplačujejo za tekoče pokojnine upokojencem, zaposlena srednja generacija z delom proizvaja vse potrebne proizvode in opravlja zdravstvene, socialne, upravne in druge usluge za vsakdanje življenje tretje generacije, bolne ali onemogle pa oskrbuje.

Povsem enako potrebuje srednja generacija staro. Človek srednjih let ima nešteto potreb v vseh razsežnostih, ki terjajo za svojo polno zadovoljitev sodelovanje s tretjo generacijo. Kolika je materialna pomoč upokojenih staršev v gospodinjstvu in pri varstvu otrok, občutijo mlade družine, ki nimajo v bližini nikogar od svojih staršev. Človek srednjih let čuti, da je življenje res v celoti smiselno le v primeru, če osebno poznajo stare ljudi, ki sprejemajo svojo starost kot smiselni del življenja. Ob takem starem človeku doživlja človek srednjih let ob enem in drugem pa tudi mlada generacija kompleksno celoto življenjskih povezav: trajnost, nadaljevanje življenja, socialno vpetost, zakoreninjenost in pripadnost. (Ramovš, 2003)

»Način življenja v sodobni družbi, ki povečuje produktivnost, storilnost in lov za zaslužkom, zmanjšuje pomen medsebojnih odnosov med vsemi tremi generacijami. Mladi ljudje, ljudje srednje generacije in stari ljudje se le redko skupaj družijo pri delu, razvedrilih in

drugih oblikah skupnega sodelovanja. Hiter razvoj znanosti in znanja na vseh področjih odriva izkušnje in modrost starih ljudi in s tem posredno zmanjšuje veljavo in položaj starosti. Po drugi strani pa tudi niso vzpostavljeni sistemi za medsebojno komunikacijo vseh tri generacij.« (Mali, 2009 str. 245)

»Zelo pomembno je dejstvo, da so današnje generacije zaradi podaljšanja življenja pridobile med srednjimi leti in visoko starostjo ter z njo povezano onemoglostjo dve desetletji zdravega življenja. To obdobje nam prinaša nepredstavljive možnosti za osebno zorenje in s tem za nagel dvig kakovosti medčloveškega sožitja.« (Ramovš, 2014, str. 50)

Tisto, kar je zagotovo, je, da se vsi mi staramo iz dneva v dan, iz leta v leto in vsako obdobje, skozi katero prehajamo, je lepo, različno in posebno. V vsakem opravljamo različne dejavnosti, imamo različne vloge in se spreminjamo ter ustvarjamo spomine in izkušnje.

»Ob sprejemanju tega dejstva je treba negovati in razvijati zavest, da nobeno življenjsko obdobje ni več vredno od drugega, da ima življenje smisel v vseh obdobjih kot celota. Ta smisel pa prepoznavamo v specifičnih nalogah, ki jih ljudje moramo opraviti v določenem času ne le zase, temveč za drugega.« (Hojnik Zupanc, 1997, str. 36)

Vsekakor lahko zaključimo, da so v današnjem načinu življenja mlada, srednja in stara generacija med seboj premalo povezane.

Ljudje že od nekdaj razvijajo odnose, da se spoprimejo in preživijo v času, ki jim je bil namenjen. Generacije so bile vedno različne. Že v daljni preteklosti so bila postavljena pravila o spoštovanju starih ljudi. Ljudje so se poskušali povezati in živeti v harmoniji, saj so vedeli, da je z mladostno energijo in modrostjo starih ljudi lažje preživeti. Danes se medosebni odnosi nekoliko manj spoštujejo, norme spoštovanja so drugačne. Zavedamo se, da so ti odnosi pomemben steber naše družbe.

1.2. Medgeneracijska solidarnost

Medgeneracijsko solidarnost lahko opredelimo kot socialno povezanost med generacijami. Nanaša se na odnose med ljudmi in na preiskovanje vezi, ki povezujejo posameznike s skupinami in skupine med seboj. Solidarnost se navezuje na pozitivne vidike povezovanja med ljudmi (toplina, naklonjenost, privlačnost, interakcija, nudenje pomoči, ko je potrebna). Pri tem pa generacijo lahko razumemo na dva načina. Najprej kot skupino v družbi, ki je definirana s starostjo oziroma mladi, srednjih let in stari. Gre za starostne kohorte, in torej ne (nujno) za osebe, ki bi bile sorodstveno povezane. Drugo razumevanje solidarnosti med generacijami pa

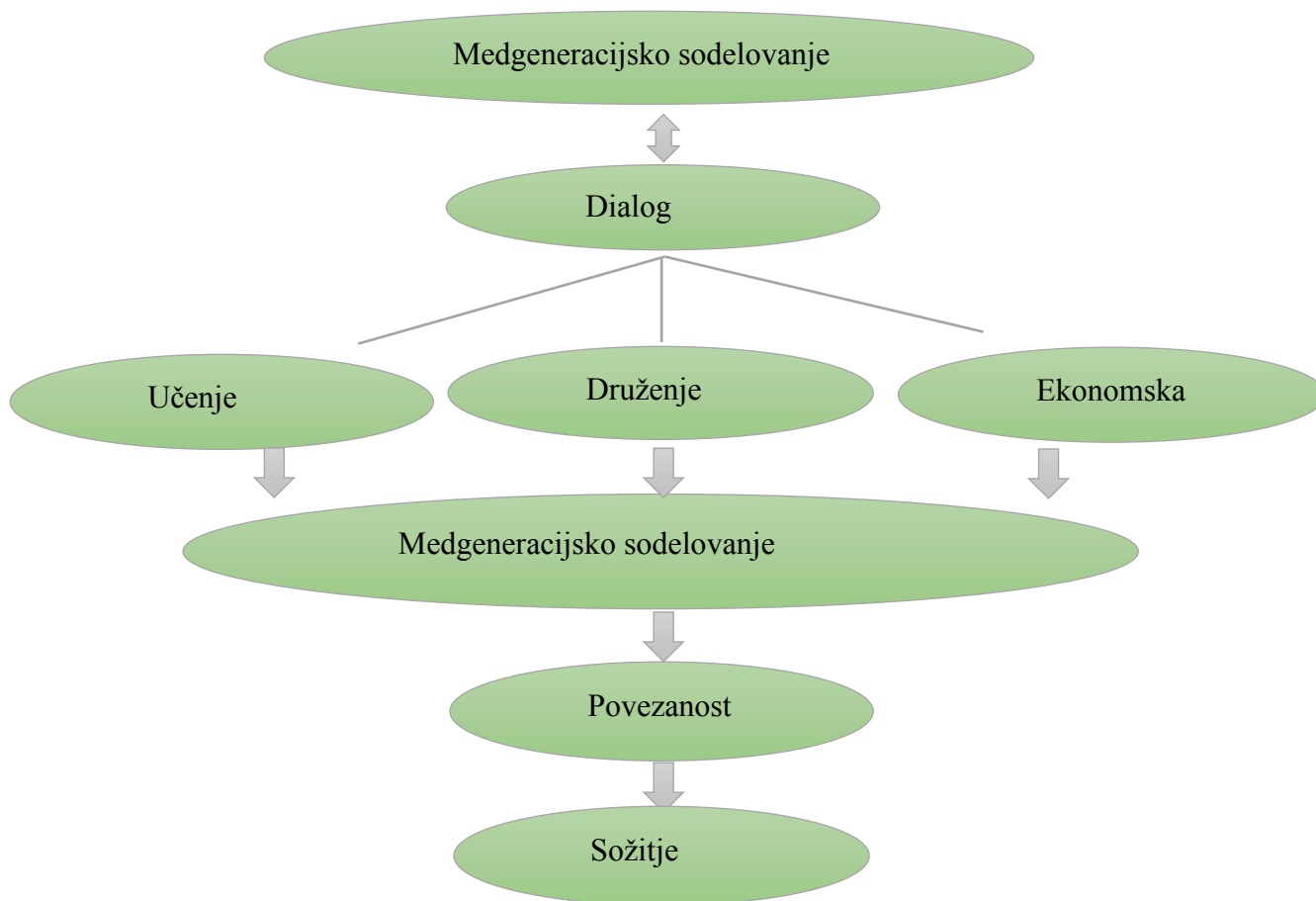
opisuje odnose med družinskimi člani oziroma med starimi starši, starši in otroki. (Hlebec idr., 2012)

Trajnostni razvoj družbe je mogoč le v pristnem stiku in sožitju vseh generacij. Za sožitje je potrebna pozitivna komunikacija med generacijami, povečana vloga sosedske, lokalne in drugih skupnosti ter sodelovanje mladih in starih za ustvarjanje kakovostnega življenja. Sožitje in solidarnost generacij sta odvisna od kombinacije sodelovanja treh sfer, to je države, ki ima instrumente moči, trga, ki ima kapital, in civilne družbe, ki je lahko solidarna. Tega se družba vedno bolj zaveda, zato krepi medgeneracijsko sodelovanje in sožitje z različnimi programi za mlade in stare, prek katerih krepi aktivnost starih ljudi, razvija ustvarjalnost mladih in povezuje generacije, saj sta od tega odvisni kakovost življenja in prihodnost naslednjih generacij. (Erenda, Suklan, Roblek in Meško, 2014)

Majhenič (1999) navaja cilje medgeneracijskega povezovanja, ki so predvsem:

- ohranjanje avtonomije in individualnosti starih ljudi, saj to pri starih spodbuja lastno odgovornost, ustvarjalnost in tudi samostojno neodvisno življenje,
- ohranjanje stikov z družino, sosesko in vrstniki,
- skrb za dostopnost do informacij o vsem, kar je za stare ljudi pomembno,
- razvoj mladostnikove samozavesti,
- učenje mlajših moralnih in etičnih razsežnosti medčloveških odnosov.

Shema 1.1: Medgeneracijsko sodelovanje (Hozjan, 2010, str. 46)

Hozjan (2010, str. 46) z zgornjo sliko prikaže, da medgeneracijsko sodelovanje zajema vse programe, ki se v državi izvajajo na tem področju. Medgeneracijsko sodelovanje poteka skozi dialog, ki se odvija s pomočjo različnih metod, kot so npr. učenje, druženje, ekonomska podpora. Te metode pripomorejo k večanju medgeneracijske solidarnosti in povezanosti, njihov rezultat pa je sožitje med generacijami. To je eden od načinov, kako lahko povezovalno sodelujejo mladi in stari, iščejo nove izzive, se učijo drug od drugega in temeljijo na modrosti ter izkušnjah na eni strani (stari) kakor tudi na znanju in spretnosti na drugi (mladi).

»V socialnem delu znamo razbrati možnosti in priložnosti za pozitivno vrednotenje starosti in vidimo izzive za medgeneracijsko povezovanje. Eden od ključnih pristopov na področju socialnega dela s starimi ljudmi je krepitev medgeneracijskega sožitja, ki lahko poteka na več ravneh.« Mali (2009a, str. 73)

V nadaljevanju Mali (2009a, str. 73) govori o mikro, mezo in makro ravni. Na mikro ravni govori o medgeneracijskem sožitju v družinah in socialnih omrežjih. V socialnem delu nas zanima, kako vzpostaviti in okrepiti sožitje med generacijami na ravni posameznika, znotraj družine, kjer so viri za preseganje pomanjkljive medsebojne solidarnosti. Mezo raven vključuje

sožitje v skupnosti. Dejstvo je, da je naše življenje nujno vezano na skupnost, a vprašanje je, kako lahko znotraj skupnosti okrepimo medgeneracijsko povezanost, kakšna je vloga organizacij v skupnosti pri tem in kako aktivirati vlogo lokalne skupnosti. Na makro ravni pa govorimo o sožitju celotne družbe, kar na eni strani narekuje povezanost ukrepov države s prvima dvema ravnema, po drugi strani pa državi odpira samostojen in legitimen prostor, da sprejme politiko za spodbujanje medgeneracijskega sožitja.

Šest elementov odnosov med staršem in otrokom, o katerih govorita Bengston in Roberts (1991):

- naklonjenost oziroma emocionalna povezanost,
- povezanost oziroma stiki,
- konsenz oziroma podobnost v vrednotah in prepričanjih,
- funkcionalnost oziroma delitev virov,
- jakost družinskih norm,
- struktura priložnosti, da se medgeneracijske izmenjave vzdržujejo. (Hlebec, Filipovič Hrast, 2012, str. 27)

V spodnji tabeli so prikazani našeti elementi odnosov medgeneracijske solidarnosti in empirični indikatorji, ki sta jih opredelila Bengston in Roberts (1991).

Tabela 1.1: Razsežnosti medgeneracijske solidarnosti

Razsežnost solidarnosti	Definicija	Empirični kazalci
Povezanost/interakcijska solidarnost	Pogostost in vzorci interakcije med družinskimi člani	Pogostost medgeneracijskih interakcij ali stikov (npr. osebnih, telefonskih ipd.). Vrste skupnih aktivnosti ali druženj (rekreacija, posebne priložnosti ipd.).
Emocionalna solidarnost	Vrsta ali stopnja pozitivnih čustev o družinskih članih ter stopnja vzajemnosti teh čustev	Izražanje naklonjenosti, topline, bližine, razumevanja, zaupanja, spoštovanja ipd. do članov družine. Percipirana vzajemnost pozitivnih čustev med člani družine.
Konsenzualna solidarnost	Stopnja ujemanja vrednot, stališč, prepričanj med družinskimi člani	Skladnost družinskih članov glede specifičnih vrednot, stališč in prepričanj. Percipirane podobnosti z drugimi družinskimi člani v vrednotah, stališčih in prepričanjih.
Funkcionalna solidarnost	Stopnja pomoči in izmenjave virov	Pogostost medgeneracijskih izmenjav pomoči (npr. finančne, fizične, emocionalne).

		Percepcije vzajemnosti medgeneracijskih izmenjav pomoči.
Normativna solidarnost	Stopnja zavezanosti družinskim normam in družinskim obvezam, opravljanju družinskih vlog in izpolnjevanju družinskih dolžnosti	Percepcija pomembnosti družine in medgeneracijskih vezi. Percepcija moči družinskih dolžnosti, ki jih imajo otroci do svojih staršev.
Strukturna solidarnost	Tip, število in geografska bližina družinskih članov	Geografska bližina bivališč družinskih članov. Število članov družine. Zdravje družinskih članov.

Vir: (Hlebec, Filipovič Hrast, 2012, str. 27)

»Medgeneracijsko sodelovanje ima številne pozitivne učinke, tako na starejše kot na mlajše udeležence tega procesa. Sodelovanje različnih generacij izboljša pogoje za zdravje in blaginjo pri starih ljudeh, vključevanje v medgeneracijske aktivnosti zmanjšuje težave, povezane s presnovo in prehrano, izboljša se njihovo počutje, zmanjša se razmišljanje o smiselnosti življenja. Zmanjša se občutek osamljenosti, poveča se ali na novo nastane socialna mreža kot tudi občutek pripadnosti in pomembnosti za družbo.« (Macuh, 2019, str. 158)

Medgeneracijska solidarnost in dvosmerni tok – na institucionalni ravni medgeneracijska solidarnost pogosteje temelji na transferjih in pomoči od mladih k starim, ampak so slednji pogosto kompenzirani s transferji od starih k mladim v družini in skupnosti (prostovoljstvo starih ljudi, skrb za otroke, finančni transferji itd.), kar je pomembno dejstvo za vzpostavljanje medgeneracijske solidarnosti in razvijanje pozitivnih stališč do starih ljudi in staranja. (Filipovič Hrast, Hlebec, 2009, str. 211)

»Družinsko življenje je prav gotovo pomembno za razvoj solidarnosti med ljudmi, saj je družina kot gnezdo, v katerem na osnovi medgeneracijskih odnosov posameznik dobi pomembna izhodišča za prakticiranje in negovanje solidarnosti med ljudmi.« (Mali, 2017, str. 237)

Penger in Dimovski (2007, str. 54) pravijo, da je kakovost družbe in medgeneracijskega sožitja v njej odvisna od tega, kako ima prebivalstvo razviti dve osnovni socialni sposobnosti, ki sta osebna samostojnost in medčloveško sodelovanje. Ti dve sposobnosti se družbeno izražata v delovanju osnovnih dveh socialnih imunskih vzgibov: (1) osebne in skupinske samopomoči pri zadovoljevanju potreb in reševanju težav ter (2) osebne in družbeno organizirane solidarnosti – v tem, koliko posamezniki in skupine sodoživljajo potrebe ali težave drugega in drugih ter koliko in kako smiselno sodelujejo pri njihovi zadovoljitvi ali rešitvi.

»Na medgeneracijski solidarnosti temeljijo vsa socialna zavarovanja, prenos kulture iz roda v rod, vzgoja in izobraževanja, oskrbovanje starih ljudi in otrok, skratka celotno sožitje ljudi v vsakdanjem življenju, delovanje države in civilne družbe. Brez medgeneracijske solidarnosti človeštvo ne more preživeti.« (Ramovš, 2004, str. 722)

1.3. Medgeneracijski odnosi, sporazumevanje in konflikti

Danes je preučevanje odnosov med generacijami posebno aktualno v okoliščinah staranja prebivalstva, ki ga prebivalstveni strokovnjaki gledajo kot posledico predvsem dolgotrajnih trendov vztrajno nizke rodnosti in dolgoživosti. (Kneževič Hočevar, 2013, str. 15)

Večina držav na svetu beleži povečanje pričakovane življenjske dobe, rodi se manj otrok, stari ljudje pa predstavljajo velik del celotnega prebivalstva, kar vsekakor prinaša spremembe v razmerju mladih in starih, kjer se navezujem z Mali (2012, str. 128), da so za nekatere spremembe razmerij mladih in starih tragične, bi jih pa morali razumeti kot priložnost za spremembe v družinskih razmerah in medgeneracijskih odnosih.

Za sociološki vidik razumevanja identitete so zanimivi predvsem socialni odnosi med posamezniki in skupinami, med samimi generacijami in znotraj njih. Pojmi se navezujejo tako na zasebni kot javni vidik generacijske identitete, kar se kaže v individualnih in kolektivnih načinih življenja. Tradicionalna konfiguracija medgeneracijskih odnosov in njihova zakonska podlaga izkazujeta potrebo po nadaljnjem razvoju generacijskega reda, predvsem na političnem področju. (Vujovič, Lüscher, Klimczuk in Svetelšek, 2017)

Pihlar (2012, str. 41) navaja štiri temeljne vrste odnosov med generacijami:

1. konflikti med generacijami in negativna medsebojna odvisnost,
2. solidarnost in pozitivna medsebojna odvisnost,
3. neodvisnost in ločevanje,
4. ambivalentnost.

»Dobri odnosi med predstavniki prve, druge in tretje generacije so pomembni predvsem zaradi prenosa življenjskih izkušenj, vrednot in tradicije ter predvsem zato, da se ljudje med seboj spoznajo in povežejo. V preteklosti so ti procesi potekali mimogrede ob vsakdanjem skupnem življenju in delu v temeljnem človeškem odnosu.« (Hojnik Zupanc, 1997, str. 36)

Za mlade ljudi, ki so implicitno označeni kot produktivni in aktivni del družbe, so stiki s starimi ljudmi bolj dolžnost, ki zanje nima kakšne posebne vrednosti. Stari ljudje pa se čutijo prizadeti, če so v tekmovalnem procesu z mlajšimi in izključeni s svojimi akumuliranimi

izkušnjami. Veliko teh negativnih reakcij je rezultat nepripravljenosti mladih, da bi sprejeli modrost življenjskih izkušenj stare generacije. (Hojnik Zupanc, 1994, str. 55)

»Starostniki velikokrat menijo, da v odnosu z mladimi ne morejo dovolj dobro izraziti svojega potenciala, ki ga imajo. Menijo, da ne čutijo priznanja, spodbujanja in podpiranja svojega prispevka v družbi. Hkrati pa družba ne upošteva potreb starih ljudi in spoštovanja njihove pravice do dostojnega življenja.« (Macuh, 2019, str. 101)

Sestavina medčloveškega sožitja je komunikacija, ki je zgrajena iz komuniciranja in različnih vlog, kjer jih vsak posameznik opravlja v posamezni medčloveški povezavi.

Opredelitev komuniciranja zajema naslednje načine:

1. besedno komuniciranje z govorom;
2. nebesedno z govorico telesa (z izrazom obraza, gestami rok, položajem telesa, molkom in drugimi oblikami obnašanja);
3. komuniciranje z dejanji, ki jih storimo drug drugemu ali za drugega. (Ramovš in Slana, 2010, str. 17)

»Sistemi za medsebojno komunikacijo vseh treh generacij niso vzpostavljeni. Mladi ljudje velikokrat niti nimajo možnosti za vzpostavitev komunikacije s starimi ljudmi, kadar ta možnost obstaja, komunikacija med njimi ne steče. Ne glede na mogoči napredek znanosti in tehnologije človek še vedno ostaja socialno bitje, ki potrebuje stike in druženje z drugimi ljudmi, prenašanje znanja in modrosti med generacijami.« (Mali, 2009, str. 245)

Ramovš (2004, str. 726) ugotavlja, da je za osebni in socialni razvoj človeka redna osebna komunikacija pomembna, kakor je pomembno uživanje hrane, ki nam omogoča dober telesni razvoj in obstoj. Posebej odločilen je za mlado in sredno generacijo redni osebni stik s starim človekom, ker brez tesnega stika s starim človekom, ko je v polni starostni moči in šarmu, ko potrebuje pomoč ali nego in se poslavlja s sveta, mlajše generacije ne morejo zdravo človeško zoreti, ljudje srednje generacije pa se ne morejo pripravljati na lastno kakovostno starost. Starim ljudem pa se življenje brez živega osebnega stika z mlajšima dvema generacijama vse bolj zapleta v mrko jesensko sivino.

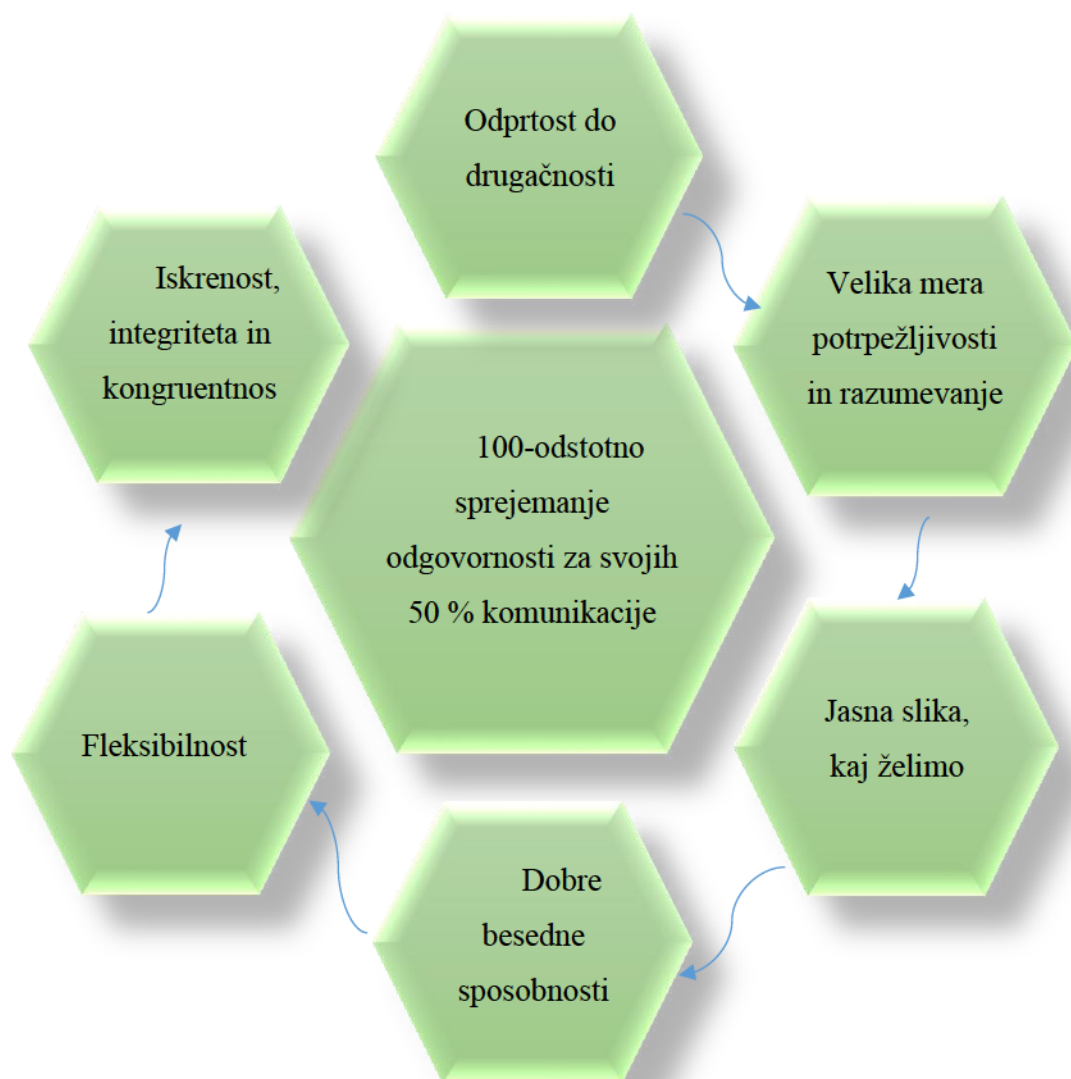
Potreba po učenju medgeneracijske komunikacije pomeni v današnjih demografskih razmerah prednostno nalogo za posameznike, za civilno družbo in javno politiko države. Komunikacija je v celoti naučena veščina na temelju prirojene sposobnosti, toda v tradicionalni družbi poteka učenje medgeneracijske komunikacije spontano po vzorcih sožitja te družbe, v današnjih razmerah pa je za obvladovanje te veščine nujna zavestna odločitev posameznika, družine in človeških skupin, javna politika pa mora s pomočjo znanosti, vzgoje, izobraževanja,

kulture in drugih svojih organizacijskih oblik poskrbeti, da bo v sodobnem življenjskem okolju ljudi na voljo dovolj primernih možnosti za to učenje. (Ramovš in Slana, 2010, str. 24)

V vsakem obdobju življenja mora človek poskrbeti, da je intenzivno osebno povezan vsaj z enim pozitivno usmerjenim človekom iz vsake generacije: z enim mladim, enim srednjih let in enim starim. Biti osebno povezan pomeni, da z njim vsaj eno uro tedensko komunicira na ravni osebnega človeškega doživljanja in izkušnje; torej ne samo na ravni splošnih, intelektualnih, delovnih ali drugih brezosebnih vsebin. Pozitivna usmerjenost v odnosu pa pomeni, da je pri komunikaciji pet dobrih, spodbudnih ali pozitivnih vsebin na eno slabo. (Ramovš, 2003, str. 86)

Lapornik (2017, str. 74) pravi, da so nerazumevanje in razlike med generacijami v večini primerov največje in najmočnejše ovire med ljudmi. Vpliv nerazumevanja se kaže tudi v slabši kakovosti in ravni komunikacije.

Shema 1.2: Elementi uspešnega in učinkovitega reševanja konfliktov med generacijami (Lapornik, 2017, str. 89)

Z zgornjo sliko nam Lapornik (2017, str. 89) prikaže, da je odgovornost pri vsakem posamezniku. Komunikacija in sodelovanje med generacijami bi se izboljšala, če bi upoštevali in razvijali svoje veščine v smeri zgoraj prikazanih usmeritev. Naša komunikacija bi bila spoštljiva, iskrena, jasna in tekoča kot tudi uspešnejša, bogatejša ter učinkovitejša. Dobra stran te prilagoditve je, da omogoča boljši prenos znanja, izkušenj, vrednot s starejše na mlajšo generacijo, omogoča pa tudi boljšo prilagoditev stare generacije na sodobne razmere v družbi.

Medgeneracijske razlike so pomembne, saj prinašajo različne vrednote, obnašanje, potrebe, načine komuniciranja, delovne vrednote, stališča. Interakcija med različnimi generacijami vpliva na organizacijo bodisi negativno bodisi pozitivno. Pozitivna interakcija lahko privede do povečane ustvarjalnosti in inovacij zaradi različnih perspektiv razmišljanja, negativna interakcija pa lahko sproži različne konflikte. Mnogi konflikti, za katere menimo, da so osebne narave, so pravzaprav generacijski. (Tomšič, 2010 str. 28)

Žunko, Lužar Šajt, Karničnik, Marošek in Breznik, (b. d., str. 14) pravijo, »da med mlado in staro populacijo prihaja do različnih konfliktov, ki so lahko dejanski ali navidezni«. V sodobnem času se zmanjšujejo priložnosti za naravno srečevanje in druženje med različnimi generacijami. Za spodbujanje medgeneracijske solidarnosti bo treba:

- krepiti izobraževanje in usposabljanje na tem področju (prenos znanj in veščin med generacijami),
- spodbujanje razumevanja med generacijami (iniciative, ki vključujejo mlade in stare),
- spodbujanje starostne raznolikosti v zaposlovanju in "srebrni ekonomiji".

V želji, da bi uspešno premostili medgeneracijski jezik ter da bi ustvarili sožitje in razumevanje med generacijami, moramo poskušati razumeti drugo osebo in spoštovati drugačnost. Vztrajanje na svojih principih in zavračanje potreb drugega nas ne bosta pripeljala daleč. Vsaka izmed generacij ima svoje močne strani, ki so pomembne za razvoj družbe in hkrati tudi veliko priložnosti za usvajanje novih znanj in veščin na področjih, na katerih je druga generacija močnejša. Zato je tudi pomemben ustrezen prenos znanja in izkušenj med generacijami, ki pa ne bo mogoč, če ne bomo prilagodili svojega načina komuniciranja. (Lapornik, 2017, str. 79)

1.4. Programi za medgeneracijsko sodelovanje

Spodbujanje aktivnega staranja kot procesa optimalnega zdravja in vključevanja starih ljudi v družbo je pomembno področje za izboljšanje kakovosti življenja starih ljudi.

V raziskavi Šlebingerjeve (Šlebinger et al., 2006) so navedene tri zamisli aktivnega staranja:

- (1) OECD-jeva (produktivna), ki aktivno staranje opredeljuje kot sposobnost ljudi, da živijo življenje v družbi in gospodarstvu, in to kljub staranju.
- (2) WHO-jeva (vseživljenjska), ki poudarja vseživljenjski pristop aktivnega staranja, kjer se daje priložnost za zdravje, sodelovanje in varnost, da se omogoči kakovost življenja v času.
- (3) Evropske unije, ki temelji na t. i. novi paradigmi v politiki staranja in se usmerja na posledice staranja prebivalstva na področjih zaposlovanja, socialne varnosti, zdravja in socialnih pravic, pri tem pa podaja strategijo za učinkovit odziv na ekonomske politike. (Penger in Dimovski, 2007, str. 51)

Primarno mesto za solidarno sožitje generacij in kakovostno staranje je lokalna skupnost, zato bi se morala občina zavzeti za doseganje ciljev medgeneracijskih odnosov, predvsem v ponujanju raznolikosti storitev in programov za stare ljudi in spodbujanje ustanavljanja krajevnih medgeneracijskih središč. Z njimi lokalne skupnosti pridobijo mesto, kjer se izmenjuje izkušnost stare generacije z energijo in znanjem mlade generacije; kjer tudi v praksi potekajo učne ure medgeneracijskega sodelovanja in sožitja; kjer se rušijo stereotipi o starih ljudeh, dobiva novo znanje in veščine ter razvija prostovoljstvo. (Romih, 2009, str. 83)

V lokalni skupnosti smo sposobni zagotavljati socialno vključenost starih ljudi. Ostrman (2010, str. 12) navaja naslednje rešitve:

- koordinacija reševanja problemov starih mora biti na lokalni ravni;
- sistematsko je treba urediti usklajevanje med ministrstvi;
- v lokalni skupnosti je treba urediti informacijske točke, kjer stari ljudje lahko dobijo informacije in svetovanje;
- v lokalni skupnosti je treba povečati ponudbo in dostopnost storitev za stare ljudi;
- v lokalni skupnosti je treba spodbujati prostovoljstvo in medgeneracijsko sodelovanje;
- stari ljudje naj sami povedo, kaj potrebujejo;
- v lokalnih skupnostih je treba propagirati projekt – lokalna skupnost, prijazna krajanom;
- vzpostaviti je treba partnerstvo med vladnim in nevladnim sektorjem ter občino na področju skrbi za stare ljudi.

»Lokalna skupnost spodbuja in financira različne programe za stare ljudi, za medgeneracijsko sodelovanje, za podporo razvoju prostovoljstva. Na področju prostovoljstva so velike možnosti različnih ponudb z vključevanjem starih ljudi. Prostovoljstvo nudi

konkretno pomoč, obenem pa zadovoljuje notranje potrebe po samouresničevanju, po spoznavanju drugih ljudi, po želji delati dobro za druge in za skupno dobro, po širitvi socialne mreže.« (Ostrman, 2010, str. 105)

Razne oblike usposabljanja in pomoči družinam, ki imajo starega družinskega člana, pomoč na domu, dnevno varstvo, medgeneracijsko prostovoljstvo, programi za stalno ozaveščanje in usposabljanje krajanov na področju skrbi za kakovostno staranje in solidarno sožitje med generacijami so nekateri med osnovnimi programi medgeneracijskega centra. (Žunko, Lužar Šajt, Karničnik, Marošek in Breznik, b. d., str. 14)

Prostovoljno delo je nastalo iz potrebe, da so ljudje skupaj, se družijo ali si med seboj pomagajo. Nanaša se na skrb za druge in prispevanje skupnosti ter tudi tako omogoča ljudem učenje in praktično uporabo veščin in sposobnosti. Prostovoljstvo je prostovoljna dejavnost posameznika, osredotočena na blaginjo skupnosti.

Prostovoljci, ki izberejo dejavnosti, ki so tesno povezane z medsebojnimi odnosi, naj bi imeli zadovoljene svoje osnovne potrebe, realna pričakovanja v svojih dejavnostih in bi se morali zavedati, da so v ospredju potrebe tistih, ki jim je namenjeno prostovoljno delo. (Krstančič, 2005)

Prostovoljstvo je vsekakor izziv za vse tiste, ki si želijo pridobiti nova znanja, izkušnje, nova poznanstva, nove prijatelje, razviti socialno mrežo, predvsem pa povečati zaupanje vase in svoje sposobnosti. To pomeni, da vsak prostovoljec nekaj daje in tudi nekaj dobi zase in svoj razvoj v družbi, v kateri je. V bistvu prostovoljstvo bogati tako ene kot druge. (Rešetič, Piletič, 2018, str. 98)

Medgeneracijsko prostovoljstvo je eno od možnih sredstev za krepitev medgeneracijske povezanosti in solidarnosti. (Mali in Nagode, 2009, str. 225)

S prostovoljstvom se zavestno odločamo, da bomo s svojimi napori in zavezo vplivali na pozitivne spremembe v naši družbi, da bomo prevzeli odgovornost in naredili, da bo v naši skupnosti boljše mesto za življenje. Poleg tega prostovoljstvo lahko gradi solidarnost, tako da tisti s težkimi življenjskimi okoliščinami postanejo enakovredni člani skupnosti.

Macuh (2019, str. 105) pravi, da vključevanje stare generacije v medgeneracijske aktivnosti zmanjšuje težave, povezane s presnovo in prehrano, njihovo počutje se izboljša, zmanjša se razmišljanje o smiselnosti življenja. Dodamo še lahko, da se zmanjša občutek osamljenosti, poveča se ali na novo nastane socialna mreža, prav tako pa tudi občutek pripadnosti in pomembnosti za družbo.

Pomen medgeneracijskih centrov je zelo širok, saj nam po eni strani daje priložnost srečevanja in spoznavanja generacij. S tem lahko pride do zmanjševanja predsodkov ter

stereotipov o staranju in starih ljudeh in pa tudi o mladih v današnjem času. Z druge strani izmenjava znanj in izkušenj bogati obe strani, mladi in stari pridobivajo nova znanja, kar jim dviga samozavest in samospoštovanje. (Ostrman, 2010, str. 105)

Krajevno medgeneracijsko središče je živa skupnostna ustanova, kjer se odvijajo številni programi za stare ljudi v povezavi z mlajšo generacijo na osnovi prostovoljstva. Opravlja vlogo tradicionalne trigeneracijske povezanosti v družini, sorodstvu in v soseski. Vanj prihajajo stari ljudje zaradi številnih ugodnih storitev, mlajši dve generaciji pa se družita s staro ob primernih dejavnostih. Krajevno medgeneracijsko središče je vse, kar se organiziranega dogaja v kraju za kakovostno staranje in povezovanje generacij. (Ramovš, 2004, str. 728)

Ličen in Bolčina (2010, str. 11) pravita, da medgeneracijske skupine lahko nastajajo v vsakem kraju glede na to, da ima vsak kraj svojo zgodovino, ki je za sedanjost pomembna. Dogodki iz preteklosti oblikujejo sedanjost prek zgodovinskega spomina. Spoznavanje in raziskovanje dogodkov iz skupne zgodovine mesta ali vasi je posebno zanimiva tema za medgeneracijske skupine. Temeljni ris je povezava: *mladi – stari – skupnost*. Ta ris tvori družbeni in mentalni prostor za medgeneracijsko učenje.

Milavec Kapun (2011, str. 76) navaja nekatere od oblik medgeneracijskega druženja:

- skupine za samopomoč – kjer se stari ljudje srečujejo in skupaj premagujejo različne težave, se spodbujajo in podpirajo;
- medgeneracijsko učenje – mlada in srednja generacija uči staro, tok informacij in učenja pa naj bi bil tudi v nasprotni smeri;
- prostovoljno delo – predstavniki različnih generacij skupaj delujejo na prostovoljnih dejavnostih: Rdeči križ, Karitas, gasilci, pomoč onemoglim v domačem kraju ipd.;
- medgeneracijsko druženje v okviru šol in vrtec (obiski starostnikov v domovih, obiski vrtcev ipd.);
- družabni dogodki in prireditve v okviru lokalne skupnosti – proslave, srečanja, praznovanja, obujanje šeg in običajev;
- športne aktivnosti, organizirane v različnih športnih društvih;
- kulturna društva – vključujejo običajno predstavnike različnih generacij, drug drugega spodbujajo; predvsem stari skrbijo za podmladek in za prenos kulturne dediščine: gledališčne skupine, pevski zbori, folklorne skupine ipd.;
- medgeneracijski tabori – skupno preživljanje časa na taborih;
- organizirana potovanja.

»Medgeneracijski programi imajo lahko več dobrodejnih vplivov, med drugim tudi

medsebojno spoznavanje. Medgeneracijsko izobraževanje opredeljujemo kot prakso, ki združuje ljudi različne starosti z namenom, da bi se skupaj učili in razvijali medsebojno spoštovanje in razumevanje.« (Ličen in Bolčina, 2010, str. 7)

Medgeneracijsko učenje in skupnostno učenje povezujeta ljudi in krepita vključenost ter solidarnost. Z različnimi strategijami omogočata, da ljudje izstopijo iz svoje osamljenosti in postanejo v okolju dejavni. Na različne načine pripomoreta k medsebojnemu spoznavanju in razumevanju ter premagovanju stereotipov. (Klančnik, Pivk in Zakšek, 2010, str. 23)

Jelenc Krašovec in Kump (2006, str. 145) pravita, da s pomočjo medgeneracijskih skupin stari ljudje zadovoljujejo nematerialne socialne potrebe, srednja generacija se pripravlja na lastno kakovostno starost, mladi pa odkrivajo modrost življenja pri starejših odraslih. V medgeneracijskih programih lahko stari ljudje postanejo pomembna podpora ostalim, spodbujajo druge pri učenju, osebostnem razvoju in aktivnem družbenem življenju.

Podobno menijo tudi (Žunko, Lužar Šajt, Karničnik, Marošek in Breznik, b. d., str. 33), ki pravijo, da medgeneracijsko povezovanje lahko pomaga vsem trem generacijam, da prerastejo ravnodušnost, nezaupanje in zavračanje skupnega sodelovanja. Stari ljudje lahko preko tega vzpostavijo odnose z mladimi in prispevajo k družbi s prenašanjem svojih izkušenj, kjer se pa mlada in srednja generacija seznanjata s staro in od nje dobita vpogled v lastno starost ter udomačita misel na lastno staranje in minljivost ter jo spodbudita k načrtovanju aktivnega staranja.

Vrste programov glede na vloge starejših in mlajših:

- starejši so mentorji mlajšim (npr. starejši prostovoljci, ki delujejo v šolah kot
- neformalni svetovalci za otroke in mladostnike);
- mlajši so mentorji starejšim (npr. pri računalništvu);
- mlajši in starejši delujejo v korist skupnosti, učijo se skupaj (npr. projekti za ekološko delovanje);
- mlajši in starejši se družijo, poteka nenačrtovano učenje (npr. medgeneracijski
- tabori in potovanja). (Ličen in Bolčina, 2010, str. 11)

Stari ljudje lahko družbi veliko prispevajo – čas, izkušnje, prostovoljstvo. Aktivna vključenost starih ljudi ustvarja gospodarsko in družbeno vrednost, neposredno ali preko priložnosti, ki jih starejši ustvarjajo kot prostovoljci, delavci, potrošniki. Vključenost starih pomeni občutek vrednosti in koristnosti. (Žunko, Lužar Šajt, Karničnik, Marošek in Breznik, b. d., str. 14)

1.5. Socialna omrežja in prosti čas upokojencev

Upokojitev ljudem prinese spremembe v življenju, veliko več časa za družinske člane. Po eni strani človek z upokojitvijo izgubi delovno sredino, stiki s sodelavci se zmanjšajo, z druge strani pridobi na področju svojega zasebnega življenja, več časa zase in svoje bližnje, za svoje hobije in tisto, kar osrečuje življenje, prej pa ni bilo časa.

»Upokojitev je za nekatere ljudi »blagoslov«, posebno za tiste, ki niso marali svojega dela ali so delo občutili kot breme. Če imajo »konjičke«, jim pomeni upokojitev vstop v novo, prijetnejše obdobje. Lahko se ukvarjajo z marsikatero dejavnostjo, za katero prej niso imeli dovolj časa ali zbranosti, npr. umetnostjo, branjem knjig, poslušanjem koncertov, zbirateljstvom, celo športom.« (Pečjak, 2007, str. 85)

»Upokojitev je dogodek, ki spremeni dnevni in življenjski ritem. Nenadoma ostaja vsak dan osem ur časa, ki ga je treba zapolniti z drugimi dejavnostmi. Zato se skoraj vsi upokojenci soočajo s praznino – nekaj jim v življenju manjka. Zato je pomembno, da si po upokojitvi človek ponovno ustvari ritem tako, da bolj obsežno opravlja tiste dejavnosti, ki jih je že prej in ga zadovoljujejo, ali pa si poišče nove, ki mu lahko prinesejo tudi nove znance in prijatelje.« (Hojnik Zupanc, 1997, str. 7)

V zadnjem času je prosti čas zelo razširjen pojem za vse generacije, posebej pa tudi za stare ljudi. Eden od razlogov, da se vse več govori o aktivnem preživljanju prostega časa, je daljša življenjska doba. V starosti je vse večji izvor dolgočasje, nemira, osamljenosti, skrbi, problem pa zna biti, kako in s čim izpolniti prosti čas.

S kakovostnim preživljanjem prostega časa dvigujemo telesno zdravje, odpornost, vzdržljivost, prav tako pa tudi bogatimo znanje o zdravju, zdravem življenju, higieni itd. Prosti čas lahko primerjamo z vzgojno-izobraževalnim procesom, ki razvija številne vidike človekove osebnosti. Krstančič (2005, str. 177) navaja: telesne, športne, tekmovalne; intelektualne; estetske; tehnično-tehnološke, družbene in moralne; kulturne; socializacijske vidike osebnosti.

Potrebe, ki jih imajo ljudje v prostem času, so najbolj raznovrstne. Pogosto so družabne narave ali pa gre za hobije, šport, zabavo. Prosti čas omogoči posebno vrsto družbene participacije, ki je v načelu prostovoljna in nevezana. (Flaker idr., 2008, str. 216)

Drenik (2006, str. 48) pravi, da stari ljudje razlikujejo dve vrsti dejavnosti prostega časa:

- obiski kulturnih prireditev – kot so na primer opera, drama, gledanje TV in potovanja;
- manj pa prosti čas uporabljajo za izobraževanje – sodelovanje v društvih in drugih organizacijah, hobiji, skrb in delo za otroke, vnuke.

Paradokсно imajo ljudje, ki potrebujejo organizirano pomoč in podporo, čeprav večinoma niso zaposleni, malo prostega časa. Deloma jim primanjkuje denarja, včasih družbe, a tudi dejansko časa. (Flaker idr., 2008, str. 224)

Skozi svoje življenje človek živi v odnosih s svojim najbližjim in širšim okoljem kot tudi sam s seboj. Življenje se nam začne v družini, kjer dobimo prve izkušnje ljubezni, bližine, sprejetosti, učenja itd., potem prehaja v druženje v soseski, v šoli in kasneje v delovni sredini. Človek z odraščanjem spozna nove ljudi in širi svoje socialne mreže, tudi tako jih spreminja in dopolnjuje.

»Sodelovanje z družino varuje starega človeka v dobesednem in prenesenem pomenu besede. Varuje razpoznavno identiteto in temeljni občutek lastne vrednosti zanj samega in javno, v socialnem okolju; varuje interaktivno učinkovitost njegove osebne niše. V podpori družine lahko prepozna izkušnjo vezanosti, pripadnosti in spoštovanja.« (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 291) Glede družinskih stikov s starimi ljudmi bi dodala tudi mnenje Hojnik Zupanc (1997, str. 9), ki pravi, da je družina tista postavka v življenju starih ljudi, ki zadovoljuje njihovo potrebo po socialnih stikih, daje pa tudi občutek pripadnosti, kar je po upokojitvi posebej pomembno. Družinski člani so že po naravi družinske skupnosti, prve in najpomembnejše osebe, s katerimi upokojenka/ec ohranja, največkrat pa še okrepi medosebne stike in komunikacijo.

Mali (2014, str. 115) pa pravi, da je razprava o medgeneracijski solidarnosti tesno povezana z razumevanjem medgeneracijskih procesov v družini. Družinsko življenje je ključnega pomena za razvoj solidarnosti, saj je središče, v katerem živijo posamezniki, pridobitev osebne izkušnje medgeneracijskih odnosov, ki jim omogoča vadbo in negovanje solidarnosti kasneje v življenju.

Po upokojitvi večina upokojenk/cev največ časa preživi v krogu družine – s partnerjem, otroki in vnuki, lahko rečemo z najožjimi družinskimi člani. Ljubezen do vnukov je posebna in na stare ljudi pozitivno vpliva. Otroci so že odrasli ljudje, ki imajo svoje obveze, službo in premalo prostega časa in pogosto stari starši skrbijo za svoje vnuke.

Pečjak (2007, str. 89) pravi, da »v upokojitvi osvežitev prinašajo vnuki, v katerih vidijo stari starši svoje potomce. Zato so prizanesljivejši do njih, kot so bili do svojih otrok. Posebno pri polno zaposlenih starših je pomoč starih staršev pri negi otrok nadvse dobrodošla in pomembna. Ukvarjanje z vnuki postane vsebina in smisel njihovega življenja«.

»Nekateri stari starši zelo uživajo v bližini vnučkov, ker jim vnuki nadomeščajo lastne otroke, do katerih nimajo več občutka starševske odgovornosti. Vnuki razvijajo ob starih starših bolj zdrav in pozitiven odnos do starosti. V medsebojnih stikih lahko stari starši in vnučki

osebnostno rastejo. Ni redko, da uživajo stari starši posebno zaupanje vnučkov, saj je med njimi običajno manj napetosti.« (Požarnik, 1981, str. 63)

Ostrman (2010, str. 57) pravi, da ljudje v odnosih z drugimi zadovoljujemo svoje potrebe po sprejetosti, razumljenosti, potrebnosti, varnosti, da lahko osmislimo svoje bivanje in delovanje. V odnosih z drugimi je človek tudi v odnosu s samim seboj, kadar oblikuje svoja stališča, odnos do sebe in do drugih, išče smisel svoje prisotnosti in svojega delovanja.

Flaker idr. (2008, str. 258) pravijo, da »je ena od temeljnih človekovih potreb potreba po stikih in druženju. Človek je družbeno bitje, stiki z drugimi so fiziološka nuja, še več pa nuja civilizacije. Brez drugega ne moremo obstati. Skozi življenje vzpostavljamo veliko različnih stikov«.

Lokalna skupnost oziroma soseska ima zelo pomembno vlogo v vsakdanjem življenju ljudi, saj predstavlja znano okolje ter skupnosti ljudi, med katerimi se počutimo domače, sprejeto in varno ter predstavlja tudi stalno prisotnost manjše praktične pomoči. Skupnost v smislu ljudi, ki bivajo v geografski bližini, je pomemben vir pomoči starim ljudem. (Filipovič Hrast in Hlebec, 2009, str. 209)

Soseska je izrazito pomembna za stare ljudi, saj so nanjo bolj navezani zaradi daljšega bivanja v njej, hkrati pa so pogosto nanjo tudi bolj omejeni (npr. zaradi zmanjšanih gibalnih možnosti). Navezani nanjo so tudi zaradi svojega doma, v katerem živijo že dolgo časa, saj je slednji del te soseske. (Filipovič, 2007, str. 299)

Milošević Arnold (2000, str. 253) pravi, da nekateri strokovnjaki ugotavljajo, da se socialne mreže starih ljudi razlikujejo od socialnih mrež, ki jih imajo mlajše generacije. Socialne mreže starih ljudi so na splošno ožje, kar verjetno izvira iz specifičnih potreb starih ljudi. Nadalje Milošević Arnold (2000, str. 253) meni, da »socialne mreže vplivajo na uspešno staranje, saj zagotavljajo več podpore in tako pomagajo starim ljudem nadomestiti izgube, s katerimi se z leti soočajo. Ljudje, ki to mrežo sestavljajo, lahko po drugi strani ovirajo uspešno prilagoditev na staranje. To se zgodi v primeru, če zanemarijo potrebo po spodbujanju neodvisnosti, ko se odzivajo na zdravstvene in socialne omejitve starega človeka«.

Različni stresni dogodki, kot so upokojitev, izguba partnerja, selitev v drug kraj, selitev otrok, daljše namestitve v zdravstvenih in negovalnih institucijah, vplivajo na starostnikovo socialno mrežo. Z leti se posameznikovo socialno omrežje spreminja. Zmanjšuje in spreminja se velikost socialne mreže. Predvsem upada število vezi med sorodniki, naraščajo pa sosedske vezi, starostniki se povezujejo s prijatelji in znanci. (Milavec Kapun, 2011, str. 71)

Kavčič (2010, str. 11) glede druženja in socialnih stikov poudarja:

- omrežja socialne opore v Sloveniji so zelo družinsko naravnana,

- stari se lahko obrnejo na manj ljudi kot druge starostne skupine,
- s starostjo je vedno bolj pomembna opora otrok,
- pomembna je vloga partnerja, pri druženju so pomembni tudi prijatelji, bolj kot pri drugih starostnih skupinah je pomembna tudi vloga sosedov,
- stari ljudje imajo najmanj opornih članov za finančno pomoč in informacijsko oporo, največ pa za emocionalno oporo in druženje.

Medgeneracijski odnosi se začnejo v družinah. Skozi življenje se naša socialna mreža spreminja, spoznamo veliko ljudi od otroštva do starosti, z nekaterimi ustvarimo kratkotrajen stik, z nekaterimi ostanemo v stiku celotno življenje. V starosti se socialna mreža oži, z upokojitvijo ljudje izgubijo stik, manj je ljudi okoli njih v primerjavi z mlado in srednjo generacijo, ki sta obkroženi z veliko večjim številom ljudi. Starim ljudem je najpomembnejša družina, prijatelji ter soseska. »Sosedje so lahko pomembno dopolnilo omrežju socialne opore starostnikov. V posebnih primerih so sosedi lahko tudi več kot le dopolnilo oz. dodatna opora, ampak lahko postanejo primarna opora starostniku, še posebej v primeru pomanjkanja družinskih virov pomoči.« (Filipović, Kogovšek, Hlebec, 2005, str. 209)

Švedski raziskovalci so v okviru raziskave o kakovosti življenja po upokojitvi ugotovili, da stari ljudje velik pomen pripisujejo socialnim omrežjem. Pričakovano je bilo, da bi anketiranci kot najpomembnejši dejavnik kakovosti življenja navedli zdravje, ampak odgovori so pokazali, da je socialno omrežje (kamor so uvrščali vnuke, otroke, partnerje, starše, prijatelje, domače živali in bivše sodelavce) najpomembnejša lastnost kakovostnega življenja. (Žunko, Lužar Šajt, Karničnik, Marošek in Breznik, b. d., str. 33)

»Kakovost človekovega življenja je v vseh življenjskih obdobjih odvisna od dobrega razmerja med njegovo osebno samostojnostjo in ustrezno vpetostjo v medčloveške povezave; uspelo človekovanje je ravnotežje med zrelo osebno samostojnostjo in dobrim občestvovanjem z ljudmi. Človek potrebuje za svoj razvoj družbo drugih ljudi in samoto; kdor ni samostojen in ni sposoben samote, tudi v družbi ni ustvarjalen in tvoren.« (Ramovš, 2014, str. 50)

Za kakovostno starost je bistvenega pomena, da se star človek v nobenem obdobju svoje starosti telesno, duševno in delovno ne zanemari in prepusti životarjenju. (Ramovš, 2003, str. 97)

V današnjih razmerah tradicionalne družinske, sorodstvene in sosedske socialne mreže delujejo veliko bolje, če se ljudje odločijo za zavestno izobraževanje o medgeneracijskih odnosih, starosti in staranju. Ko se to zgodi, se mimogrede izoblikujejo v njihovem okviru povsem nove oblike sožitja generacij in odnosov, ki prinašajo boljše in lepše življenje in sožitje med generacijami. (Erenda, Suklan, Roblek in Meško, 2014)

1.6. Dolgotrajna oskrba in medgeneracijski odnosi

Dolgotrajna oskrba je pojav, ki ga lahko razumemo kot odziv na demografske spremembe, s katerimi se spopadajo države po vsem svetu. Hitro staranje prebivalstva in sočasno zmanjševanje deleža mladega prebivalstva v sodobnih industrijskih družbah povzročata številne spremembe v (do zdaj) dokaj stabilnih ureditvah. Hkrati s podaljševanjem življenja, napredkom medicine, zmanjševanjem deleža aktivnega prebivalstva in večanjem deleža ljudi, odvisnih od pomoči, smo priče spremembam v družinskih razmerjih in medgeneracijskih odnosih. (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 15)

Flaker idr. (2008, str. 328) pravijo, da je dolgotrajna oskrba fenomen, ki prinaša veliko novosti na ravni zagotavljanja socialne varnosti, ki presegajo stare obrazce organiziranja oskrbe, načinov pristopa k človeški stiski, statusa uporabnikov in bistva procesov pomoči. Uvajanje dolgotrajne oskrbe ni toliko nadgradnja že obstoječih sistemov socialne varnosti, socialnega in zdravstvenega varstva, kot pa je nadgradnja prekinitev, paradigmatski prelom in preboj, ki ustvarja nove obrazce solidarnosti, pomoči in strokovnosti.

V Sloveniji ni enotno urejenega sistema dolgotrajne oskrbe starih, kronično bolnih, invalidnih in oslabeledih oseb, ki pri opravljanju temeljnih življenjskih aktivnosti in drugih dnevnih opravil potrebujejo delno ali polno pomoč druge osebe, ampak se različne storitve in prejemi zagotavljajo v okviru obstoječih sistemov socialne zaščite (zdravstvo, socialno varstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje). (MDDSZ, 2006, str. 18)

»V dolgotrajni oskrbi uporabniki niso pasivni prejemniki pomoči. V ospredju oskrbe je človek, ne institucija in strokovnjaki, zaposleni v njej. Človek, ki potrebuje dolgotrajno oskrbo, uporabnik, je partner v procesu oskrbe, se pravi, da uporabnik in strokovnjak ustvarjata odnos enakopravnega sodelovanja pri definiranju in reševanju stisk in težav.« (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 17)

»Sodobna oskrba starih ljudi temelji na potrebi ljudi po neodvisnosti in po samostojnem življenju, hkrati pa samostojnega in kakovostnega življenja ne moremo živeti, če nismo povezani z drugimi, bližnjimi, prijatelji in znanci. Uporabniki dolgotrajne oskrbe potrebujejo več samostojnosti, neodvisnosti od drugih, hkrati pa ne morejo biti neodvisni in odločati o svojem življenju, če nimajo moči. Za to, da lahko uveljavljamo svojo voljo in si okrepimo moč, moramo biti vključeni in se povezovati z drugimi. Sodelovanje in vključevanje v skupnost in možnosti za ustvarjanje odnosov z drugimi odločilno vplivajo na kakovost življenja starih ljudi in njihovo odpornost.« (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 20)

Dolgotrajna oskrba naj bi zagotavljala vzdržen sistem pomoči in spodbudila razvoj novih oblik oskrbe za stare ljudi.

»V dolgotrajni oskrbi razumemo in spoštujemo razlike med generacijami, iščemo pa tudi načine, kako lahko predstavniki različnih generacij živijo v skupnem sožitju, medsebojnem sodelovanju, si med seboj izmenjujejo različne oblike pomoči in podpore in so drug do drugega solidarni. Prikazovanje zastrašujočih demografskih sprememb in opozarjanje zgolj na staranje prebivalstva služi marginaliziranju starih ljudi in zmanjševanju njihove družbene vloge.« (Mali, 2017 str. 249)

»Ljudi, ki bi na dolgi rok lahko zagotavljali pomoč, je čedalje manj, saj so potencialni pomočniki (sorodniki, prijatelji, sosedje) čedalje bolj vpeti v poklicno delo, energijo vlagajo v uspešno kariero in zanemarjajo pomen medčloveških odnosov. Pravzaprav tudi sami potrebujejo pomoč pri spoznanju, da je uspešno življenje le tisto, ki temelji na dobrih medsebojnih odnosih, sožitju, solidarnosti in sočutju do sočloveka. Sodoben način življenja, v katerem smo nenehno izpostavljeni različnim tveganjem, nas opominja, da lahko vsak trenutek tudi sami potrebujemo dolgotrajno pomoč drugih ljudi.« (Mali, 2017, str. 235)

Skupnost je pomembno okolje pomoči starim ljudem in družinam, kar se navezuje na obstoj storitev, ki bi podpirale bivanje in skrb za stare ljudi v skupnosti. Politični dokumenti navajajo kot enega izmed prednostnih ciljev čim daljše bivanje starih v skupnosti s podporo zdravstvene nege in storitev, ki jih potrebujejo. Pomemben je tudi razvoj storitev v okviru tretjega, neprofitnega sektorja, ki ima danes pomembno vlogo pri skrbi za stare ljudi. (Filipovič Hrast in Hlebec, 2009, str. 209)

Z vzpostavljanjem novih mehanizmov socialne varnosti in novih organizacijskih struktur in novih načinov zagotavljanja storitev pomoči in podpore smo pred izzivom, kako na različnih ravneh vzpostaviti nove odgovore, ki bodo presegali stare delitve, paradokse in tudi krivice posameznikom in skupinam, kakor tudi ustvariti posebno polje dolgotrajne oskrbe, ki bo integrirano, kjer ne bo več večinoma nesmiselne delitve na zdravstvene in socialne storitve, kar bo omogočalo sinergije različnih strok v skupne strategije pomoči in solidarnosti. (Mali in Negode, 2009, str. 226)

Mali (2017, str. 236) pravi, »da je pomembno prepoznati, da je osrednje vodilo dolgotrajne oskrbe pomoč človeku, ker je človek in ker je ohranjanje njegovega dostojanstva pomembno za človeško skupnost, za obstoj človeštva. V tem kontekstu predstavlja medgeneracijsko sožitje način za krepitev skupnosti, v kateri njeni člani sami nadzorujejo in upravljajo svoja življenja in se s skupnimi močmi spopadajo s tiskami in težavami, ki jih doživljajo«.

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Demografsko staranje je trend, ki zaznamuje 21. stoletje. Soočamo se s povečanjem življenjske dobe in nižjo rodnostjo, ki prinaša spremembe na številnih področjih življenja, kot so na primer trg dela, socialna zaščita, zdravstvo itd. Hkrati se spreminja razmerje med generacijami. Ena najpomembnejših razprav, ki se mora odvijati v sodobnih družbah, je koncept solidarnosti med generacijami. Medgeneracijsko sodelovanje razumemo kot izmenjavo izkušenj in spoznanj, druženje, učenje, pomoč ene generacije drugi, ustvarjanje, ohranjanje in širjenje socialne mreže. Gre za zagotavljanje materialne varnosti in ohranjanje kulturne dediščine ter socialne in čustvene opore.

Pri medgeneracijskem sodelovanju gre za obnavljanje in negovanje temeljnega odnosa med ljudmi. Taki odnosi zagotavljajo varnost, življenjsko moč in energijo, saj stara generacija zapusti veliko svojih izkušenj in modrosti, mlada pa se zaveda pomena kakovostnega staranja. (Erenda, Suklan, Roblek in Meško, 2014, str. 45)

Razlike med generacijami so velike, zaradi tega je tema medgeneracijskega odnosa zelo aktualna. Preživljanje stare generacije se razlikuje od načina življenja mlade generacije, kar je v prvi vrsti posledica hitrega tehnološkega razvoja ter vključenosti računalniške tehnologije v današnje življenje.

Nesoglasja med starimi in mladimi ljudmi se izražajo v različnih pogledih na svet in na življenje. Stari ljudje so po navadi razočarani nad mladimi zaradi njihovega odnosa do materialnih dobrin, nespoštljivega odnosa do starih ljudi, zanemarjanja delovnih obveznosti, grobega, nesramnega besednjaka. Mladi pa so nestrpni do starih ljudi.

Glede na pridobljene rezultate iz svoje diplomske naloge »Prosti čas in socialna omrežja starih ljudi po upokojitvi« (Varšava, 2018) želim v magistrskem delu bolj podrobno raziskati medgeneracijske odnose na vasi, kjer živim. V prejšnji raziskavi so rezultati pokazali, da si upokojenci želijo več stika z ostalimi generacijami in da bi se udeleževali medgeneracijskih dejavnosti, zato me zanima, kakšni so odnosi starih ljudi z ostalimi generacijami, kakšna so njihova mnenja o ostalih generacijah, kako pomembni sta ostali dve generaciji za njihovo kakovost staranja ter kakšno je njihovo mnenje o medgeneracijskem centru. Za nove oblike solidarnosti v lokalni skupnosti je potreben prostor, kjer se generacije lahko srečujejo.

Starim ljudem je namreč treba omogočiti, da so še vedno aktivni, da si zapolnijo čas z različnimi dejavnostmi, kot so hobiji, izleti, družbene aktivnosti, učenje novih veščin itd.

Ciljno načrtovane skupne aktivnosti, v katere se vključujejo predstavniki različnih generacij (medgeneracijske delavnice), potekajo po metodi medgeneracijskega učenja: prenos različnih znanj in spretnosti, tako od starih k mladim kot od mladih k starim ljudem. Sodelovanje v skupnih dejavnostih omogoča starim ljudem aktivno staranje, vsem generacijam širjenje socialne mreže, učenje strpnosti in preseganje predsodkov do starosti in starih ljudi.

Pomen socialnega dela je v tem, da stare ljudi vključimo v družbo oziroma v dejavnosti. Praksa socialnega dela s starimi ljudmi zahteva razumevanje, izkušnje s staranjem in posebne veščine ter znanja, ki so potrebna za ocenjevanje in odzivanje na potrebe starejših. (McDonald, 2010)

HIPOTEZE:

H1: Predstavnikom starejše generacije je v večji meri pomembna vključitev v lokalno okolje kot mladi generaciji.

H2: Mlada generacija bi bila najmanj pripravljena za prostovoljstvo.

H3: Tisti, ki jim je bolj pomembno, da so vključeni v lokalno okolje, so bili bolj pripravljeni izvajati prostovoljstvo.

H4: Interes mlade generacije za sodelovanje v medgeneracijskem centru je večji od interesa srednje generacije.

H5: Stari generaciji je bolj pomembno druženje in ustvarjanje z mlado generacijo in staro generacijo kakor mladi generaciji.

H6: Tisti, ki jim je bolj pomembno druženje in ustvarjanje, v večji meri menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala z vključitvijo v center.

RAZISKOVALNA VPRAŠANJA:

1. Kakšni so odnosi stare generacije z drugima dvema generacijama v lokalni skupnosti?
2. Kako stara generacija preživlja prosti čas in kakšno socialno mrežo ima?
3. Kako bi lahko medgeneracijski center vplival na življenje starih ljudi?
4. Kakšen vpliv ima sodelovanje med vsemi tremi generacijami na življenje starih ljudi?
5. Kaj generacije vodi v medsebojne konflikte?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Magistrsko delo temelji na kvantitativni, deskriptivni raziskavi, saj sem zbirala številčne podatke, ki sem jih preštevala in analizirala.

Namen opisne raziskave je količinsko opredeliti ali oceniti osnovne značilnosti preučevanega pojava ali ugotoviti obstoj in jakost zveze med dvema ali več pojavi. (Mesec, 1997, str. 81)

Raziskava je tudi kvalitativna. Zbirala sem besedne opise upokojencev v vasi Prezid, ki se nanašajo na raziskovalni pojav. S pomočjo intervjujev sem zbrala novo izkustveno gradivo oz. stališča, mnenja in razmišljanja intervjuvancev, tako da je raziskava tudi empirična. Glede na stopnjo v procesu spoznavanja je moja raziskava eksplorativna.

3.2. Spremenljivke in teme raziskovanja

V kvantitativni raziskavi so upoštevane naslednje spremenljivke:

Tabela 3.1: Spremenljivke

SPREMENLJIVKA	INDIKATOR	VREDNOSTI
SPOL	Prosim, označite, katerega spola ste.	Moški Ženska
STAROST	Prosim, označite starostno skupino, v katero sodite.	15–30 let 31–64 let 65–90 let
STATUS	Prosim, označite status, v katerega sodite.	Dijak/dijakinja Študent/študentka Zaposlen/zaposlena Brezposeln/brezposelna Upokojen/upokojenka
SODELOVANJE V MEDGENERACIJSKEM CENTRU	Prosim, označite, ali bi želeli sodelovati v medgeneracijskem centru.	Da Ne Ne vem
VPLIV NA KAKOVOST ŽIVLJENJA STARIH LJUDI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, kakšen bi bil vpliv na kakovost življenja starih ljudi z vključitvijo v medgeneracijski center.	1 – zelo majhen vpliv 2 – majhen vpliv 3 – niti majhen vpliv niti velik vpliv 4 – velik vpliv 5 – zelo velik vpliv
ŠPORTNE DEJAVNOSTI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili športnih dejavnosti.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko

		4 – veliko 5 – zelo veliko
ZABAVNE DEJAVNOSTI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili zabavnih dejavnosti.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
USTVARJALNE DEJAVNOSTI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili ustvarjalnih dejavnosti.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
ROČNE SPRETNOSTI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili ročnih spretnosti.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
UPORABA TEHNOLOGIJE	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili izobraževanja o uporabi tehnologije.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
UČENJE TUJEGA JEZIKA	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili učenja tujega jezika.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
IZLETI/POTOVANJA	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili izletov in potovanj.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
DELAVNICE O ZDRAVJU/PREHRANI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili delavnice o zdravju, prehrani.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
POMOČ PRI UČNIH TEŽAVAH	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi se udeležili izobraževanja o pomoči pri učnih težavah.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
POMEMBNOST POVEZOVANJA GENERACIJ	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, koliko vam je pomembno druženje z vsemi tremi generacijami.	1 – sploh ni pomembno 2 – malo pomembno 3 – niti nepomembno niti pomembno 4 – zelo pomembno 5 – izjemno pomembno
POGOSTOST OBISKOVANJA MEDGENERACIJSKEGA CENTRA	Prosim, označite, kako pogosto bi obiskovali medgeneracijski center v primeru ustanovitve.	vsak dan nekajkrat na teden enkrat na teden nekajkrat na mesec enkrat na mesec nekajkrat na leto enkrat na leto nikoli

AKTIVNA VKLJUČENOST V LOKALNO SKUPNOST	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, koliko vam je pomembno, da ste aktivno vključeni v lokalno skupnost.	1 – zelo malo pomembno 2 – malo pomembno 3 – niti nepomembno niti pomembno 4 – pomembno 5 – zelo pomembno
PROSTOVOLJNO DELO	Prosim, označite, ali ste se kdaj srečali s prostovoljnim delom.	Da Ne
SODELOVANJE KOT PROSTOVOLJEC	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, v kolikšni meri bi bili pripravljeni sodelovati kot prostovoljec.	1 – nikakor 2 – malo 3 – srednje 4 – veliko 5 – vsakič
STIKI Z GENERACIJAMI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, koliko stikov imate z mlado, srednjo in staro generacijo.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
ŽELJA ZA STIK Z GENERACIJAMI	Na lestvici od 1 do 5, prosim, označite, koliko stikov bi želeli imeti z mlado, srednjo in staro generacijo.	1 – zelo malo 2 – malo 3 – niti malo niti veliko 4 – veliko 5 – zelo veliko
VODENJE MEDGENERACIJSKEGA CENTRA	Prosim, napišite, kdo bi po vašem mnenju moral voditi medgeneracijski center.	
DODATNO NA TEMO	Če želite dodati nekaj na temo, prosim, napišite tukaj.	

Teme raziskovanja pri kvalitativni raziskavi:

- prosti čas in socialna mreža upokojencev,
- odnosi med generacijami v lokalni skupnosti,
- ustanovitev medgeneracijskega centra,
- konflikti med generacijami.

3.3. Merski instrumenti

Za zbiranje podatkov pri kvantitativni raziskavi sem uporabila anketni vprašalnik. Anketni vprašalnik zajema 15 vprašanj, pri katerih je 13 vprašanj zaprtega tipa, kjer so anketiranci izbrali en odgovor, in 2 vprašanja odprtega tipa, kjer so anketiranci odgovarjali z zapisom lastnih odgovorov na črto. Pri 7 vprašanjih sem uporabila ocenjevalno lestvico z vrednostmi od 1 do 5. Z anketnim vprašalnikom sem pridobivala podatke o temi, kako vse tri generacije gledajo na potrebo po ustanovitvi medgeneracijskega centra v njihovi lokalni skupnosti, vključitev v center ter njihove medsebojne odnose. Anketni vprašalnik je anonimen in je priložen v Prilogi št. 9.1.: Priloga A: Anketni vprašalnik

Pri kvalitativni raziskavi sem uporabila delno standardizirani intervju, ki je sestavljen iz 16 vprašanj odprtega tipa. Z intervjuji sem želela dobiti več besednih odgovorov od upokojencev, s katerimi bi dobila več podatkov o temi. Vprašanja sem razdelila na 4 skupine. Prva skupina se je nanašala na preživljanje prostega časa in socialno mrežo stare generacije. V drugi skupini vprašanj so me zanimali odnosi stare generacije z ostalimi generacijami v lokalni skupnosti. Naslednja skupina vprašanj se nanaša na mnenje o medgeneracijskem centru v lokalni skupnosti in v zadnji skupini so me zanimali konflikti med generacijami. Vprašanja, ki sem jih oblikovala in uporabila pri intervjujih, so v Prilogi št. 9.2.: Priloga B: Vprašalnik za intervjuje.

3.4. Populacija in vzorec

Populacijo moje raziskave predstavljajo prebivalci vasi Prezid, v kateri živim.

Pri kvantitativnem raziskovanju so sodelovale vse tri generacije moškega in ženskega spola starostnih skupinah od 15 do 90 let oziroma 30 oseb mlade generacije (od 15 do 30 let), 30 oseb srednje generacije (od 31 do 64 let) ter 30 oseb stare generacije (od 64 do 90 let). Pri izpolnjevanju anket bili so vključeni dijaki, študenti, zaposleni, brezposelni in upokojenci. Pri kvalitativnem raziskovanju je sodelovalo 6 oseb moškega in ženskega spola, starejših od 65 let, in so že v pokoju.

Vzorec je neslučajnostni in priročni, kar pomeni, da vse enote populacije niso imele enake možnosti, da bi prišle v vzorec. Slednjega so sestavljale samo tiste enote populacije, ki so mi bile najdosegljive.

Stvarna opredelitev populacije: prebivalci vasi Prezid od 15 do 90 let.

Krajevna opredelitev populacije: vas Prezid, Hrvaška.

Časovna opredelitev populacije: konec meseca marca – začetek meseca maja 2020.

3.5. Zbiranje podatkov

Podatke sem zbirala z anketiranjem konec meseca aprila in začetek meseca maja 2020. Predstavnikom stare generacije sem vprašalnike osebno predala doma in počakala, da so jih upokojenci izpolnili ter mi izpolnjene vrnili nazaj. Nekaterim sem pomagala pri branju in zapisovanju odgovorov, in sicer zaradi težav z vidom. Pri nekaterih sem tudi morala pustiti vprašalnike do naslednjega dne. Za mlado in srednjo generacijo sem naredila anketni vprašalnik na spletu v aplikaciji 1KA in sem ga poslala osebam, ki sem jih želela anketirati. Na takšen način ni bilo treba vzpostavljati osebnih stikov, še posebej v času virusa COVID-19. Na

izpolnjene vprašalnike sem morala čakati nekaj dni. Intervjuje sem snemala z mobilnim telefonom, seveda z dovoljenjem upokojencev.

3.6. Obdelava in analiza podatkov

Glede na to, da sem anketni vprašalnik naredila tudi na spletu v programu 1KA, sem odgovore upokojencev vnesla v spletno anketo, tako da sem tam dobila bolj pregledno tabelo z odgovori. Pridobljene podatke sem računalniško obdelala s pomočjo računalniških programov Microsoft Excel, Microsoft Word in statističnim programom SPSS. Izdelala sem tabele z absolutnimi in relativnimi frekvencami podatkov in grafe, s katerimi sem prikazala zbrane podatke raziskave. Zbrane podatke sem prikazala tudi v odstotkih.

Po prepisu zvočnih posnetkov v programu Microsoft Word sem pri intervjujih označila in oštevilčila pomembne dele. Potem sem naredila odprto kodiranje. Enote kodiranja sem vnesla v pripravljeno tabelo in jih parafrazirala. V tabeli sem določila št. izjave, izjavo, pojem, kategorijo in temo. Odprto kodiranje je priloženo v Prilogi št. 9.3. Po odprtem kodiranju je sledilo še osno kodiranje, kjer sem kodirane izjave razdelila v skupne teme, kjer sem zapisala pripadajoče pojme. Osno kodiranje je priloženo v Prilogi št. 9.4.

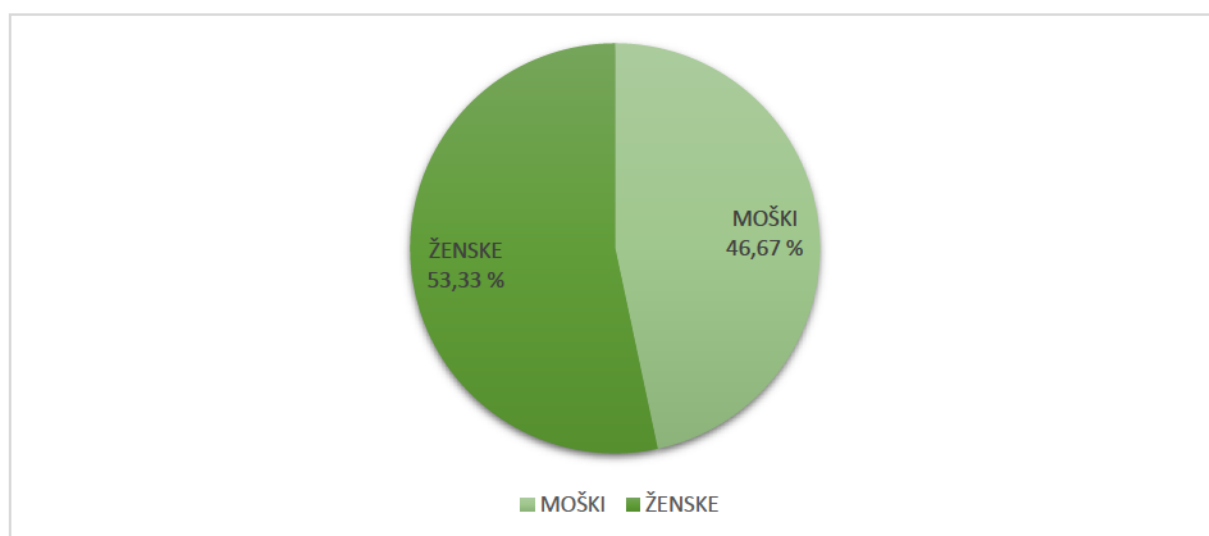
4. REZULTATI

4.1. Rezultati ankete

Tabela 4.1: Spol anketirancev

SPOL	N	%
MOŠKI	42	46,67
ŽENSKE	48	53,33
SKUPAJ	90	100

Graf 4.1: Grafični prikaz spola anketirancev

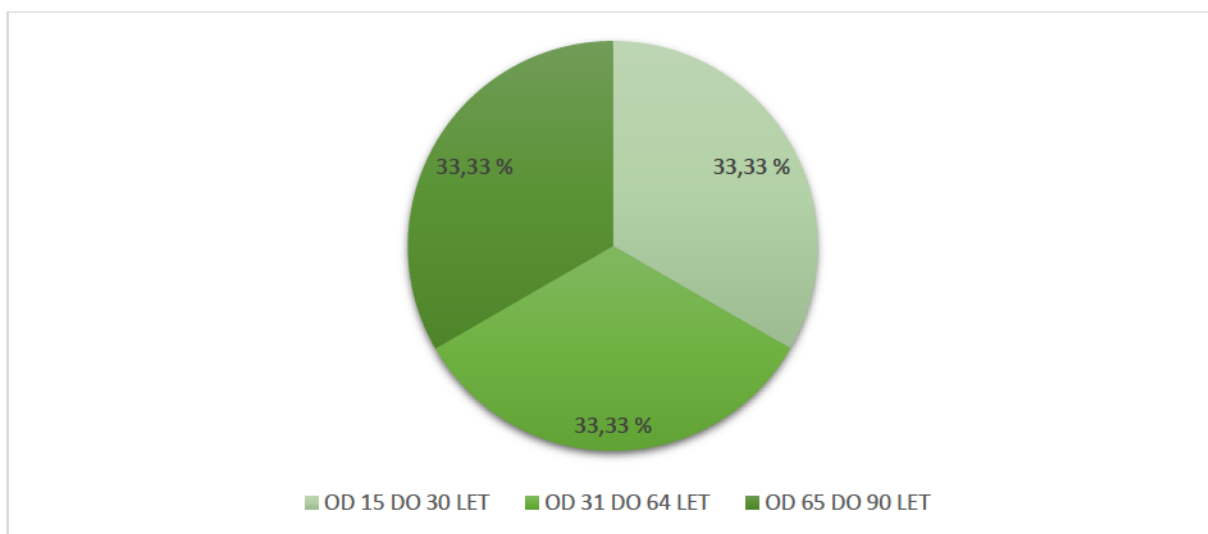

Iz Tabele 4.1 in Grafa 4.1 je razvidno, da je v raziskavi sodelovalo 90 anketirancev, od tega 42 (46,67 %) oseb moškega spola in 48 (53,33 %) oseb ženskega spola.

Tabela 4.2: Starost anketirancev

STAROST	N	%
OD 15 DO 30	30	33,33
OD 31 DO 64	30	33,33
OD 65 DO 90	30	33,33
SKUPAJ	90	100

Graf 4.2: Grafični prikaz starosti anketirancev

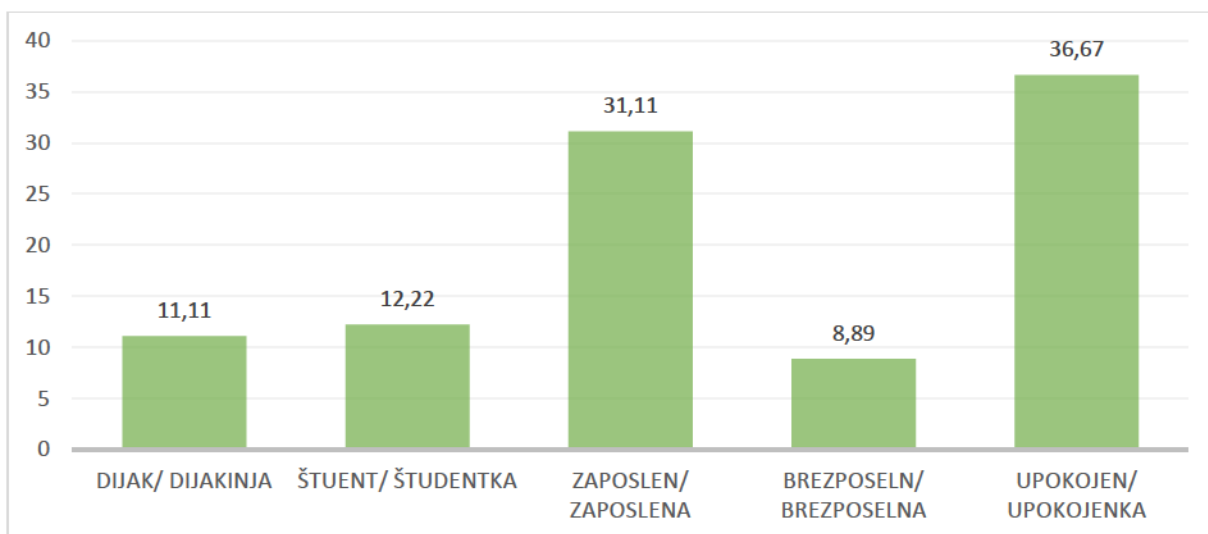

V raziskovalni vzorec so vključene osebe vseh treh generacij. V Tabeli 4.1.2 in Grafu 4.1.2 vidimo, da je v anketi sodelovalo 30 ljudi starostne skupine od 15 do 30 let – mlada generacija, kar znaša 33,33 %, 30 ljudi starostne skupine od 31 do 64 let – srednja generacija (33,33 %) in tudi 30 ljudi starostne skupine od 65 do 90 let – stara generacija (33,33 %).

Tabela 4.3: Status anketirancev

STATUS	N	%
DIJAK/DIAKINJA	10	11,11
ŠTUDENT/ŠTUDENTKA	11	12,22
ZAPOSLEN/ZAPOSLENA	28	31,11
BREZPOSELN/BREZPOSELNA	8	8,89
UPOKOJEN/UPOKOJENKA	33	36,67
SKUPAJ	90	100

Graf 4.3: Grafični prikaz statusa anketirancev

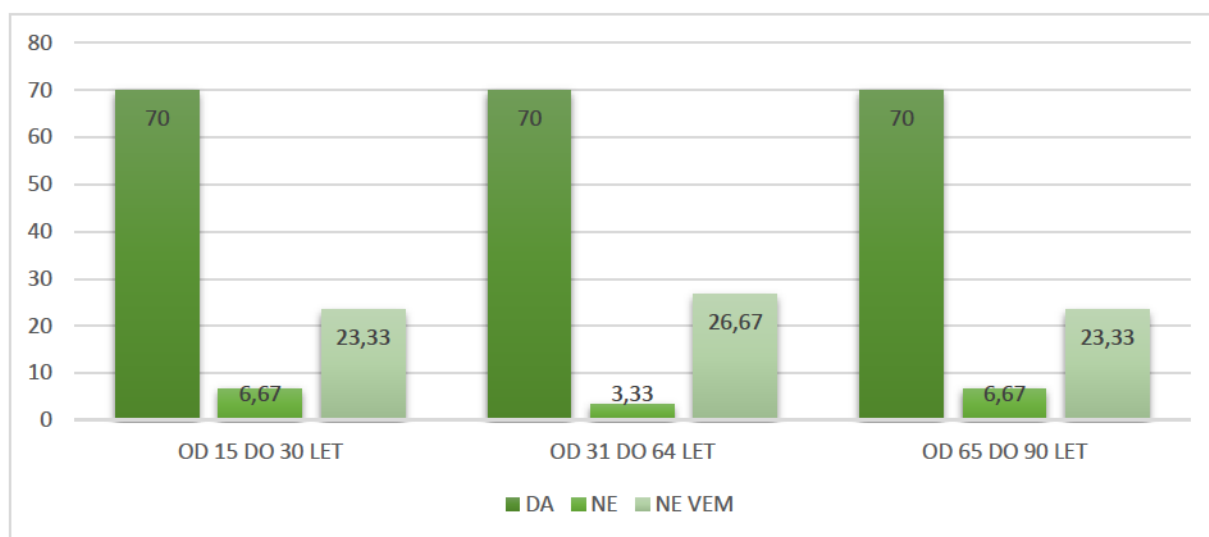

Iz Tabele 4.3 in Grafa 4.3 je razvidno, da je v anketi sodelovalo 33 upokojenih oseb, kar je največje število (36,67 %), sledi 28 zaposlenih oseb (31,11 %). Sodelovalo je tudi 11 študentov (12,22 %) in 10 dijakov (11,11 %). Najmanj je v anketi sodelovalo brezposelnih oseb, samo 8, kar je 8,89 %.

Tabela 4.4: Sodelovanje v medgeneracijskem centru v primeru ustanovitve

SODELOVANJE V MEDGENERACIJSKEM CENTRU PRI USTANOVITVI	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
DA	21	70	21	70	21	70	63	70
NE	2	6,67	1	3,33	2	6,67	5	5,56
NE VEM	7	23,33	8	26,67	7	23,33	22	24,44
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.4: Grafični prikaz sodelovanja v medgeneracijskem centru v primeru ustanovitve

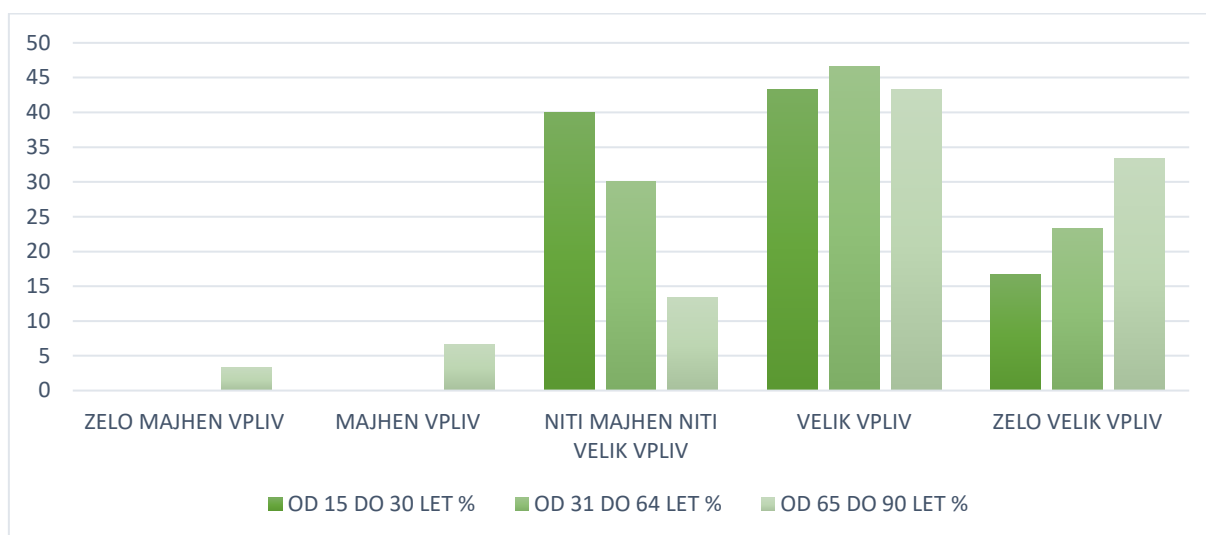

V Tabeli 4.4 in Grafu 4.4 sem dobila zanimiv rezultat, saj je v vseh starostnih skupinah kar 70 % vprašanih navedlo, da bi želeli sodelovati v medgeneracijskem centru. V starostni skupini od 15 do 30 let in od 65 do 90 let je 6,67 % ljudi navedlo, da ne bi želeli sodelovati, 23,33 % anketirancev pa je dejalo, da ne vedo, ali bi sodelovali. V starostni skupini od 31 do 64 let je 3,33 % dejalo, da ne bi želeli sodelovati, 26,67 % pa ne ve, ali bi sodelovali. Rezultati kažejo na pozitiven odziv vseh treh generacij glede sodelovanja v medgeneracijskem centru, podatki kažejo na interes za ustanovitev medgeneracijskega centra.

Tabela 4.5: Vpliv na kakovost življenja starih ljudi z vključitvijo v medgeneracijski center

KAKOVOST ŽIVLJENJA STARIH LJUDI Z VKLJUČITVIJO V MEDGENERACIJSKI CENTER	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MAJHEN VPLIV	0	0	0	0	1	3,33	1	1,11
MAJHEN VPLIV	0	0	0	0	2	6,67	2	2,22
NITI MAJHEN NITI VELIK VPLIV	12	40	9	30	4	13,33	25	27,78
VELIK VPLIV	13	43,33	14	46,67	13	43,33	40	44,44
ZELO VELIK VPLIV	5	16,67	7	23,33	10	33,33	22	24,44
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.5: Grafični prikaz vpliva na kakovost življenja starih ljudi z vključitvijo v medgeneracijski center

Glede vpliva vključitve v medgeneracijski center sem dobila rezultate, predstavljene v Tabeli 4.5 in Grafu 4.5. Stare generacije (od 65 do 90 let) v 3,3 % menijo, da ima vključitev zelo majhen vpliv na kakovost življenja starih ljudi. 6,67 % stare generacije meni, da ima vključitev majhen vpliv. Noben anketiranec mlade generacije (od 15 do 30 let) in srednje generacije (31 do 64 let) ni označil, da ima vključitev zelo majhen vpliv ali majhen vpliv. Na drugi strani pa 40 % anketirancev mlade generacije meni, da vpliv ne bi bil niti majhen niti velik, enako meni 30 % srednje in 13,33 % stare generacije. Mlada (43,33 %) in stara generacija (43,33 %) menita, da bi imela vključitev v medgeneracijski center velik vpliv, podobno razmišlja (46,67 %) srednja generacija.

33,33 % stare, 23,33 % srednje in 16,67 % mlade generacije je odgovorilo, da bi bil zelo velik vpliv na kakovost življenja starih ljudi z vključitvijo v medgeneracijski center.

Rezultati kažejo, da trenutno stara generacija najbolj ve, kaj bi izboljšalo njihovo staranje, zato so njihovi odgovori najbolj številčni. Tudi rezultati ostalih dveh generacij so pozitivni, saj

menijo, da bi vključenost v medgeneracijski center pozitivno vplivala na kakovost življenja starih ljudi.

Tabela 4.6: Dejavnosti/predavanja, ki bi se jih želele udeležiti vse tri generacije

DEJAVNOSTI/ PREDAVANJA	N	POVPREČJE	ST. ODKLON
ŠPORTNE DEJAVNOSTI	90	3,53	1,104
ZABAVNE DEJAVNOSTI	90	3,92	1,030
USTVARJALNE DEJAVNOSTI	90	3,76	1,202
ROČNE SPRETNOSTI	90	2,87	1,447
UPORABA TEHNOLOGIJE	90	3,42	1,151
UČENJE TUJEGA JEZIKA	90	3,58	1,199
IZLETI/ POTOVANJA	90	4,38	0,919
DELAVNICE O ZDRAVJU/ PREHRANI	90	3,61	1,168
POMOČ PRI UČNIH TEŽAVAH	90	3,26	1,303

S pomočjo statističnega programa SPSS sem izračunala povprečje in standardni odklon za navedene dejavnosti. Tako sem dobila rezultate, da bi se anketiranci najpogosteje udeležili izletov in potovanj, kar potrjuje največje povprečje 4,38 in najmanjši standardni odklon 0,919. Sledijo zabavne dejavnosti s povprečjem 3,92 in standardnim odklonom 1,030. Udeležba pri športnih dejavnostih ima povprečje 3,53 in standardni odklon 1,104, sledi jim želja po uporabi tehnologije, ki ima povprečje 3,42 in standardni odklon 1,151. Delavnice o zdravju in prehrani imajo povprečje 3,61 in standardni odklon 1,168, udeležba pri učenju tujega jezika pa ima povprečje 3,58 in standardni odklon znaša 1,199. Udeležba pri ustvarjalnih dejavnostih ima povprečje 3,76 in standardni odklon 1,202, sledi pomoč pri učnih težavah s povprečjem 3,26 in standardnim odklonom 1,303. Rezultati kažejo, da bi se anketirani najmanj udeleževali ročnih spretnosti, kjer je povprečje 2,87 in standardni odklon 1,447.

Tabela 4.7: Pomembnost druženja z različnimi predstavniki generacij

POMEMBNOST DRUŽENJA GENERACIJ	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
SPLOH NI POMEMBNO	0	0	0	0	0	0	0	0
MALO POMEMBNO	1	3,33	0	0	1	3,33	2	2,22
NITI NEPOMEMBNO NITI POMEMBNO	7	23,33	8	26,67	6	20	21	23,33
ZELO POMEMBNO	12	40	13	43,33	14	46,67	39	43,33
IZJEMNO POMEMBNO	9	30	9	30	10	33,33	28	31,11
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.6: Grafični prikaz pomembnosti druženja z različnimi predstavniki generacij

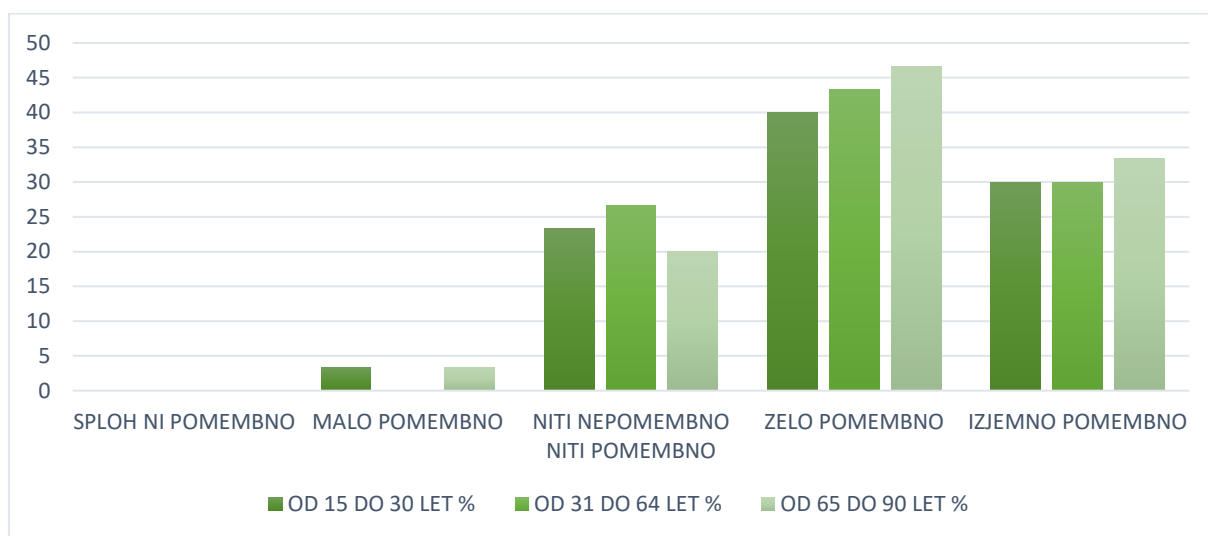

Tabela 4.7 in Graf 4.6 kažeta, da vprašanim druženje z različnimi predstavniki generacij sploh ni pomembno. Ena oseba mlade generacije in ena oseba stare generacije sta odgovorili, da je zanju druženje malo pomembno (3,33 %).

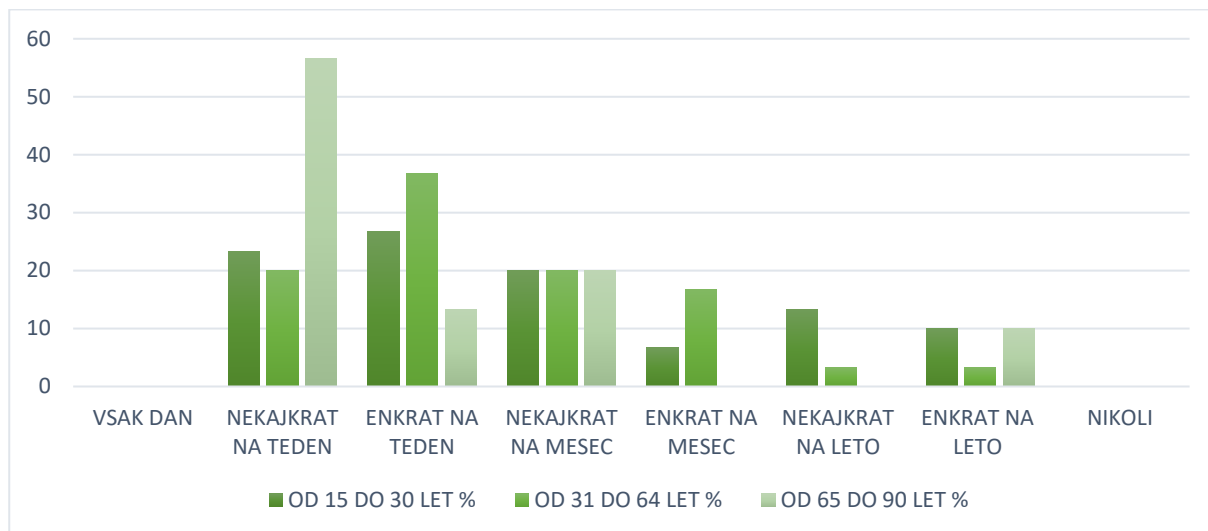
Niti nepomembno niti pomembno ni za 23,33 % mlade generacije, 26,67 % srednje generacije in 20 % stare generacije.

Zelo pomembno je druženje z različnimi predstavniki generacij za staro generacijo (46,67 %), potem za srednjo generacijo (43,33 %) in v manjšem številu za mlado generacijo (40 %). Izjemno pomembno je druženje za staro generacijo (33 %), pri mladi in srednji generaciji je enako število oseb (9) odgovorilo, da jim je izjemno pomembno druženje z različnimi predstavniki generacij, kar znaša 30 %.

Tabela 4.8: Pogostost obiskovanja medgeneracijskega centra v primeru ustanovitve

OBISKOVANJE MEDGENERACIJSKEGA CENTRA	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
VSAK DAN	0	0	0	0	0	0	0	0
NEKAJKRAT NA TEDEN	7	23,33	6	20	17	56,67	30	33,33
ENKRAT NA TEDEN	8	26,67	11	36,67	4	13,33	23	25,56
NEKAJKRAT NA MESEC	6	20	6	20	6	20	18	20
ENKRAT NA MESEC	2	6,67	5	16,67	0	0	7	7,78
NEKAJKRAT NA LETO	4	13,33	1	3,33	0	0	5	5,56
ENKRAT NA LETO	3	10	1	3,33	3	10	7	7,78
NIKOLI	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.7: Grafični prikaz pogostosti obiskovanja medgeneracijskega centra v primeru ustanovitve

Glede pogostosti obiskovanja medgeneracijskega centra v primeru ustanovitve lahko opazimo, da noben anketiranec ni odgovoril, da bi ga obiskoval vsak dan in nikoli.

17 oseb stare generacije (56,67 %) je odgovorilo, da bi center obiskovalo nekajkrat na teden, kar je največje število, sledi 7 oseb mlade generacije (23,33 %) in 6 oseb srednje generacije (20 %). Obiskovanje centra enkrat na teden podpira 36,67 % srednje generacije, 26,67 % mlade generacije in 13,33 % stare generacije. Anketiranci srednje generacije so v največji meri (36,67 %) povedali, da bi obiskovali center enkrat na teden, sledita jim mlada generacija (26,67 %) in stara generacija (13,33 %).

Isto število anketirancev mlade (20 %), srednje (20 %) in stare (20 %) generacije je označilo, da bi obiskovali center nekajkrat na mesec. 2 anketiranca mlade generacije (6,67 %) in 5 anketirancev (16,67 %) srednje generacije bi obiskovala center enkrat na mesec. Glede anketirancev stare generacije nihče ni označil, da bi obiskoval center enkrat na mesec.

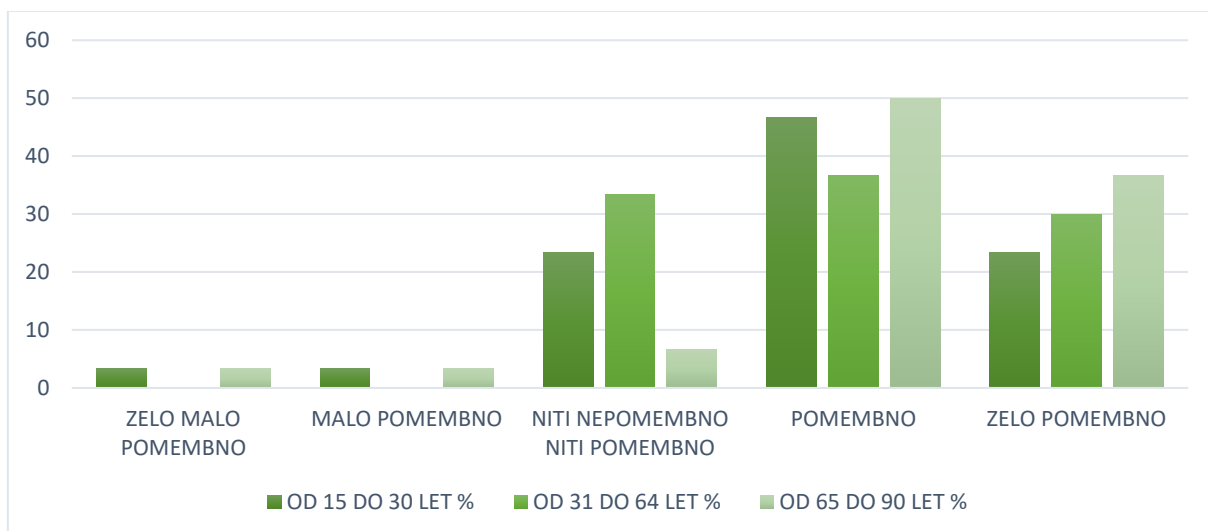
Nekajkrat na leto bi center obiskovali 4 anketiranci mlade generacije (13,33 %) in le en anketiranec (3,33 %) srednje generacije. Enako število anketirancev mlade generacije (10 %) in stare generacije (10 %) je označilo, da bi obiskovali center enkrat na leto in le ena oseba srednje generacije (3,33 %).

Tabela 4.9: Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje

AKTIVNO VKLJUČEVANJE V OKOLJE	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO POMEMBNO	1	3,33	0	0	1	3,33	2	2,22
MALO POMEMBNO	1	3,33	0	0	1	3,33	2	2,22

NITI NEPOMEMBNO NITI POMEMBNO	7	23,33	10	33,33	2	6,67	19	21,11
POMEMBNO	14	46,67	11	36,67	15	50	40	44,44
ZELO POMEMBNO	7	23,33	9	30	11	36,67	27	30
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.8: Grafični prikaz pomembnosti aktivnega vključevanja v okolje

V Tabeli 4.9 in Grafu 4.8 vidimo, kako je vprašanim pomembno, da so aktivno vključeni v lokalno okolje. En anketiranec mlade generacije (3,33 %) in en anketiranec stare generacije (3,33 %) sta dejala, da jima je vključenost zelo malo pomembna, srednja generacija pa tega ni izjavila. Malo pomembna aktivna vključenost je pomembna le enem anketirancu (3,33 %) mlade generacije.

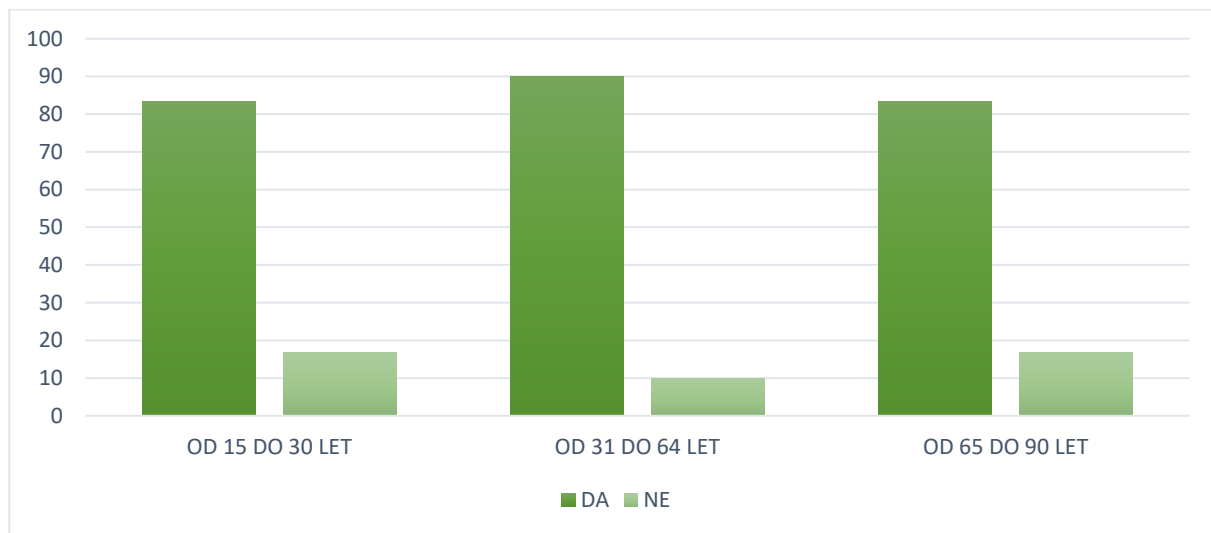
Niti nepomembno niti pomembno aktivno vključevanje v lokalno okolje so v največjem številu označili anketiranci srednje generacije (33,33 %), sledijo jim anketiranci mlade generacije (23,33 %) in z najmanjšim številom srednja generacija (6,67 %).

50 % anketirancev stare generacije meni, da jim je pomembno in 36,67 %, da jim je zelo pomembno aktivno vključevanje, srednji generaciji je 36,67 % pomembno in 30 % zelo pomembno, medtem ko je mladi generaciji 46,67 % pomembno in 23,33 % zelo pomembno aktivno vključevanje v lokalno okolje. Če seštejemo rezultate »pomembno« in »zelo pomembno«, vidimo, da je stari generaciji vključevanje najbolj pomembno (86,67 %), sledita ji mlada (70 %) in srednja generacija (66,67 %).

Tabela 4.10: Srečanje anketirancev s prostovoljnim delom

SREČANJE S PROSTOVOLJNIM DELOM	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
DA	25	83,33	27	90	25	83,33	77	85,56
NE	5	16,67	3	10	5	16,67	13	14,44
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.9: Grafični prikaz srečanja anketirancev s prostovoljnim delom

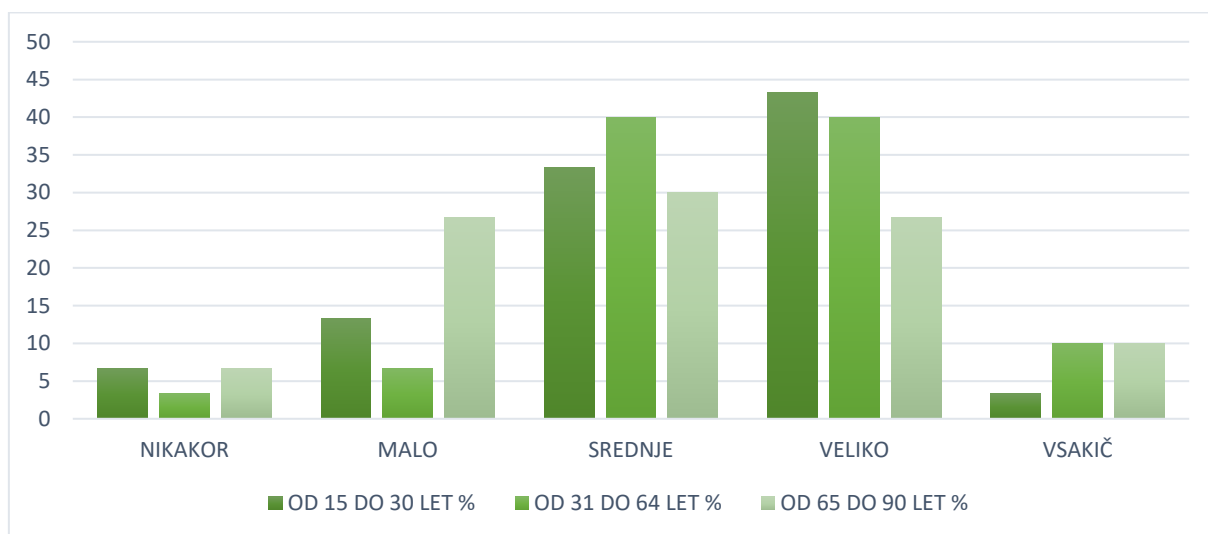

V Tabeli 4.10 in Grafu 4.9 lahko opazimo, da se je od 90 anketirancev 77 v življenju srečalo s prostovoljnim delom, kar znaša 85,56 %, 14,44 % se ni srečalo s prostovoljnim delom. 27 anketirancev starostne skupine od 31 do 64 oziroma predstavnikov srednje generacije je odgovorilo, da so se srečali s prostovoljnim delom (90 %), medtem ko se 3 niso srečali s prostovoljnim delom (10 %). Pri starostni skupini od 15 do 30 let in pri 65 do 90 let je 25 anketirancev odgovorilo, da so se srečali s prostovoljnim delom (83,33 %), 5 jih je odgovorilo, da se še niso srečali s prostovoljnim delom.

Tabela 4.11: Pripravljenost sodelovanja anketirancev kot prostovoljci v medgeneracijskem centru

SODELOVANJE KOT PROSTOVOLJEC	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
NIKAKOR	2	6,67	1	3,33	2	6,67	5	5,56
MALO	4	13,33	2	6,67	8	26,67	14	15,56
SREDNJE	10	33,33	12	40	9	30	31	34,44
VELIKO	13	43,33	12	40	8	26,67	33	36,67
VSAKIČ	1	3,33	3	10	3	10	7	7,78
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.10: Grafični prikaz pripravljenosti sodelovanja anketirancev kot prostovoljci v medgeneracijskem centru

Glede pripravljenosti sodelovanja anketirancev kot prostovoljcev v medgeneracijskem centru lahko opazimo, da je pri mladi in stari generaciji 6,67 % takih, ki nikakor ne bi bili pripravljeni sodelovati kot prostovoljci, pri srednji generaciji pa je takšna samo ena oseba, kar je 3,33 %.

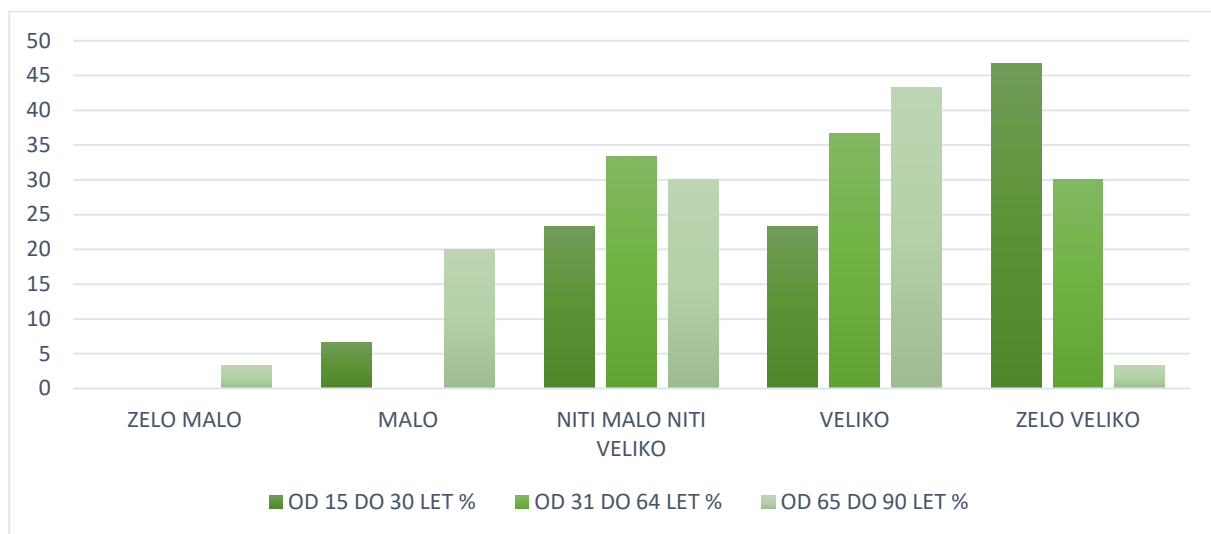
4 anketiranci mlade generacije (13,33 %), 2 anketiranca srednje generacije (6,67 %) in 8 anketirancev stare generacije je označilo, da bi bili malo pripravljeni sodelovati kot prostovoljci v medgeneracijskem centru. Srednjo pripravljenost za sodelovanje kot prostovoljci je izrazilo 40 % srednje generacije, 33,33 % mlade generacije in 30 % anketirancev stare generacije. 43,33 % anketirancev mlade generacije je označilo, da bi bili pripravljeni sodelovati v veliki meri kot prostovoljci, takoj za njimi je enako izrazilo 40 % srednje generacije in 26,67 % anketirancev stare generacije. Isto število anketiranih srednje in stare generacije (10 %) bi bilo vsakič pripravljenih za sodelovanje kot prostovoljci, v mladi generaciji pa je to izrazil samo en anketiranec, kar je 3,33 %.

Kadar govorimo o prostovoljnem delu, takrat govorimo o osebi, ki se sama odloči za takšno delo, ki pomaga vsem tistim, ki pomoč potrebujejo ter za to delo ni plačana. Na neki način prostovoljno delo krepi solidarnost in medsebojno povezanost ljudi. (Rešetič in Piletič, 2018, str. 98)

Tabela 4.12: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov imajo z mlado generacijo

STIKI Z MLADO GENERACIJO	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		D 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO	0	0	0	0	1	3,33	1	1,11
MALO	2	6,67	0	0	6	20	8	8,88
NITI MALO NITI VELIKO	7	23,33	10	33,33	9	30	26	28,89
VELIKO	7	23,33	11	36,67	13	43,33	31	34,44
ZELO VELIKO	14	46,67	9	30	1	3,33	24	26,67
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.11: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov imajo z mlado generacijo

V Tabeli 4.12 in Grafu 4.11 imamo rezultate o tem, koliko stikov ima vsaka generacija z mlado generacijo. Rezultati kažejo, da ima samo ena oseba stare generacije (od 65 do 90 let) zelo malo stikov z mlado generacijo. Dva anketiranca (6,67 %) mlade in 6 anketirancev (20 %) stare generacije je označilo, da imajo malo stikov.

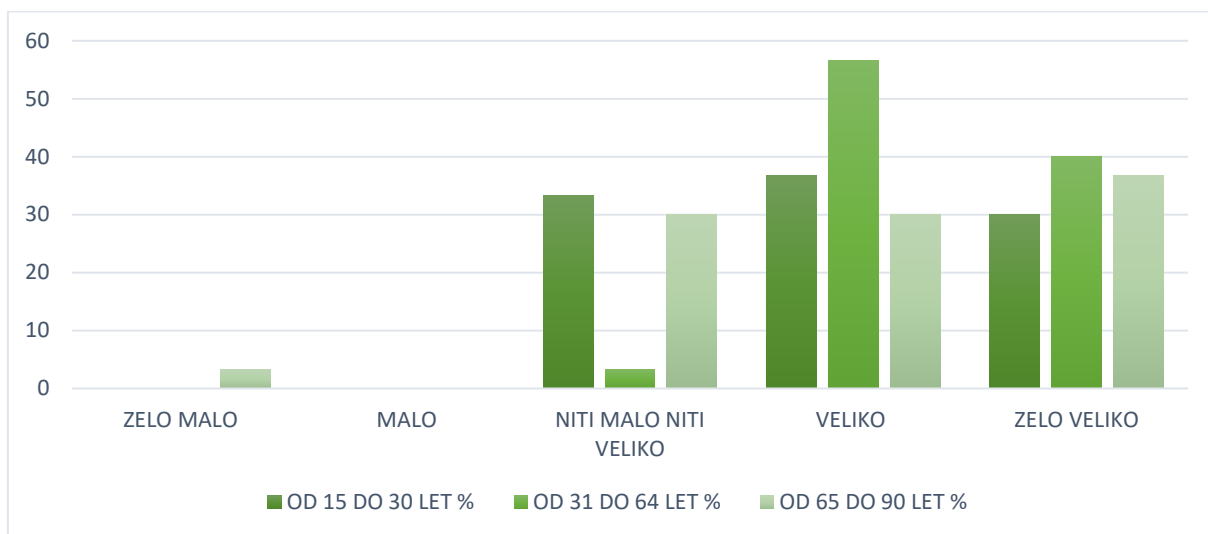
Niti malo niti veliko stikov z mlado generacijo je označilo 10 anketirancev (33,33 %) srednje generacije, 9 anketirancev (30 %) in 7 anketirancev (23,33 %) mlade generacije.

Kar me je presenetilo, je, da je 13 anketirancev stare generacije označilo, da ima veliko stikov z mlado generacijo, kar znaša 43,33 %, za njimi sledi srednja generacija (36,67 %) in 23,33 % anketirancev mlade generacije. Pričakovano je, da bodo predstavniki mlade generacije imeli zelo veliko stikov s svojo generacijo, in sicer 46,67 %, sledi jim srednja generacija s 30 %, presenetljivo pa ima samo ena oseba stare generacije zelo veliko stikov z mlado generacijo, kar predstavlja 3,33 %.

Tabela 4.13: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov imajo s srednjo generacijo

STIKI S SREDNJO GENERACIJO	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO	0	0	0	0	1	3,33	1	1,11
MALO	0	0	0	0	0	0	0	0
NITI MALO NITI VELIKO	10	33,33	1	3,33	9	30	20	22,22
VELIKO	11	36,67	17	56,67	9	30	37	41,11
ZELO VELIKO	9	30	12	40	11	36,67	32	35,56
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.12: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov imajo s srednjo generacijo

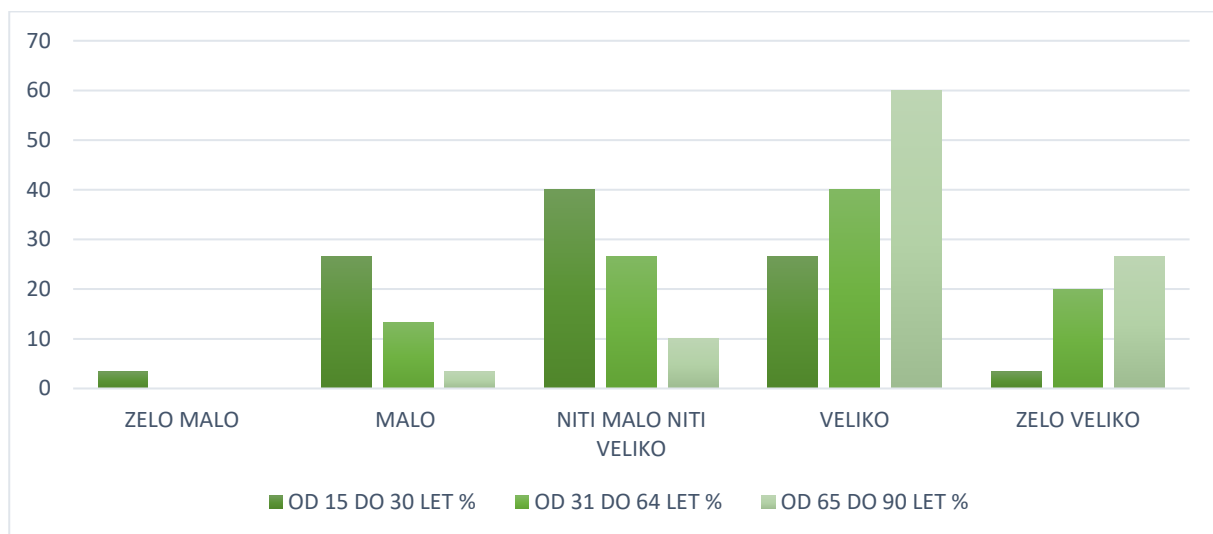
Rezultati v Tabeli 4.13 in Grafu 4.12 kažejo, da je le ena oseba stare generacije (od 65 do 90 let) označila, da ima zelo malo stikov s srednjo generacijo, kar znaša 3,33 %. Noben anketiranec ni označil, da ima malo stikov s srednjo generacijo. 10 anketirancev (33,33 %) mlade generacije je odgovorilo, da imajo niti malo niti veliko stikov s srednjo generacijo, sledi 9 anketirancev (30 %) stare generacije in le ena oseba (3,33 %) srednje generacije.

Srednja generacija (56,67 %) ima veliko stikov s srednjo generacijo, kar je nekako pričakovano, sledi jim mlada generacija (36,67 %) in stara generacija (30 %). S srednjo generacijo ima zelo veliko stikov srednja generacija (40 %). Prav tako je 11 anketirancev stare generacije (36,67 %) označilo, da ima zelo veliko stikov s srednjo generacijo in 9 anketirancev (30 %) mlade generacije.

Tabela 4.14: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov imajo s staro generacijo

STIKI S STARO GENERACIJO	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO	1	3,33	0	0	0	0	1	1,11
MALO	8	26,67	4	13,33	1	3,33	13	14,44
NITI MALO NITI VELIKO	12	40	8	26,67	3	10	23	25,56
VELIKO	8	26,67	12	40	18	60	38	42,22
ZELO VELIKO	1	3,33	6	20	8	26,67	15	16,67
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.13: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov imajo s staro generacijo

Rezultati glede stikov s staro generacijo so prikazani v Tabeli 4.14 in Grafu 4.13, ki nam kažejo, da je samo en anketiranec (3,33 %) odgovoril, da ima zelo malo stikov s staro generacijo. 26,67 % anketirancev mlade generacije in 13,33 % srednje generacije ima malo stikov ter le ena oseba stare generacije (3,33 %).

Pri mladi generaciji jih je 12 (40 %) označilo, da imajo niti malo niti veliko stikov s staro generacijo, sledi jim srednja generacija s 26,67 %. Trije anketiranca stare generacije (10 %) so rekli, da imajo s staro generacijo niti malo niti veliko stikov.

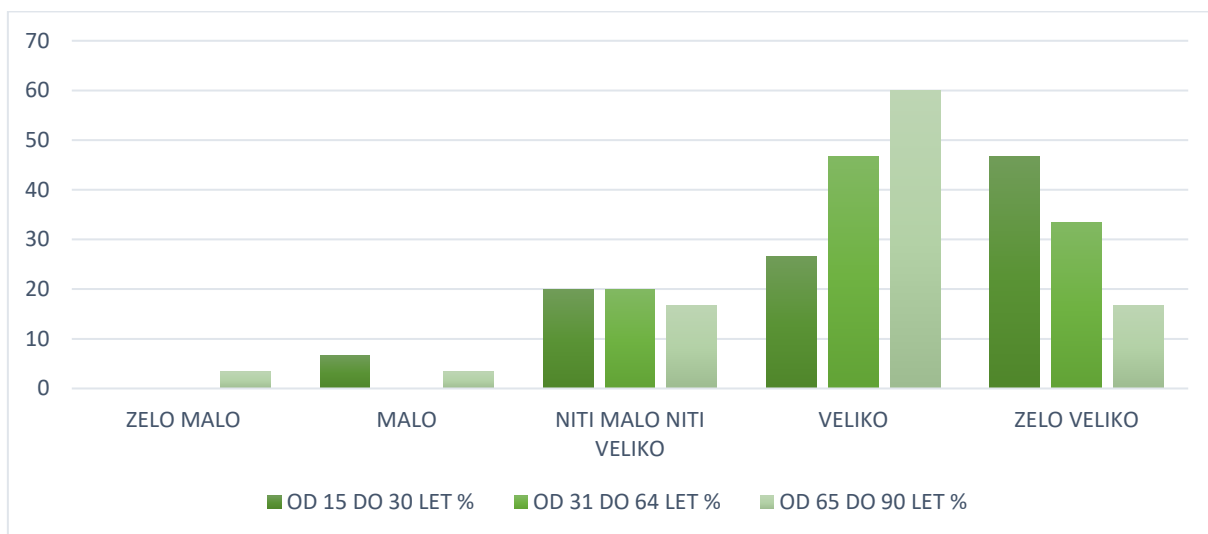
Opazimo lahko, da je 18 anketirancev stare generacije (60 %) označilo, da ima veliko stikov s svojo generacijo, kar je nekako pričakovano, nekaj manjši odstotek anketirancev srednje generacije (40 %) in mlade generacije (26,67 %) ima prav tako veliko stikov s staro generacijo.

26,67 % anketirancev stare generacije je označilo, da imajo veliko stikov s svojo generacijo, sledi jim srednja generacija (20 %) in le ena oseba (3,33 %) mlade generacije.

Tabela 4.15: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli z mlado generacijo

Z MLADO GENERACIJO	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO	0	0	0	0	1	3,33	1	1,11
MALO	2	6,67	0	0	1	3,33	3	3,33
NITI MALO NITI VELIKO	6	20	6	20	5	16,67	17	18,89
VELIKO	8	26,67	14	46,67	18	60	40	44,44
ZELO VELIKO	14	46,67	10	33,33	5	16,67	29	32,22
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.14: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli z mlado generacijo

Z naslednjim vprašanjem sem želela izvedeti, koliko stikov bi anketiranci vseh generacij (v mojem primeru 90 anketirancev) želeli imeti z mlado generacijo. Rezultati kažejo, da je le ena oseba (3,33 %) stare generacije označila, da želi zelo malo stikov. Malo stikov želita dva anketiranca (6,67 %) mlade generacije in en anketiranec (3,33 %) stare generacije.

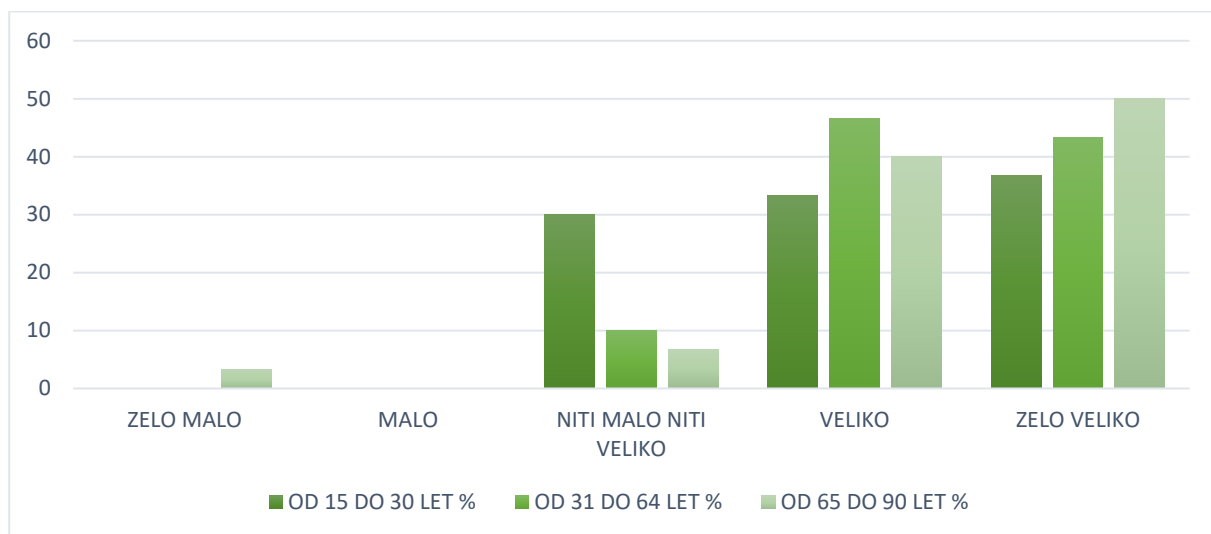
Enako število mlade generacije (20 %) in srednje generacije (20 %) ter 16,67 % stare generacije si želi imeti niti malo niti veliko stikov z mlado generacijo. Zanimivo je, da si veliko stikov z mlado generacijo najbolj želi stara generacija (60 %). Mlada generacija, za katero bi pričakovali, da bi si to najbolj želela, je dosegla najnižji odstotek, in sicer 26,67 %. Srednja generacija si tudi želi v veliki meri veliko stikov z mlado generacijo (46,67 %).

Zelo veliko stikov z mlado generacijo si želi 14 anketirancev (46,67 %) mlade generacije, 10 anketirancev (33,33 %) srednje generacije in 5 anketirancev (16,67 %) stare generacije.

Tabela 4.16: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s srednjo generacijo

S SREDNJO GENERACIJO	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO	0	0	0	0	1	3,33	1	1,11
MALO	0	0	0	0	0	0	0	0
NITI MALO NITI VELIKO	9	30	3	10	2	6,67	14	15,56
VELIKO	10	33,33	14	46,67	12	40	36	40
ZELO VELIKO	11	36,67	13	43,33	15	50	39	43,33
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.15: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s srednjo generacijo

Rezultati v Tabeli 4.16 in Grafu 4.15 kažejo, koliko si generacije, ki so sodelovale v anketi, želijo stikov s srednjo generacijo. Zelo malo stikov si želeli le ena oseba (3,33 %) stare generacije. Noben anketiranec ni odgovoril, da želi malo stikov s srednjo generacijo.

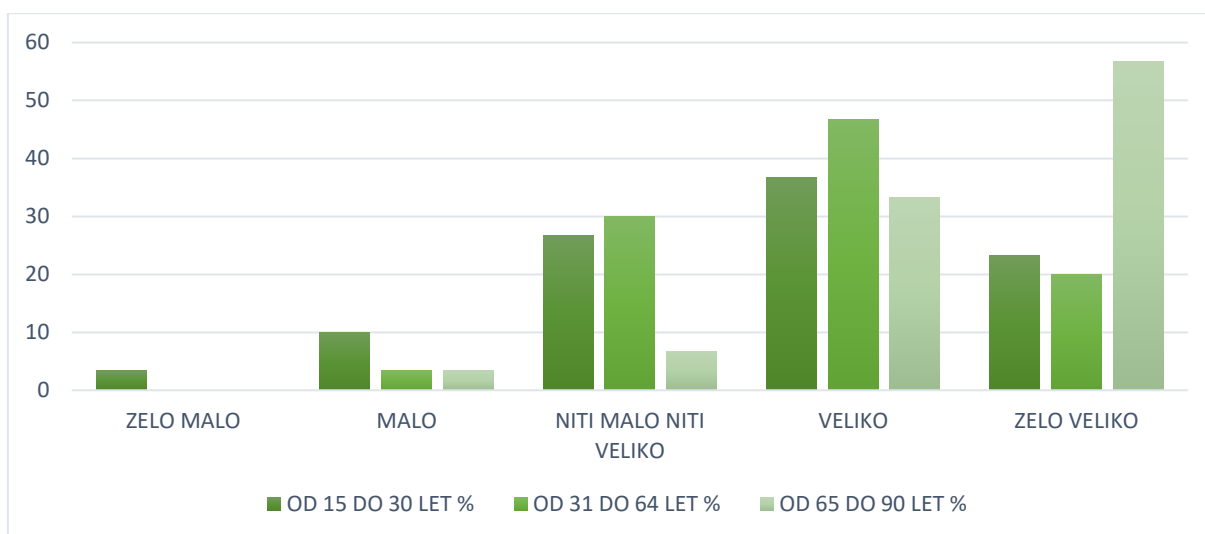
Niti malo niti veliko stikov si želeli 9 anketirancev (30 %) mlade generacije, 3 anketiranci (10 %) srednje generacije ter 2 anketiranca (6,67 %) stare generacije. Vse generacije so približno v enakih odstotkih odgovorile, da si želijo veliko stikov s srednjo generacijo. V največjem številu si jih želi srednja generacija (46,67 %), sledi jim stara generacija (40 %) in mlada generacija (33,33 %). Zelo veliko stikov s srednjo generacijo si najbolj želijo anketiranci stare generacije (50 %), potem srednje generacije (43,33 %) in mlade generacije (36,67 %).

Tabela 4.17: Struktura vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s staro generacijo

S STARO GENERACIJO	OD 15 DO 30 LET		OD 31 DO 64 LET		OD 65 DO 90 LET		SKUPAJ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
ZELO MALO	1	3,33	0	0	0	0	1	1,11
MALO	3	10	1	3,33	1	3,33	5	5,56
NITI MALO NITI VELIKO	8	26,67	9	30	2	6,67	19	21,11
VELIKO	11	36,67	14	46,67	10	33,33	35	38,89

ZELO VELIKO	7	23,33	6	20	17	56,67	30	33,33
SKUPAJ	30	33,33	30	33,33	30	33,33	90	100

Graf 4.16: Grafični prikaz vzorca glede na to, koliko stikov bi želeli s staro generacijo

V Tabeli 4.17 in Grafu 4.16 so prikazani rezultati anketirancev glede na to, koliko stikov bi želeli imeti s staro generacijo. Zelo malo stikov bi želela le ena oseba mlade generacije, kar znaša 3,33 %. Malo stikov si želijo 3 anketiranci mlade generacije (10 %), en anketiranec (3,33 %) srednje in en anketiranec (3,33 %) stare generacije.

30 % srednje generacije si želi niti malo niti veliko stikov s staro generacijo, sledi jim mlada generacija (26,67 %) in 6,67 % anketirancev stare generacije.

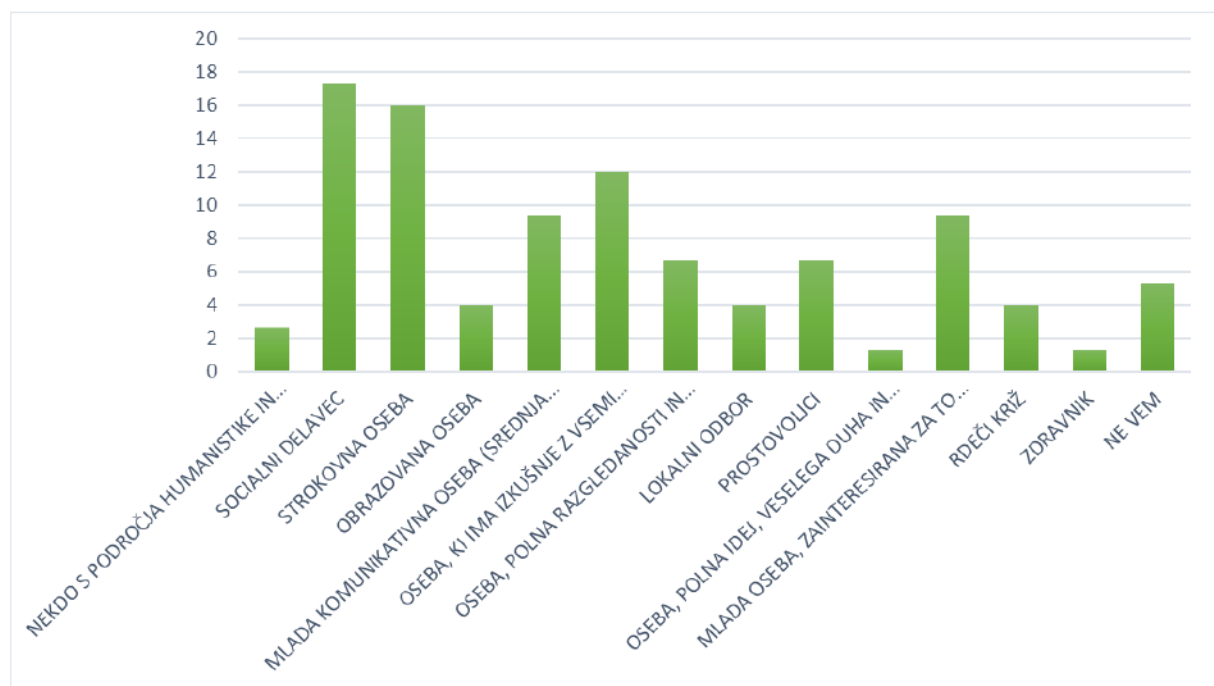
Največje število anketirancev srednje generacije (46,67 %) je navedlo, da si želi veliko stikov s staro generacijo, sledita jim mlada generacija (36,67 %) in stara generacija (33,33 %), kjer pa nisem pričakovala, da bo najmanjše število anketirancev stare generacije. V daleč največjem številu je stara generacija (56,67 %) označila, da si želi zelo veliko stikov s svojo generacijo, kar je nekako pričakovano. 7 anketirancev mlade generacije (23,33 %) in 6 anketirancev (20 %) si tudi želi zelo veliko stikov s staro generacijo.

Tabela 4.18: Primeri vodje medgeneracijskega centra

VODJA MEDGENERACIJSKEGA CENTRA	N	%
NEKDO S PODROČJA HUMANISTIKE IN DRUŽBOSLOVJA	2	2,67
SOCIALNI DELAVEC	13	17,33
STROKOVNA OSEBA	12	16
IZOBRAŽENA OSEBA	3	4
MLADA KOMUNIKATIVNA OSEBA (SREDNJA GENERACIJA), KI S SVOJIM IZOBRAŽEVANJEM IZPOLNJUJE POGOJE	7	9,33
OSEBA, KI IMA IZKUŠNJE Z VSEMI GENERACIJAMI, JE POZITIVNA IN ODPRTA ZA DRUGAČNOSTI	9	12
OSEBA, POLNA RAZGLEDANOSTI IN PRIPRAVLJENOSTI ZA SKUPNO DELO	5	6,67
LOKALNI ODBOR	3	4

PROSTOVOLJCI	5	6,67
OSEBA, POLNA IDEJ, VESELEGA DUHA IN VELIKA AKTIVISTKA	1	1,33
MLADA OSEBA, KI JO TO PODROČJE ZANIMA, Z RAZUMEVANJEM, KI ZNA VODITI	7	9,33
RDEČI KRIŽ	3	4
ZDRAVNIK	1	1,33
NE VEM	4	5,33
SKUPAJ	75	100

Graf 4.17: Grafični prikaz primerov vodje medgeneracijskega centra

V Tabeli 4.18 in Grafu 4.17 so prikazani rezultati glede vprašanja, kdo naj bi vodil medgeneracijski center. Anketiranci so najpogosteje odgovorili, da naj bo to socialni delavec (17,33 %) in strokovna oseba (16 %). 9 anketirancev (12 %) je napisalo, da bi to morala biti oseba, ki ima izkušnje z vsemi generacijami, je pozitivna in odprta za različnosti.

9,33 % anketirancev je navedlo, da bi to morala biti mlada oseba, ki jo to področje zanima, z razumevanjem in takšna, ki zna voditi. Enak odstotek (9,33 %) anketiranih je prav tako dejalo, da bi to morala biti mlada komunikativna oseba (srednje generacije), ki s svojo izobrazbo izpolnjuje pogoje za zaposlitev. Med odgovori je tudi razgledana oseba in pripravljena za skupno delo (6,67 %), prav tako pa tudi prostovoljci (6,67 %). 4 anketiranci so na to vprašanje odgovorili, da ne vedo, kdo bi lahko bil vodja medgeneracijskega centra (5,33 %).

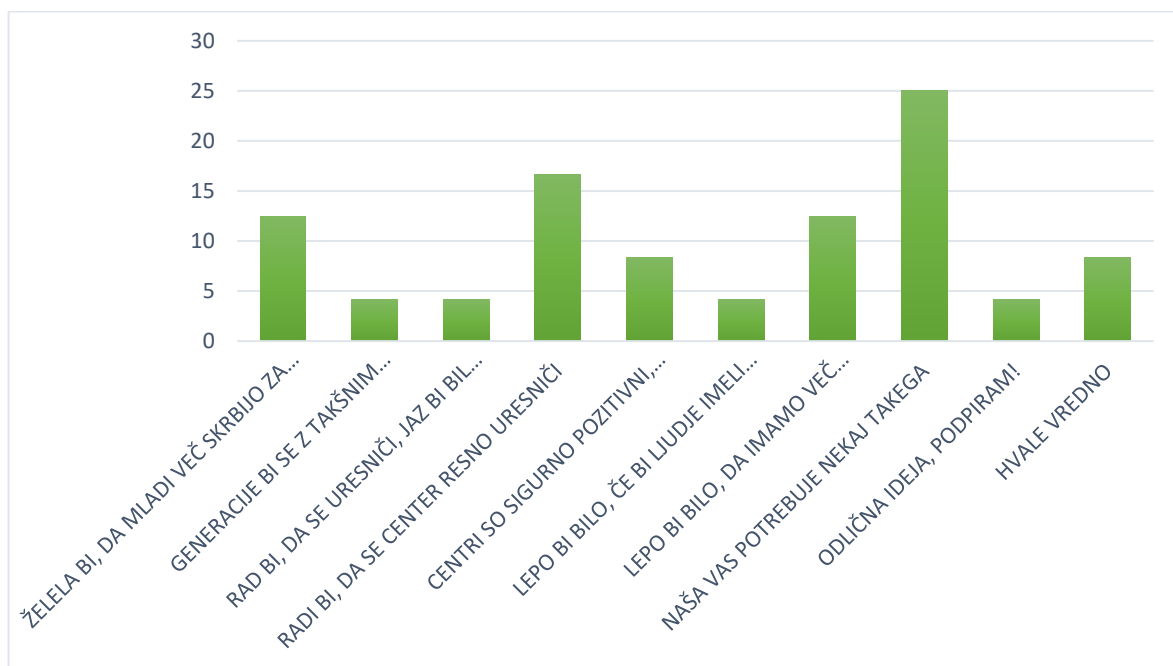
3 anketiranci (4 %) so odgovorili, da bi vodja lahko bila izobražena oseba, enako število anketirancev se je odločilo za lokalni odbor (4 %), ki ga imajo v vasi, in za rdeči križ (4 %). Sledita dva odgovora, da bi to lahko bil nekdo s področja humanistike in družboslovja (2,67 %).

Na koncu sta ostala odgovora zdravnik (1,33 %) in oseba, polna idej, veselega duha in velika aktivistka (1,33 %).

Tabela 4.19: Dodatno mnenje na temo

DODATNO MNENJE NA TEMO	N	%
ŽELELI BI, DA MLADI VEČ SKRBIJO ZA STARE	3	12,5
GENERACIJE BI SE S TAKŠNIMI DEJAVNOSTMI ZBLIŽALE ENA DRUGI TER BI SE ZMANJŠAL MEDGENERACIJSKI JAZ	1	4,17
RAD BI, DA SE URESNIČI, JAZ BI BIL PRVI, KI BI PODPRL TO IDEJO	1	4,17
RADI BI, DA SE CENTER RESNO URESNIČI	4	16,67
CENTRI SO ZAGOTOVO POZITIVNI, DOBIMO IZMENJAVO KULTURE IN ZNANJA, NOVA POZNANSTVA, INTERESNE SKUPINE, KI NAS ZANIMAJO	2	8,33
LEPO BI BILO, ČE BI LJUDJE IMELI PROSTOR ZA DRUŽENJE IN OSEBO, KI BI JO TO DELO ZANIMALO	1	4,17
LEPO BI BILO, DA IMAMO VEČ DRUŽENJA MED SEBOJ	3	12,5
NAŠA VAS POTREBUJE NEKAJ TAKEGA	6	25
ODLIČNA IDEJA, PODPIRAM!	1	4,17
HVALE VREDNO	2	8,33
SKUPAJ	24	100

Graf 4.18: Grafični prikaz dodatnega mnenja na temo

Na koncu ankete sem omogočila, da anketiranci napišejo svoje dodatno mnenje glede teme. Med 90 anketiranci vseh generacij je mnenje podalo 24 anketirancev, čeprav jih ni veliko odgovorilo. Veseli me, da so vsi odgovori pozitivni.

V tabeli 4.19 in Grafu 4.18 vidimo, da je 25 % anketirancev navedlo, da njihova vas potrebuje nekaj takega, kot je medgeneracijski center, 16,67 % jih je navedlo, da si želijo, da se center dejansko odpre. Enako število anketirancev je navedlo, da bi si želeli, da mladi bolj

skrbijo za stare (12,5 %) in da bi bilo lepo, če bi bilo več medsebojnega druženja (12,5 %). Dva anketiranca (8,33 %) sta napisala svoje mnenje glede teme, da so centri zagotovo pozitivni, da z njimi izmenjavajo kulturo in znanja ter nova poznanstva, interesne skupine, ki jih zanimajo. Dve osebi (8,33 %) sta napisali pohvalo za takšno temo in idejo. Ostali so še dodali: da bi se generacije s takšnimi dejavnostmi zbližale ena drugi ter bi se zmanjšala medgeneracijska praznina (4,17 %), »rad bi, da se ideja uresniči, jaz bi bil prvi, ki bi to idejo podpiral« (4,17 %), da bi bilo lepo, če bi ljudje imeli prostor za druženje in osebo, ki bi jo to delo zanimalo (4,17 %) in »odlična ideja, podpiram!« (4,17 %).

4.2. Preverjanje hipotez

H1: Predstavnikom stare generacije je v večji meri pomembna vključitev v lokalno okolje kot mladi generaciji.

Tabela 4.20: Test normalne porazdelitve za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistika	df	Sig.	Statistika	df	Sig.
Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje	0,254	90	0,000	0,835	90	0,000

V Tabeli 4.20 sem prikazala test normalne porazdelitve (Kolmogorov-Smirnov test in Shapiro-Wilkov test) za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje. Shapiro-Wilkov test in Kolmogorov-Smirnov test sta statistično značilna (sig. < 0,05), kar pomeni, da se spremenljivka pomembnosti aktivnega vključevanja v okolje ne porazdeljuje normalno, zato sem za preverjanje prve hipoteze namesto parametričnega testa: t-testa za neodvisne vzorce uporabila neparametričen test: Mann-Whitneyjev test.

Tabela 4.21: Povprečni rangi za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje

	Starost	N	Povprečni rang	Vsota rangov
Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje	mlada generacija	30	27,35	820,50
	stara generacija	30	33,65	1009,50
	Skupaj	60		

V Tabeli 4.21 sem prikazala pomembnost aktivnega vključevanja v okolje glede na starost. Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje sem merila na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni zelo malo pomembno, 2 – malo pomembno, 3 – niti nepomembno niti pomembno, 4 –

pomembno in 5 – zelo pomembno. Vidimo lahko, da se mlada generacija ($\bar{R} = 27,35$) bolj strinja s pomembnostjo aktivnega vključevanja v okolje kot stara generacija ($\bar{R} = 33,65$).

Preverjala sem, ali se povprečna vrednost spremenljivke pomembnost aktivnega vključevanja v okolje razlikuje med dvema skupinama enot (mlada generacija, stara generacija), zato sem izvedla Mann-Whitneyjev U-test. Zanima me, ali obstaja statistično značilna razlika med strinjanjem s pomembnostjo aktivnega vključevanja v okolje pri mladi in stari generaciji.

Tabela 4.22: Mann-Whitneyjev test

	Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje
Mann-Whitney U	355,500
Wilcoxon W	820,500
Z	-1,509
Sig.	0,131

V Tabeli 4.22 sem prikazala Mann-Whitneyjev U-test za spremenljivko pomembnost aktivnega vključevanja v okolje glede na starost. Mann-Whitneyjev U-test znaša 355,500 (sig.= 0,131), kar pomeni, da ne obstajajo statistično značilne razlike v strinjanju s pomembnostjo aktivnega vključevanja v okolje med mlado in staro generacijo.

Prva hipoteza trdi, da je ljudem stare generacije v večji meri pomembna vključitev v lokalno okolje kot mladi generaciji. Ugotovila sem, da se mlada generacija bolj strinja s pomembnostjo aktivnega vključevanja v okolje kot stara generacija, vendar te razlike niso statistično značilne, zato prvo hipotezo zavrnem.

H2: Mlada generacija bi bila najmanj pripravljena za prostovoljstvo.

Tabela 4.23: Test normalne porazdelitve za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistika	df	Sig.	Statistika	df	Sig.
Pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec	0,216	90	0,000	0,896	90	0,000

V Tabeli 4.23 sem prikazala testa normalne porazdelitve (Kolmogorov-Smirnov test in Shapiro-Wilkov test) za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec. Shapiro-Wilkov test in Kolmogorov-Smirnov test sta statistično značilna (sig. < 0,05), kar pomeni, da se spremenljivka pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec ne porazdeljuje normalno, zato bomo za preverjanje

druge hipoteze namesto parametričnega testa: ANOVA (analiza variance) uporabili neparametričen test: Kruskal-Wallisov test.

Tabela 4.24: Povprečni rangi za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec glede na starost

	Starost anketiranca	N	Povprečni rang
Pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec	mlada generacija	30	45,47
	srednja generacija	30	50,43
	stara generacija	30	40,60
	Skupaj	90	

V Tabeli 4.24 sem prikazala pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec glede na starost. Strinjanje pripravljenosti sodelovanja kot prostovoljec sem merila na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni nikakor, 2 – malo, 3 – srednje, 4 – veliko, 5 – vsakič. Vidimo lahko, da se stara generacija ($\bar{R} = 40,60$) bolj strinja s pripravljenostjo sodelovanja kot prostovoljec kot mlada generacija ($\bar{R} = 45,47$) in srednja generacija ($\bar{R} = 50,43$).

Preverjala sem, ali se povprečna vrednost spremenljivke pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec razlikuje med tremi skupinami enot (mlada generacija, srednja generacija in stara generacija), zato sem izvedla Kruskal-Wallisov test. Zanima me, ali obstaja statistično značilna razlika med strinjanjem s pripravljenostjo sodelovanja kot prostovoljec pri mladi, srednji in stari generaciji. V mlado generacijo spadajo osebe, stare od 15 do 30 let, v srednjo generacijo spadajo osebe, stare od 31 do 64 let, in v staro generacijo spadajo osebe, stare od 65 do 90 let.

Tabela 4.25: Kruskal-Wallisov test za pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec glede na starost

	Pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec
Kruskal-Wallisov test	2.347
Df	2
Sig.	0,309

V Tabeli 4.25 sem prikazala Kruskal-Wallisov test za spremenljivko pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec glede na starost. Kruskal-Wallisov test znaša 2,347 (sig.= 0,309), kar pomeni, da ne obstajajo statistično značilne razlike v strinjanju s pripravljenostjo sodelovanja kot prostovoljec med mlado, srednjo in staro generacijo.

Druga hipoteza trdi, da bi bila mlada generacija najmanj pripravljena za prostovoljstvo. Ugotovila sem, da bi bila najmanj pripravljena za prostovoljstvo srednja generacija, v katero

spadajo osebe, stare od 31 do 64 let, vendar te razlike niso statistično značilne, zato lahko zavrnem drugo hipotezo.

H3: Tisti, ki jim je bolj pomembno, da so vključeni v lokalno okolje, so bili bolj pripravljeni izvajati prostovoljstvo.

Tabela 4.26: Pearsonov koeficient korelacije za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje in pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec

		Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje	Pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec
Pomembnost aktivnega vključevanja v okolje	Pearsonov koeficient korelacije	1	0,331**
	Sig.		0,001
	N	90	90
Pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec	Pearsonov koeficient korelacije	0,331**	1
	Sig.	0,001	
	N	90	90

V Tabeli 4.26 sem prikazala Pearsonov koeficient korelacije za pomembnost aktivnega vključevanja v okolje in pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec. Pearsonov koeficient znaša 0,331 (sig.= 0,001), zato lahko z 1-odstotno stopnjo značilnosti trdim, da sta spremenljivki pomembnost aktivnega vključevanja v okolje in pripravljenost sodelovanja kot prostovoljec med seboj srednje močno pozitivno linearno povezani. Ugotovila sem, da so tisti, ki jim je bolj pomembno, da so vključeni v lokalno okolje, tudi bolj pripravljeni izvajati prostovoljstvo.

Tretja hipoteza trdi, da so tisti, ki jim je bolj pomembno, da so vključeni v lokalno okolje, bolj pripravljeni izvajati prostovoljstvo. Na podlagi rezultatov Pearsonovega koeficienta korelacije lahko sprejemam tretjo hipotezo.

H4: Interes mlade generacije za sodelovanje v medgeneracijskem centru je večji od interesa srednje generacije.

Tabela 4.27: Kontingenčna tabela za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo

			Starost anketiranca		Skupaj
			mlada generacija	srednja generacija	
Sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi	da	f	21	21	42
		f %	70,0 %	70,0 %	70,0 %
	ne	f	2	1	3
		f %	6,7 %	3,3 %	5,0 %
	ne vem	f	7	8	15
		f %	23,3 %	26,7 %	25,0 %
Skupaj		f	30	30	60
		f %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

V Tabeli 4.27 sem prikazala kontingenčno tabelo za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo. Vidimo lahko, da 70 % anketirancev iz mlade in 70 % iz srednje generacije pravi, da bi sodelovali pri ustanovitvi medgeneracijskega centra. Na podlagi kontingenčne tabele lahko ugotovimo, da je interes mlade generacije za sodelovanje v medgeneracijskem centru enak interesu srednje generacije.

Tabela 4.28: Pearsonov hi-kvadrat za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo

	Vrednost	df	Sig.
Pearsonov hi-kvadrat	0,400 ^a	2	0,819
Kullbackov preizkus	0,407	2	0,816
Linearna povezanost	0,022	1	0,882
N	60		

V Tabeli 4.28 sem prikazala Pearsonov hi-kvadrat za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo. Vrednost Pearsonovega hi-kvadrata ($\chi^2 = 0,400$; sig. = 0,819) ni statistično značilna, kar pomeni, da ne obstajajo statistično značilne razlike za sodelovanje v medgeneracijskem centru pri ustanovitvi glede na mlado in srednjo generacijo.

Četrta hipoteza pravi, da je interes mlade generacije za sodelovanje v medgeneracijskem centru večji od interesa srednje generacije. Ugotovila sem, da je interes mlade generacije za sodelovanje v medgeneracijskem centru enak interesu srednje generacije – vendar te razlike niso statistično značilne. Četrto hipotezo zavrnem.

H5: Stari generaciji je bolj pomembno druženje in ustvarjanje z mlado in staro generacijo kakor mladi generaciji.

Tabela 4.29: Test normalne porazdelitve za pomembnost druženja generacij

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistika	df	Sig.	Statistika	df	Sig.
Pomembnost druženja generacij	0,228	90	0,000	0,839	90	0,000

V Tabeli 4.29 sem prikazala testa normalne porazdelitve (Kolmogorov-Smirnov test in Shapiro-Wilkov test) za pomembnost druženja generacij. Shapiro-Wilkov test in Kolmogorov-Smirnov test sta statistično značilna (sig. < 0,05), kar pomeni, da se spremenljivka pomembnost druženja generacij ne porazdeljuje normalno, zato bom za preverjanje pete hipoteze namesto parametričnega testa: t-testa za neodvisne vzorce uporabila neparametričen test: Mann-Whitneyjev test.

Tabela 4.30: Povprečni rangi za pomembnost druženja generacij glede na mlado in staro generacijo

	Starost anketiranca	N	Povprečni rang	Vsota rangov
Pomembnost druženja generacij	mlada generacija	30	30,55	916,50
	stara generacija	30	30,45	913,50
	Skupaj	60		

V Tabeli 4.30 sem prikazala pomembnost druženja generacij glede na starost. Pomembnost druženja generacij sem merila na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni sploh ni pomembno, 2 – malo pomembno 3 – niti nepomembno niti pomembno, 4 – zelo pomembno in 5 – izjemno pomembno. Vidimo lahko, da se stara generacija ($\bar{R} = 30,45$) bolj strinja s pomembnostjo druženja generacij kot mlada generacija ($\bar{R} = 33,55$).

Preverjala sem, ali se povprečna vrednost spremenljivke pomembnost druženja generacij razlikuje med dvema skupinama enot (mlada generacija, stara generacija), zato sem izvedla Mann-Whitneyjev U-test. Zanima me, ali obstaja statistično značilna razlika med strinjanjem s pomembnostjo druženja generacij pri mladi in stari generaciji.

Tabela 4.31: Mann-Whitneyjev test za pomembnost druženja generacij glede na mlado in staro generacijo

	Pomembnost druženja generacij
Mann-Whitney U	448.500
Wilcoxon W	913.500
Z	-0,024
Sig.	0,981

V Tabeli 4.31 sem prikazala Mann-Whitneyjev U-test za spremenljivko pomembnost druženja generacij glede na starost. Mann-Whitneyjev U-test znaša 448,500 (sig. = 0,981), kar pomeni, da ne obstajajo statistično značilne razlike v strinjanju s pomembnostjo druženja generacij med mlado in staro generacijo.

Peta hipoteza trdi, da je stari generaciji bolj pomembno druženje in ustvarjanje z mlado in staro generacijo kakor mladi generaciji. Ugotovila sem, da se stara generacija bolj strinja s pomembnostjo druženja generacij kot mlada generacija – vendar te razlike niso statistično značilne. Peto hipotezo lahko zato zavrnem.

H6: Tisti, ki jim je bolj pomembno druženje in ustvarjanje, v večji meri menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala z vključitvijo v center.

Tabela 4.32: Pearsonov koeficient korelacije za vpliv na kakovost življenja s sodelovanjem v medgeneracijskem centru in pomembnost druženja generacij

		Vpliv na kakovost življenja s sodelovanjem v medgeneracijskem centru	Pomembnost druženja generacij
Vpliv na kakovost življenja s sodelovanjem v medgeneracijskem centru	Pearsonov koeficient korelacije	1	0,574**
	Sig.		0,000
	N	90	90
Pomembnost druženja generacij	Pearsonov koeficient korelacije	0,574**	1
	Sig.	0,000	
	N	90	90

V Tabeli 4.32 sem prikazala Pearsonov koeficient korelacije za vpliv na kakovost življenja s sodelovanjem v medgeneracijskem centru in pomembnost druženja generacij. Pearsonov koeficient znaša 0,574 (sig. = 0,001), zato lahko z 1-odstotno stopnjo značilnosti trdim, da sta spremenljivki vpliv na kakovost življenja s sodelovanjem v medgeneracijskem centru in pomembnost druženja generacij med seboj srednje močno pozitivno linearno povezani.

Ugotovila sem, da tisti, ki jim je bolj pomembno druženje in ustvarjanje, v večji meri menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala z vključitvijo v center.

Šesta hipoteza trdi, da tisti, ki jim je bolj pomembno druženje in ustvarjanje, v večji meri menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala z vključitvijo v center. Na podlagi Pearsonovega koeficienta korelacije lahko sprejmemo šesto hipotezo.

Tabela 4.33: Preverjanje hipotez

Hipoteze	Test za preverjanje hipoteze	Sprejeta/ Zavrnjena
H1: Ljudem stare generacije je v večji meri pomembna vključitev v lokalno okolje kot mladi generaciji.	Mann-Whitneyjev U-test	Zavrnjena
H2: Mlada generacija bi bila najmanj pripravljena za prostovoljstvo.	Kruskal-Wallisov test	Zavrnjena
H3: Tisti, ki jim je bolj pomembno, da so vključeni v lokalno okolje, so bili bolj pripravljeni izvajati prostovoljstvo.	Pearsonov koeficient korelacije	Sprejeta
H4: Interes mlade generacije za sodelovanje v medgeneracijskem centru je večji od interesa srednje generacije.	Pearsonov hi-kvadrat	Zavrnjena
H5: Stari generaciji je bolj pomembno druženje in ustvarjanje z mlado in staro generacijo kakor mladi generaciji.	Mann-Whitneyjev U-test	Zavrnjena
H6: Tisti, ki jim je bolj pomembno druženje in ustvarjanje, v večji meri menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala z vključitvijo v center.	Pearsonov koeficient korelacije	Sprejeta

4.3. Rezultati kvalitativne raziskave

V raziskavi sem izvedla pet intervjujev. Intervjuvala sem tri upokoženke, ki so stare 70, 72 76 let, in dva upokojenca, stara 74 in 78 let.

PROSTI ČAS IN SOCIALNA MREŽA STARIH LJUDI

Upokojenec in upokojenka živita s svojimi partnerji, ostala dva živita v družinski skupnosti, sama v svojem stanovanju, ena upokojenka živi sama in je že dolgo časa vdova. Življenje upokojencev v paru ali v skupnosti pomeni, da niso tako osamljeni, medtem ko gospa, ki živi sama, omenja, da se počuti osamljeno.

Čeprav so vsi intervjuvanci dokaj samostojni in hodijo sami v trgovino, si sami urejajo hišo in okolico, jim največjo pomoč zagotavljajo njihovi otroci in vnuki. Trije intervjuvanci pripovedujejo, da otroci živijo v tujini in so zaradi njihove oddaljenosti žalostni, zelo jih pogrešajo in bi seveda želeli, da so bližje. Zato v času počitnic in obiskov poskušajo čim več

uživati skupaj z njimi ter kakovostno preživeti prosti čas. (A37: *»Poskušamo čim več in čim bolje preživeti čas, ki ga imamo.«*)

Upokojenci navajajo tudi prijatelje in sosede kot osebe, ki jim pomagajo, če le zmorejo. (A19: *»Kadar potrebujem pomoč okoli hiše ali na primer zaradi drv, mi pridejo pomagat prijatelji ali sosedi.«*) Sosedi in prijatelji pomagajo pri fizičnem delu, pri tehnologiji, tudi sicer so z njimi v rednih stikih. Ena intervjuvanka omenja tudi pomoč geronto – gospodinj, ki pomagajo ljudem, ki nimajo nobenega člana družine in niso več toliko samostojni.

Od družinskih članov intervjuvanci pričakujejo ljubezen, pogovor, spoštovanje, svetovanje. Pričakujejo tudi pomoč ter skrb zanje, ko ne bodo več sposobni skrbeti sami zase. (B43: *»Če bi pa hudo zbolela ali da sva v kakšni stiski, bi pričakovala, da nama pomagajo.«*)

Vsi intervjuvanci v svojem prostem času hodijo na sprehod, če je le možno, vsak dan. Moški preživljajo prosti čas z igranjem šaha ali kart, urejanjem okolice, ženske so bolj zasedene z branjem knjig, izpolnjevanjem križank, urejanjem vrta. Eden od upokojencev je član lovske zveze, kar mu veliko pomeni. S člani zveze veliko potuje, spoznava nove ljudi.

Dve intervjuvanki pri svojem prostem času omenjata tudi redno obiskovanje maš. Ena od intervjuvank omenja, da poleti kolesari, včasih šiva. Kadar so kakšni kulturni dogodki, se radi odzovejo. En intervjuvanec pravi, da ima v pokoju dovolj prostega časa, a na drugi strani pa ena od intervjuvank navaja, da ima zelo malo prostega časa, ker je polno zaposlena. Nekateri skrbijo za svoje vnuke, medtem ko so starši v službi, kuhajo zase ali pa za celotno družino. S preživljanjem prostega časa so večinoma zadovoljni, a si kljub temu želijo sprememb. Želijo več aktivnosti za stare ljudi ter več druženja. V okolju, v katerem živijo, za stare ljudi ni ponudb, s katerimi bi se lahko ukvarjali v svojem prostem času.

Intervjuvanci živijo na vasi in nekateri od intervjuvancev omenjajo, da imajo prijatelje od malih nog, s katerimi se še danes družijo. (A12: *»Imam nekoliko prijateljev, s katerimi se poznam skoraj celo življenje.«*) Intervjuvanci, razen ene upokojenke, omenjajo dobre socialne mreže, druženja z družino, s sosedi in prijatelji. Omenjena upokojenka in njen mož sta več let živela v Nemčiji in sta se pred nekaj leti vrnila v Prezid, kjer se ona ne počuti sprejeta. Tukaj nima prijateljev, po drugi strani pa je oddaljena tudi od otrok, ki živijo v Nemčiji. (C10: *»Mož in jaz sva bila predolgo v Nemčiji in je nekako težko dobiti stike nazaj.«*) Svoj prosti čas upokojenci poleg svojih družin največ preživijo s prijatelji, s sosedi in sorodniki. Glede druženja med generacijami intervjuvanci najpogosteje omenjajo druženje s staro generacijo, z njimi imajo podobne izkušnje, skupne teme za pogovor. (E39: *»Imamo dosti skupnih izkušenj, zgodb, podobnih tem za pogovor.«*) Poleg druženja s staro generacijo dva intervjuvanca

omenjata tudi druženje s srednjo generacijo. Med najslabšimi izkušnjami izpostavljajo druženje z mlado generacijo. (C46: *»Nimam prilike, da bi se družila z mlajšimi generacijami.«*)

ODNOSI MED GENERACIJAMI V LOKALNI SKUPNOSTI

Glede mlade in srednje generacije upokojenci pravijo, da mlada generacija prehitro živi, uporablja mobitele in računalnike, kar pa vodi v to, da se med seboj premalo družijo. Glede mladine v lokalni skupnosti pravijo, da je prijazna, mladi pozdravijo na cesti, nekateri se tudi občasno pogovorijo z njimi, čeprav je nekaj takih, ki na cesti obrnejo glavo na drugo stran. (A65: *»Živimo v majhni vasi, kjer se vsi poznamo in so se otroci doma naučili pozdravljati vsakega, ne samo starejših.«*) Za srednjo generacijo pravijo, da je bolj zrela, da ima več empatije in razumevanja do starih ljudi, a je preveč zaposlena s skrbjo za svojo družino. Glede pomoči mlajših se zavedajo, da bi pomagali, če jih bi prosili. (B52: *»Kadar bi bila pa stiska, če bi jih vprašali za pomoč, bi bili pa pripravljeni pomagati.«*) Ena intervjuvanka omenja, da so mladi prijazni, da ni mlade osebe, ki bi obiskovala starega človeka, ki na primer živi sam. Meni, da bi vsakemu staremu človeku ustrezala družba mlade osebe, ne v smislu same pomoči, ampak v smislu pogovora in pomoči. (C57: *»Pogovor je za stare ljudi zelo vreden.«*) Ena intervjuvanka pa omenja, da stari ljudje potrebujejo pozornost ter da jo moti, kadar mladi ne želijo imeti stika s starim človekom. Pri mladini eno od intervjuvank poleg negativnega vedenja do starih ljudi motijo pretirano nočno življenje, alkohol in droga. Poudarja, da je mladina danes precej nezadovoljna. Imajo veliko več kot oni včasih, a so nezadovoljni z življenjem.

Druženje vseh treh generacij je za intervjuvance pomembno. Z druženjem se počutijo manj osamljeni, razbijejo monotonost življenja in dolgočasje. (D62: *»Brez medsebojnih odnosov ne moremo živeti.«*) Med seboj izmenjujejo nova znanja in izkušnje. (B55: *»Mlajši imajo zdaj več znanja, več izvorov znanja.«*) Intervjuvanka omenja napredek tehnologije in se počuti v stiku z mladino, kot da je nepismena in poudarja, da so mlajše generacije bolj napredne.

Intervjuvanci pravijo, da mladim ljudem lahko nudijo svoje znanje, modrosti ter izkušnje. V svojem življenju so doživeli veliko in imajo življenjske izkušnje ter nasvete, ki lahko pomagajo mladim z nasveti, ki jih ne najdejo na internetu. (D59: *»... veliko nasvetov lahko dobijo glede življenja in življenjskih težav.«*) Omenjajo tudi prenos tradicije na mlajše. Mladina lahko prav tako ponudi novo znanje in učenje starim ljudem. (A84: *»... znanje, to je tudi nekaj, kaj mlajši lahko prenesejo na nas.«*) Intervjuvanka prav tako navaja, da se tudi od mladih lahko naučijo aktivnega vedenja. (C67: *»Mi stari nekako nazadujemo, a mladina te povleče, da si spet malo bolj aktiven, da se vklopiš v njihova razmišljanja.«*) Poleg tega od mladih pričakujejo

pomoč in pogovor. (B69: *»Tukaj smo eni za druge za vse, za reševanje problemov, za čuvanje otrok, za nova učenja.«*)

USTANOVITEV MEDGENERACIJSKEGA CENTRA

Informiranost glede medgeneracijskih centrov je pozitivna. Štirje intervjuvanci poznajo delovanje medgeneracijskega centra s tujine. (C70: *»Medgeneracijski centri so po svetu zelo razviti.«*) Medgeneracijski center si predstavijo kot prostor, kjer se vse tri generacije družijo, pogovarjajo, pomagajo eni drugim. (A90: *»... kjer bi se družili, učili in pomagali drug drugemu.«*)

Intervjuvanci menijo, da v vasi potrebujejo medgeneracijski center v lokalni skupnosti in navajajo, da nekaj takega potrebujejo v njihovi vasi. Nekateri so se spomnili svoje mladosti, ko je bilo med ljudmi na splošno veliko več druženj. Imeli so več dejavnosti in prostorov. (A96: *»Bilo je več ljudi, ljudje so se družili, bilo so različne aktivnosti za vse generacije.«*) (B78: *»V naši vasi ni več druženja, kot je bilo nekoč, niti po generacijah niti med generacijami ...*) Intervjuvanci omenjajo dolgočasnost in monotonost ter potrebo za nečim, kar bi poživel vas in prebivalce, da bi bili bolj aktivni, pogrešajo dostopnost za vse, ob tem pa navajajo tudi prostovoljce. Ena intervjuvanka meni, da bi bilo lepo, če bi imeli skupni prostor, ampak ni prepričana, da bi aktivnosti delovale. Primerjala je življenje v mestu in na vasi, kjer omenja, da imajo ljudje na vasi nekatere svoje obveznosti, ki jih v mestu ni, zaradi tega pa imajo ljudje v mestu več časa za takšne dejavnosti.

Intervjuvanci so izrazili želje po nekaterih dejavnostih, ki bi se jih udeležili, kot so na primer zabavne dejavnosti (igranje kart in šaha), udeleževanje izletov, ples in glasba, računalniške storitve. Ženske intervjuvanke so izrazile željo za ročne spretnosti, kot je kvačkanje. Nekateri so podali predloge za različna tekmovanja, kopanje v bazenu in obiskovanje gledališča. Ena od intervjuvank je izrazila željo za izvajanje pomoči otrokom, ker je upokojena učiteljica, druga pa je izrazila, da lahko pomaga pri učenju tujih jezikov, saj je živela v tujini.

Intervjuvanci so samostojni in poskušajo ostati čim bolj aktivni. Aktivnost po upokojitvi jim je zelo pomembna. Menijo, da ni dobro, če po upokojitvi postaneš neaktiven, seveda če zdravje to dopušča. (B91: *»Po upokojitvi mislim, da je najpomembnejše ostati aktiven.«*) Z vključitvijo v medgeneracijski center menijo, da bi bili še bolj aktivni, ker bi imeli eno obveznost več in ker bi v centru kakovostno preživeli čas. (C87: *»Prepričana sem, da bi bila bolj aktivna, ker bi imela večjo voljo, druge obveze, delala bi tisto, kar me zanima, obkrožena bi bila z drugimi ljudmi.«*)

Za vodjo medgeneracijskega centra si želijo človeka, ki zna razumeti vse tri generacije in bi kazal interesiran za takšen projekt. To bi bila mlada, sposobna oseba, ki bi prinesla nove ideje, ki se uporabljajo v drugih medgeneracijskih centrih. Oseba, ki bi skrbela za svoje prebivalce.

KONFLIKTI MED GENERACIJAMI

Intervjuvanci pravijo, da nimajo izkušenj s konflikti med generacijami, kadar pa do konfliktov pride, jih poskušajo rešiti z dobro komunikacijo oziroma s pogovorom in poslušanjem sogovornika. Radi rešujejo svoje konflikte takoj, na miren način, s pogovorom. Zavedajo se, da smo ljudje različni, zato imajo različna mnenja. Eden od upokojencev je poudaril konflikt s svojo snaho, zaradi katere prihaja včasih tudi v konflikte s sinom.

Glede razlogov, zakaj prihaja do konfliktov med generacijami, menijo intervjuvanci približno enako. Omenjajo, da sta nerazumevanje ter nespoštovanje do starih ljudi največja razloga za konflikte. (D104: *»Pri generacijah mislim, da je največ zaradi nerazumevanja med generacijami.«* D105: *»... pa tudi nespoštovanja starejših.«*) Različna mnenja in stališča med generacijami prav tako navajajo kot razlog, zakaj prihaja do konfliktov. Z novimi generacijami prihaja novo obdobje in drugačnosti, tisto, kar je mladini normalno, starim ljudem ni ali obratno. Eden od intervjuvancev je omenil, da do konfliktov prihaja zaradi predsodkov do starih ljudi. Omenjeno je tudi vse večje nezadovoljstvo mladine z njihovim življenjem, zaradi česa lahko prav tako prihaja do konfliktov, stari ljudje pa tudi ne razumejo potrebe mladih. Za zaključek bom izpostavila citrat ene od intervjuvank, ki pravi: (C102: *»Mislim, da če je v družini in med generacijami ljubezen, spoštovanje in razumevanje, do konfliktov težko pride.«*)

5. RAZPRAVA

Odnose med generacijami sem raziskovala v sodelovanju prebivalcev vasi Prezid, v kateri živim, saj se je v moji prejšnji raziskavi pokazalo, da upokojenci želijo več stika z drugimi generacijami, želijo se udeleževati medgeneracijskih dejavnosti, kar so izrazili v 24,52 %. (Varšava, 2018, str. 68) Porodila se mi je ideja raziskave glede ustanovitve medgeneracijskega centra, saj so v pretekli raziskavi upokojenci navedli, da nimajo ustanovljenega niti društva upokojencev. Od 101 upokojenca jih je 70 odgovorilo, da ne obiskujejo društva upokojencev zato, ker ga ni, kar znaša 81,40 %. (Varšava, 2018, str. 58) Glede na ta rezultat lahko zaključimo, da stari ljudje nimajo niti ustreznega prostora, kjer bi se družili, niti osebe, ki bi kot vodja želela izboljšati njihovo kakovost življenja. Živimo v majhni vasi, kjer je večina prebivalcev stara generacija, njihovo število pa se še vedno povečuje. Mladina odhaja v večja mesta zaradi službe ali se tja poroči, le manjši del ostaja tukaj. Mladi prav tako nimajo ustreznega prostora, kjer bi se lahko ukvarjali z dejavnostmi v svojem prostem času, zato je bilo smiselno raziskovati, kakšno je mnenje vseh treh generacij o ideji medgeneracijskega centra kot prostora za medgeneracijsko sodelovanje. Pri kvalitativni raziskavi sem z upokojenci podrobneje raziskovala njihove odnose, odnose v družini in z drugimi generacijami, njihov prosti čas ter mnenje o ustanovitvi medgeneracijskega centra.

Pri kvalitativni raziskavi je sodelovalo 90 anketirancev, in sicer 30 oseb iz vsake generacije. Enako število predstavnikov vseh generacij (kar 70 %) je navedlo, da bi želeli sodelovati v medgeneracijskem centru. S tem sem dobila dobro in pozitivno informacijo, saj ugotavljam, da sodelovanje v centru zanima tudi mlado in srednjo generacijo. Posebej me je presenetila mlada generacija, za katero sem mislila, da se bo odzvala v manjšem številu. Tudi v intervjujih z upokojenci je bila prisotna pozitivna naravnost o ustanovitvi centra, kar sem pričakovala glede na rezultate prejšnje raziskave.

Glede obiskovanja centra so vprašani v največji meri odgovorili, da bi ga obiskovali nekajkrat na teden (33,33 %), enkrat na teden (25,56 %) in nekajkrat na mesec (20). Intervjuvani upokojenci so tudi omenili, da centra ne bi obiskovali vsak dan, ampak nekajkrat na teden. Menim, da bi bil na začetku center oz. prostor, kjer bi se lahko srečevale vse tri generacije, za nekatere morda nesmiseln, saj verjetno ne bi imeli zaupanja v nekaj, kar je zanje precej novo. Upokojenka v intervjuju mi je sicer dejala, da ljudje na vasi morda na začetku ne bi kazali toliko zanimanja za nekaj takega, ker imajo svoje rituale, nimajo niti toliko časa in pa niso niti navajeni na nekaj takega, kar je običajno v mestu, ne pa na vasi. Glede na pozitiven odziv v anketah in

intervjujih zaključujem, da bi upokojenka morala dati priložnost in narediti korak naprej ter slediti temu, da bi se kakovost življenja in staranja izboljšali, ne glede na to, ali živimo v mestu ali na vasi. Ljudje pogrešajo druženje, pogovore na splošno, ne samo med generacijami in le redki so tisti, ki se še obiskujejo in družijo kot nekoč. »Medgeneracijsko središče je odgovor na potrebe ljudi v skupnosti. Vsakdo v skupnosti se stara, vsakdo ima prisotno potrebo po lastnem kakovostnem staranju in po kakovostnem staranju bližnjih, vsakdo ima pristno človeško potrebo po lepem sožitju med mlajšimi in starejšimi v skupnosti. Glavna sila za vzpostavljanje medgeneracijskega središča v kraju je na voljo, ko se dovolj ljudi v skupnosti zave teh temeljnih socialnih potreb in uvidijo boljše možnosti za njihovo zadovoljevanje.« (Ramovš, 2009, str. 89)

V raziskavi anketiranci menijo, da ima vključitev v medgeneracijski center velik vpliv (44,44 %) in zelo velik vpliv (33,33 %) na kakovost življenja starih ljudi. V največji meri so tako odgovorili stari ljudje, sledi jim srednja in mlada generacija. Takšen rezultat je razumljiv, saj stari ljudje vedo, kaj bi lahko izboljšalo njihovo staranje. Srednja generacija se približuje stari generaciji, mlada generacija pa živi v svojem svetu, in ne razmišlja toliko daleč, čeprav bi o tem morali razmišljati prav vsi. Rezultati mlade generacije o vključitvi v center pa so kljub temu zelo pozitivni. »Kakovostno življenje in učinkovito oskrbo po osebni meri si tudi težko predstavljamo, če pri oskrbi osamimo človeka, ne slišimo njegovih želja in ne upoštevamo njegove volje. Biti del skupnosti, občutek, da je ljudem tvoje mnenje pomembno, in možnosti skupnega ustvarjanja storitev in vsakdanjega življenja odločilno pripomorejo k medsebojni ekonomiji in kakovosti življenja.« (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018, str. 19)

V letošnji raziskavi sem želela nekoliko več izvedeti o prostovoljstvu v svoji vasi, saj v njej, razen gasilcev, nimamo prostovoljne organizacije. S prostovoljstvom nekomu pomagamo, povezujemo ga z nečim pozitivnim, dobrim, s spremembami. Anketiranci so odgovorili, da so se v 85,56 % srečali s prostovoljnim delom, kar je zelo pozitivno. (Ramovš, 2009, str. 91) pravi, da »brez razvejanega medgeneracijskega prostovoljstva si ni mogoče zamisliti krepitve medgeneracijske solidarnosti v skupnosti in pri posamezniku, saj plačane storitve uspravajo in krnijo človeško solidarnost«. Prostovoljstvo je odlična priložnost, da pridobimo ali izboljšujemo svoje znanje in veščine, pridobimo nova poznanstva in prijateljstva – razširimo socialno mrežo. Rezultati anketirancev so bili prav tako zelo pozitivni, saj je 34,44 % izrazilo srednje in 36,67 % veliko pripravljenost sodelovanja kot prostovoljci. Med generacijami ni velikega odstopa oz. je pri vsaki generaciji približno enako število anketiranih izrazilo zanimanje za to sodelovanje. Menim, da je treba uvesti prostovoljno delo v našo vas, med prebivalce, saj je prostovoljstvo eden od najmočnejših elementov, ki prispeva k razvoju in oblikovanju demokratičnih sprememb v vsaki družbi in je pomemben del vsake sodobne

družbe. Prostovoljno delo neguje zaupanje med ljudmi, strpnost in empatijo ter spoštovanje skupnega dobra.

Aktivna vključenost v okolje je za anketirance v raziskavi v veliki meri pomembna, kar lahko opazimo z rezultatom pomembno (44,44 %) in zelo pomembno (30 %). Čeprav živimo v vasi, kjer ni organiziranih dejavnosti niti za mlade niti za stare, ni prostora, kjer bi se družili, ni zavoda, združenja, ki bi se zanimalo za druženje, učenje, preživljanje prostega časa in podobno, je prebivalcem aktivnost v življenju kljub temu pomembna. V intervjujih z upokojenci sem izvedela, da jim je zelo pomembno, da ostanejo aktivni po upokojitvi, čeprav nimajo posebnih dejavnosti, s katerimi bi se ukvarjali v prostem času. Zato sami poiščejo načina, kako preživeti prosti čas, kako ostati aktiven – družijo se s prijatelji, ukvarjajo se z delom okoli hiše, po navadi največ z vrtom in košnjo, odhajajo v cerkev, vsi intervjuvanci pa gredo vsak dan na sprehod. Vesela sem, da tudi stari ljudje poskušajo in želijo biti aktivni po upokojitvi, čeprav nimajo nobene ponudbe, ampak se sami zavedajo, da če se zapustijo, to ne bo dobro zanje, za njihovo zdravje – fizično in psihično. Lepan in Leutar (2012, str. 207) pravita, da starejši ljudje doživljajo izgube: njihovi zakonci, bratje in sestre, prijatelji in včasih otroci umrejo; vsak dan opazijo, da je vrstnikov vedno manj, z mladimi pa imajo vse manj skupnih tem in zanimanj. Vključevanje v različne dejavnosti in aktivno sodelovanje v njih jim pomaga premagovati tovrstne težave.

Glede na izbiro dejavnosti je največ anketirancev navedlo potovanja in izlete, zabavne dejavnosti, ustvarjanja itd. Če bi ustanovili prostor za vse tri generacije, bi lahko ponovno izvedli anketo o izbiri dejavnosti, prav tako pa tudi o zadovoljstvu s prostorom in o osebi, ki vodi dejavnosti oz. center. »Če se izboljšuje kakovost življenja, se podaljšuje tudi kronološka starost. Ob tem je pomembno, da so starejši ljudje čim bolj funkcionalno neodvisni in aktivni. Če se aktivnosti udeležujejo v skupinah, imajo starejši ljudje tudi priložnost izboljšati socialne stike in se izogniti izolaciji, ki je v teh letih pogost spremljevalec.« (Erenda, Suklan, Roblek in Meško, 2014, str. 43)

Glede stikov med generacijami so rezultati pričakovani. Predstavniki vsake generacije imajo veliko ali zelo veliko stikov s svojo generacijo, kar je seveda razumljivo. Vedno je bilo tako in upam, da bo tako tudi ostalo. Veseli me, da je razmeroma malo anketiranih izjavilo, da imajo malo ali zelo malo stikov med generacijami, seveda pa bi bilo nerazumljivo, če med 90 anketiranimi nihče ne bi imel slabih stikov z drugo generacijo. Menim, da na ta odgovor vpliva dejstvo, da živimo na vasi, se med seboj poznamo in so nas doma večinoma naučili, da moramo biti prijazni do drugih, pozdraviti na cesti in podobno. Tudi upokojenci so v intervjujih navajali, da je velika večina mladine prijazna in jih pozdravi, čeprav so omenjali, da nimajo prevelikega

stika z mladimi, če pa bi jih prosili za pomoč, bi je bili deležni. Strinjam se z mnenjem intervjuvancev, ki pravijo, da vse prihaja od doma, od vzgoje. Starši so tisti, ki nas učijo pozdraviti na ulici, učijo nas o obnašanju do drugih ljudi. Že male otroke bi morali naučiti, da so stari ljudje enakovredni, prav tako pa tudi ostali generaciji, ki ju je treba spoštovati in razumeti. Vsi bomo enkrat ostareli in potrebovali bomo lepo besedo, pogovor, razumevanje, pomoč itd. Žal mi je, da šole in vrtci niso vključeni v povezovanje s starimi ljudi, saj bi to bilo v pomoč tako otrokom kot starejšim.

»Temeljno medsebojno razmerje generacij je njihovo komplementarno dopolnjevanje, ki je eno od osnovnih gibal človeškega obstoja in razvoja. Obenem vedno vlada med generacijami tudi določena napetost, ki pa se lahko sprevrže v pravo družbeno patologijo, na primer evtanazijo onemoglih starcev, zanemarjanje otrok ipd. Manjše generacijske napetosti so v družbi normalen pojav, vsaka večja medgeneracijska patologija pa naprej škodi eni generaciji, nato pa se njene škodljive posledice razširijo tudi na ostali dve.« (Ramovš, 2003, str. 81)

Seveda včasih prihaja do nesporazumov ali konfliktov med generacijami, tudi moji sogovorniki so omenjali manjše nesporazume, do katerih največkrat prihaja zaradi različnega stališča, nerazumevanja med generacijami ali nespoštovanja starih ljudi. Zato je treba odnose nenehno graditi, vlagati trud in imeti razumevanje, se poskušati postaviti na njihovo mesto. Navade prejšnjih generacij so se menjale vsakih 20–30 ali več let, zdaj se mi zdi, da vsakih 10 let nova generacija prinaša nekaj novega. Razumljivo je, da gre svet naprej, tehnologija napreduje, pojavljajo se različna mnenja med ljudmi, ampak še vedno ostajamo ljudje, ki ne moremo eden brez drugega. Čeprav prihaja do vedno novega razvoja, ne smemo pozabiti na kulturo, lepo obnašanje do drugih, bonton, prijaznost ter pomoč drug drugemu v različnih stiskah.

Svoje odnose intervjuvanci opisujejo kot zelo dobre. Na prvem mestu je intervjuvancem družina (partner, otroci, vnuki), kar je pričakovano. Od njih pričakujejo pogovor, druženje ter pomoč – fizično kot tudi finančno. Od njih prav tako pričakujejo skrb v letih, ko sami ne bodo več mogli skrbeti zase. »Vso zgodovino je bila družina glavni oskrbovalec starih ljudi. Včasih so za stare ljudi znotraj družine skrbele predvsem ženske, sedaj se ta struktura in vloga družine pri skrbi za stare ljudi spreminja.« (Rant, 2012, str. 35)

Zaradi sodobnih družbenih in ekonomskih sprememb so se neposredne družbene razmere starejših generacij močno spremenile. Življenjski in družinski položaj starejših je v veliki meri posledica sprememb v strukturi in oblikah družine. Razširjena družina – sestavljena iz treh ali več generacij – je imela široko sorodstveno mrežo, ki je zagotavljala podporo starejšim.

V razširjeni družini so cenili starost, žrtvovali so individualnost in neodvisnost za varnost in toplino skupnosti. Skrb za starejše je nekoč veljala za sveto dolžnost, starejši ljudje pa so v začetku dvajsetega stoletja v domu svojih otrok ali vnukov predstavljali vodjo gospodinjstva in ne danes odvisnega člana. (Jedvaj, Štambuk in Rusac, 2014, str. 138)

Intervjuvanci v svojem prostem času skrbijo tudi za svoje vnuke, kar jih zelo veseli in se v družbi svojih vnukov počutijo boljše. Mislim, da bi otroci morali čim več časa preživeti s svojimi starimi starši, ker se v družbi obe strani počutita posebno. Naj omenim svoj primer; veliko časa sem bila v družbi babice, s katero sem imela poseben odnos, čeprav sva se kdaj tudi sporekli v mojih adolescentih letih, ampak od nje sem se naučila pravila obnašanja, kulture in spoštovanja do starejših. Stari ljudje prinašajo mlajšim znanje, izkušnje, spretnosti in mislim, da imajo v družbi starih ljudi, posebej takrat, če so vnuki in stari starši povezani, otroci večje spoštovanje do starih ljudi in lažje razumejo staranje. »Pri medgeneracijskem sodelovanju gre za obnavljanje in negovanje temeljnega odnosa med ljudmi. Taki odnosi zagotavljajo varnost, življenjsko moč in energijo, saj stara generacija zapusti veliko svojih izkušenj in modrosti, mlada pa se zaveda pomena kakovostnega staranja. Medčloveška komunikacija in poglobljeno doživljanje je zanimivo mlajši generaciji.« (Erenda, Suklan, Roblek in Meško, 2014)

Življenje upokojencev v družinski skupnosti vpliva na kakovost njihovega življenja. Intervjuvanci, ki živijo sami, so navedli, da se pogosteje počutijo osamljene in jim je dolgčas, dnevi se jim zdijo dolgi, medtem ko so tisti, ki živijo v družinski skupnosti, navedli, da so manj osamljeni, dnevi so jim izpolnjeni ter se počutijo mlajše in so bolj veseli z družinskimi člani.

Veseli me, da stari ljudje negujejo svoje stike s prijatelji, hodijo na obiske, se družijo. Ohranjajo prijateljstva iz otroštva ali pa stike s sodelavci. Včasih mislim, da se stari ljudje več družijo kakor mladi, kar so mi tudi potrdili tudi sogovorniki v intervjujih. Mladi so preveč zaprti, ob računalniku ali telefonu – so generacija tehnologije, kakor pravijo stari ljudje, poleg tega v vasi nimajo nobenih aktivnosti, s katerimi bi se lahko ukvarjali, za razliko od prej, ko so se današnji stari ljudje udeleževali različnih dogodkov, imeli so svoj mladinski klub, odhajali so na ples, veselice itd., zato stari ljudje še zmeraj ohranjajo svoje stike in včasih žalijo današnjo mladino. Omenjana so tudi druženja in pomoč sosedov, saj so nekateri otroci sogovornikov oddaljeni in jim sosedi pomagajo ob različnih težavah. Sosedi so pomemben del naših socialnih mrež, z njimi smo obkroženi, zelo dobro in dolgo se poznamo, družimo, skupaj predstavljamo eno skupino ulice, kakor tudi pravi (Filipovič Hrast, 2007, str. 301), da ima soseska pomembno vlogo za stare ljudi, saj predstavlja poznano okolje in skupnost ljudi, med katerimi se počutimo domače, sprejeto in varno. Sosedi so včasih tudi najbližje osebe, kadar smo v stiski.

»Medgeneracijsko središče je odgovor na potrebe ljudi v skupnosti. Vsakdo v skupnosti se stara, vsakdo ima prisotno potrebo po lastnem kakovostnem staranju in po kakovostnem staranju bližnjih, vsakdo ima pristno človeško potrebo po lepem sožitju med mlajšimi in starejšimi v skupnosti. Glavna sila za vzpostavljanje medgeneracijskega središča v kraju je na voljo, ko se dovolj ljudi v skupnosti zave teh temeljnih socialnih potreb in uvidijo boljše možnosti za njihovo zadovoljevanje.« (Ramovš, 2009, str. 89)

Za nadaljnji razvoj oskrbe starejših je morda najpomembnejše spremeniti odnos družbe do njih – jih obravnavati kot vir, ne pa kot breme. Današnja, sodobna družba je na številnih področjih usmerjena v delo in dobiček ter prevladujočo družbeno klimo, v kateri je cilj biti: mlad, lep, uspešen, samostojen, zaposlen in takšen tudi ostati ali na neki način "zamrzniti" v tem stanju. Takšno ozračje je treba spremeniti glede na dojemanje starejših kot finančnega in moralnega vira ter kot pomembnih deležnikov v družbenem življenju.

Najpomembnejša sta sodelovanje mladih s starejšimi in njihov prispevek. Mladi morajo pomagati starejšim. Mlade je treba sistematično vključevati v življenje starejših. Od vrtca do zrelosti. Mladi bi morali pomagati pri vseh dejavnostih starejših, zlasti ko gre za stare starše, nemočne in bolne. Pomoč v obliki občasnih srečanj, pogovorov, podpore, sprehodov, gospodinjskih opravil, odhoda v trgovino, k zdravniku, pomoči pri hrani, prevozih, izletih itd. Vse to je tisto, kar spada pod normalno človeško oskrbo in kaj smo dolžni, ampak iz srca, da delamo drug drugemu. To je namen človekovega obstoja.

Medgeneracijska solidarnost velja za pozitiven element skladne družbe in je cilj, ki si ga je treba prizadevati za doseganje pogojev za dostojno življenje vseh generacij na ravni družine in na ravni skupnosti in celotne družbe.

Če je na svetu več starejših ljudi, to pomeni le več priložnosti za njihovo spoznavanje in vpijanje njihove modrosti. Po drugi strani pa več starejših ljudi na svetu pomeni tudi veliko več skrbi, ki jo bodo potrebovali. Zato so potrebni programi, ki bodo ponovno povezali starejšo in mlajšo generacijo, kar pa ni lahka naloga. Močno si je treba prizadevati, da spremenimo odnos obeh skupin in dosežemo boljše razumevanje. To nista dve ločeni skupini, ampak so vsi pravno enakovredni člani družbe in kot taki lahko veliko prispevajo.

6. SKLEPI

- Z raziskavo sem ugotovila, da so se vse tri generacije pripravljene vključiti v medgeneracijski center, v katerem bi krepili solidarnost in kakovost odnosov med generacijami, na podlagi aktivnosti in sodelovanja, prav tako bi razširili svoje socialne mreže in prenašali znanje in izkušnje drug na drugega.
- Intervjuvanci so dobro seznanjeni z medgeneracijskimi centri. Navajajo potrebo po prostoru za druženje in pogovor ter pomanjkanje druženja in prostora tako za stare kakor tudi za mlade ljudi.
- Upokojenci, ki živijo v družinski skupnosti, so manj osamljeni, družba drugih generacij, posebej vnukov jih veseli, pomladi ter odpravlja osamljenost.
- Intervjuvanci imajo dobro razvita socialna omrežja, s prijatelji, s sosedi, sodelavci itd., a imajo najboljše odnose z družino oz. partnerjem, z otroki ali vnuki. Od družinskih članov največkrat pričakujejo pogovor, pomoč ter skrb, kadar upokojenci ne bodo mogli sami skrbeti zase.
- Upokojenci največ pogrešajo svoje otroke in vnuke, ki živijo oddaljeno od njih, ter imajo možnosti obiskov v času počitnic.
- Upokojenci v svojem prostem času največ hodijo na sprehode, urejajo okoli hiše, ukvarjajo se z vrtom, berejo knjige, gledajo TV. Le redki so tisti, ki so včlanjeni v kakšno društvo ali obiskujejo skupna druženja. Omenjajo pa, da jim to manjka v življenju, da bi želeli biti bolj aktivni, se več družiti in ukvarjati z aktivnostmi.
- Odnosi med generacijami v vasi so dobri, vsaka generacija ima najboljše odnose s svojo generacijo.
- Upokojenci navajajo, da je mlada generacija preveč zaprta do drugih, preveč časa uporabljajo telefon in računalnik in se malo družijo s svojo generacijo, kaj šele s starimi ljudmi. Srednja generacija je preveč zaposlena, ampak v primeru pomoči staremu človeku jo nudita obe generaciji.
- Mlada generacija v lokalni skupnosti je prijazna do starih ljudi in bi bila pripravljena nuditi pomoč starejšim, če bi jo potrebovali, kljub temu pa so stiki in druženja slabša.
- Pri aktivnem vključevanju v okolje se mlada generacija bolj strinja s pomembnostjo aktivnega vključevanja v okolje kakor stara generacija.
- Upokojenci so povedali, da jim je pomembno druženje z vsemi tremi generacijami. V družbi drugih dveh generacij se počutijo manj osamljene, prav tako pa tudi izmenjujejo

znanja in izkušnje. Rezultati ankete so tudi pokazali, da se stari ljudje bolj strinjajo s pomembnostjo druženja z mlado generacijo kakor mlada s staro.

- Raziskava kaže, da anketiranci poznajo prostovoljstvo in so se v življenju že srečali v vlogi prostovoljcev. Rezultati so pokazali, da bi bili mlada in stara generacija pogosteje pripravljeni sodelovati kot prostovoljci v primerjavi s srednjo generacijo. Rezultati anket so tudi pokazali, da so za izvajanje prostovoljstva bolj pripravljeni tisti, ki jim je bolj pomembno, da so vključeni v lokalno okolje.
- Po mnenju anketirancev bi morala oseba, ki bi vodila medgeneracijski center, sodelovati z vsemi tremi generacijami, imeti razumevanje za vse tri generacije, nove ideje ter znati voditi, biti odgovorna in imeti zanimanje za delo.
- Anketiranci menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala z vključitvijo v medgeneracijski center. Tudi tisti, ki jim je bolj pomembno druženje in ustvarjanje, v večji meri menijo, da bi se kakovost življenja starih ljudi izboljšala.
- Do konfliktov med generacijami redko pride, običajno zaradi različnega stališča in mnenja. Omenjeno je tudi, da prihaja do konfliktov zaradi nespoštovanja in nerazumevanja starih ljudi ter zaradi predsodkov o njih, kar pa vodi v diskriminacijo starih ljudi.
- Intervjuvanci rešujejo konflikte z dobro komunikacijo, poslušanjem sogovornika ter pogovorom.
- S pridobljenimi rezultati sem dobila mnenja, nekatere predloge za medgeneracijske dejavnosti, ki bi jih bilo dobro predstaviti širši javnosti in s katerimi se lahko osvesti pomembnost kakovosti medgeneracijskih odnosov.

7. PREDLOGI

- Glede na rezultate predlagam ustanovitev medgeneracijskega centra v lokalni skupnosti, ki bo dostopen vsem generacijam. V medgeneracijskem centru bi imeli svojo vlogo tudi socialni delavci. Z ustanovitvijo medgeneracijskega centra bi se ustvarila priložnost za medgeneracijske stike, posebej za tiste, ki v okviru svoje socialne mreže nimajo te možnosti.
- V primeru ustanovitve medgeneracijskega centra je treba zagotoviti varen prostor za udeležence, kjer so vsi enakovredni in spoštljivi eden do drugega. Predlagam, da bi bil medgeneracijski center v novem gasilskem domu, ki ga imamo v vasi. Gasilski dom ima prostore (kuhinja, prostor za telovadbo, pisarno, učilnico itd.), ki ustrezajo dejavnosti medgeneracijskega centra.
- Na lokalni ravni bi bilo treba aktivirati občino in center za socialno delo, da bi se vključili v projekte, ki podpirajo in krepijo medgeneracijsko sodelovanje. Spletne strani občine bi lahko promovirale medgeneracijsko sožitje in njegovo pomembnost za vse prebivalce.
- Financiranje medgeneracijskega centra bi moralo biti zagotovljeno s strani države in lokalnih skupnosti. Obstajajo namreč skladi Evropske unije, zaradi katerih so na občini začeli s projektom geronto – gospodinj in z delovanjem vrtca tudi v popoldanskih urah.
- Aktivirati bi morali sodelovanje med različnimi institucijami in društvi, kot so že omejeni center za socialno delo, občina, rdeči križ, lokalni odbor, prostovoljno gasilsko društvo, knjižnica, ki bi lahko veliko pripomogli k izboljševanju kakovosti življenja starih ljudi in tudi mladih v lokalni skupnosti.
- Rdeči križ bi moral biti bolj aktiven pri pomoči prebivalcem, posebej pri pomoči starejšim ljudem. Promoviral bi lahko medgeneracijsko sodelovanje z različnimi prezentacijami, projekti ter z ozaveščanjem na svoji spletni strani.
- Predlagam vključevanje vrtcev in šol v sodelovanje z drugima dvema generacijama – vrtci bi organizirali druženje, delavnice, različne prireditve, kjer bi sodelovale vse tri generacije, ki bi se skupaj družile ob izvajanju aktivnosti.
- V šolah je treba mlado generacijo poučiti o fenomenu staranja prebivalstva, spodbujati in govoriti o prostovoljstvu mladih. Mlade je treba vzgajati v duhu solidarnosti. Te vrednote bi lahko pridobivali tako z vzgojo s strani staršev kot tudi v šolah.

- V primeru ustanovitve medgeneracijskega centra predlagam udeležbo vseh starostnih skupin, saj bi se z dejavnostmi, ki bi se izvajale, povezovale v skupno sodelovanje. Na ta način bi si različne generacije izmenjevale znanje in spretnosti. Tako ne bi samo mladi učili starih ljudi, npr. o uporabi računalnika, temveč bi tudi stari ljudje poučevali mlade, npr. o tradiciji, o ročnih spretnostih itd.
- Treba je aktivirati in sprožiti prostovoljstvo za vse starostne skupine – medsebojna pomoč, izobraževanje, druženje in sodelovanje mlade, srednje in stare generacije v skupnih dejavnostih.
- V medgeneracijskem centru bi potrebovali vodjo centra. Strokovna oseba (npr. socialni delavec, psiholog, pedagog ...), bi morala znati delati z vsemi tremi generacijami, s svojimi idejami in znanjem pa bi vodila medgeneracijski center in s tem izboljšala kakovost življenja prebivalcev.
- Vodja medgeneracijskega centra bi oblikovala spletno stran centra, Facebook stran, kjer bi promovirala medgeneracijsko sožitje, aktivno in samostojno življenje starih ljudi, tudi informirala o dogodkih in dejavnostih v centru. Poleg spletnih strani bi pripravljala letake, ki bi bili na voljo vseh povsod, kjer je veliko ljudi, npr. v šolah, na občini, v centru za socialno delo, v gostilnah, v čakalnici pri zdravniku ali zobozdravniku itd.
- Delovanje centra bi morali spremljati raziskovalno, projektno in na podlagi rezultatov spreminjati njegove dejavnosti.

8. VIRI IN LITERTURA

- Čačinovič, Vogrinčič, G. (2000). Družina in star človek. *Socialno delo*, 33(4/5), 287–292.
- Drenik, I. (2006). Osebnost starejših. Starejši za starejše – za boljše zdravje in višjo kakovost življenja doma. Ministrstvo za zdravje. Zveza društev upokojencev Slovenije.
- Erenda, I., Suklan, J., Roblek, V., & Meško, M. (2014). Sodelovanje med mlajšo in starejšo generacijo v celjski regiji. *Univerza v Ljubljani. Fakulteta za socialno delo*. 53(1), str. 43–50. Pridobljeno s 14. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dsodelovanje+med+mlaj%C5%A1o+in+starej%C5%A1o+generacijo+v+celjski+regiji.%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Filipovič, M., Kogovšek, T., & Hlebec, V. (2005). Starostniki in njihova vpetost v sosedska omrežja. *Družboslovne razprave*, XXI, (49/50), 205–221.
- Filipovič, M. (2007). Prostorska determiniranost omrežij starejših in vloga sosedov v časovni perspektivi. *Teorija in praksa*. Univerza v Ljubljani. Fakulteta za družbene vede. 44(1/2), (str. 298–316). Pridobljeno 14. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-BI4IV0FY/?query=%27contributor%3dFilipovi%C4%8d+Hrast%2c+Ma%C5%a1a%27&pageSize=25&relation=Teorija+in+praksa>
- Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc J., & Urek, M. (2008). *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Hlebec, V., Filipovič Hrast, M., Kump, S., Jelenc Krašovec, S., Pahor, M., & Domajnko, B. (2012). *Medgeneracijska solidarnost v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Hlebec, V., & Filipovič Hrast, M. (2012). Vpliv odnosnih in strukturnih dejavnikov na funkcionalno medgeneracijsko solidarnost. V Skela Savič B., Hvalič Touzery S., & Avberšek Lužnik I. (ur.), *Aktivno staranje kot multiprofesionalni izziv: Zbornik prispevkov z recenzijo/ 3. simpozij Katedre za temeljne vede*. (str. 25–32) Ljubljana: Visoka šola za zdravstveno nego.
- Hojnik Zupanc, I. (1994). Medgeneracijski odnosi. V Hojnik Zupanc, I (ur.) *Star človek in družina*. Učna delavnica, posvečena 25. obletnici Gerontološkega društva Slovenije. Konferenčni zbornik. Brdo pri Kranju.
- Hojnik Zupanc, I. (1997). *Dodajmo življenje letom*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.

- Hozjan, T. (2010). Aktualne dejavnosti na področju medgeneracijskega sodelovanja v Sloveniji. *AS Andragoška spoznanja*. Znanstvena založba Filozofke fakultete. 16(4), 45–52. Pridobljeno 14.12.2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-RLIPRRG>.
- Jedvaj, S., Štambuk, A., & Rusac S. (2014). Demografsko starenje stanovništva i skrb za starije osebe u Hrvatskoj. *Socialne teme: časopis za pitanja socialnog rada i srodnih znanosti*. Pridobljeno 14. 12. 2020 s <https://hrcak.srce.hr/177570>
- Jelenc Krašovec, S., & Kump, S. (2006). Širjenje socialnih mrež starejših ljudi s pomočjo izobraževanja. *Socialno delo*, letnik (3/5), 143–151.
- Kavčič, M., & Filipovič – Hrast, M. (2010). Omrežja socialne opore starejših. Vurednik? 10. *Festival za tretje življenjsko obdobje. Zbornik. Za strpno in socialno sožitje vseh generacij* (stran od do). Ljubljana: Cankarjev dom.
- Klančnik, B., Pivk, A., & Zakšek, K. (2010). Medgeneracijska solidarnost in medgeneracijsko učenje. V N. Ličen, & B. Bolčina (ur.), *Izobraževanje – most med generacijami. Priročnik za medgeneracijsko učenje*(str. 17–25). Ajdovščina: Ljudska univerza.
- Knežević Hočevan, D. (2013). *Etnografija medgeneracijskih odnosov*. Dom in delo na kmetijah skozi življenjske pripovedi. Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Krstančič, A. (2005). *Nova podoba staranja – siva revolucija*. Združenje svetovalnih delavcev Slovenije. Ljubljana.
- Lapornik, K. (2017). *Učinkovita komunikacija – korak do sočloveka in uspeha – gradivo za udeležence*. Združenje izobraževalnih in svetovalnih središč Slovenije. Pridobljeno 10. 2. 2020 s https://www.zlu.si/uploads/Dokumenti/Gradivo_Ucinkovita%20komunikacija%20-%20korak%20do%20uspeha%20in%20sočloveka%20v_1.0.pdf
- Lepan, Ž., & Leutar Z. (2012). *Važnost tjelesne aktivnosti u starijoj životnoj dobi*. Zagreb: Studijski centar socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta.
- Ličen, N., & Bolčina, B. (2010). Programi za medgeneracijsko učenje. *Izobraževanje most med generacijami. Priročnik za medgeneracijsko učenje*. Ljudska univerza Ajdovščina.
- Macuh, B. (2019). Medgeneracijsko sodelovanje. Potreba in zahteva časa. Maribor: Kulturni center.
- Majhenič, M. (1999). 2. slovenski kongres prostovoljcev: prostovoljno delo s starimi, za stare in skupaj z njimi. Ljubljana: Socialna zbornica Slovenije.
- Mali, J. (2009). Medgeneracijska solidarnost v obstoječih oblikah skrbi za stare ljudi. V Tašner, V. (ur.), Lesar I. (ur.), Antič, M. G. (ur.), Hlebec, V. (ur.) ,& Pušnik, M. (ur.), *Brez spopada: kultur, spolov, generacij* (str. 243–256). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

- Mali, J. (2009). Sožitje med generacijami kot ga razumemo v socialnem delu: sožitje generacij. V Bezjak, S. (ur.), *Vloga starejših v sodobni slovenski družbi*. (str. 70–76) Ljubljana: Inštitut Havreka.
- Mali, J., & Nagode, M. (2009). Medgeneracijsko sožitje kot temelj sodobne socialne politike v Sloveniji. V Tašner, V. (ur.), Lesar, I. (ur.), Hlebec, V. (ur.), & Pušnik, M. (ur.), *Brez spopada: kultur, spolov, generacij*. (str. 215–228). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Mali, J. (2012). Socialno delo s starimi ljudmi in nova socialna zakonodaja. *Časopis za kritiko znanosti*, 39 (250), stran od do.
- Mali, J. (2014). The role of social work in the epoch of intergenerational solidarity in society. *Revija za socialnu politiku*, 21(2), 111–131.
- Mali, J. (2017). Medgeneracijska dimenzija dolgotrajne oskrbe. V Šorn, M. (ur.), *Starost – izzivi historičnega raziskovanja* (str. od do). Inštitut za novejšo zgodovino. Ljubljana.
- Mali, J., Flaker, V., Urek, M., & Rafaelič, A. (2018). *Inovacije v dolgotrajni oskrbi*. Primer domov za stare ljudi. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- McDonald A. (2010). *Social Work with Older People*. Cambridge: Polity Press.
- MDDSZ – Strategija varstva starejših do leta 2010 – solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalcev. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
- Mesec, B. (1997). Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Milavec Kapun, M. (2011). Starost in staranje: gradivo za drugi letnik. Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana: Zavod IRC. Pridobljeno 16. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-GRPFLOLS/?euapi=1&query=%27keywords%3dstarost+in+staranje+%3a+gradivo+za+2.+letnik%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Milošević Arnold, V. (2000). Profesionalne vloge socialnih delavcev pri delu s starimi ljudmi. *Socialno delo* 39(4/5), 253–262. Pridobljeno 14. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-EQK8VD9U/?euapi=1&query=%27keywords%3dprofesionalne+vloge+socialnih+delavce+v+pri+delu+s+starimi+ljudmi.%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Ostrman A. (2010). Možnosti socialne vključenosti starejših v lokalni skupnosti. V urednik? 10. Festival za tretje življenjsko obdobje. Zbornik. Za strpno in socialno sožitje vseh generacij (stran od do) Cankarjev dom, Ljubljana.
- Pečjak, V. (2007). *Psihologija staranja*. Bled: Samozaložba.

- Penger, S., & Dimovski V. (2007). Strategija aktivnega staranja prebivalstva Slovenije s poudarkom na kakovostnem staranju in medgeneracijskem sožitju. *IB revija Ljubljana*: Zavod Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj. 41(1), (str. 42–55). Pridobljeno 14. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-3PL8AMRV/?euapi=1&query=%27keywords%3dstrategija+aktivnega+staranja+prebivalstva+slovenije+s+poudarkom+na+kakovostnem+staranju+in+medgeneracijskem+so%27c5%b eitju%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Pihlar, T. (2012). Švicarsko poročilo o generacijah. *Kakovostna starost*, 15(2), 41-46. Pridobljeno 12. 2. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-C4ZFN6X1/?euapi=1&query=%27keywords%3d%27a1vicarsko+poro%27c4%8dilo+o+generacijah%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Požarnik, H. (1981). *Umetnost staranja. Leta, predsodki in dejstva*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Ramovš, J.(2003). *Kakovostna starost. Socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in Slovenska akademija za znanost in umetnost.
- Ramovš, J. (2004). Specifikacija potreb in oskrbe starih ljudi s stališča socialnega dela. *Zdravniški vestnik*. 73(10), 721–730. Pridobljeno 16. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-ZRHB7I6H/791a8e2b-e823-4a3a-adf8-b5c86330aabd/PDF>
- Ramovš, J., & Slana, M. (2010). Komuniciranje med generacijami. *Kakovostna starost*.13(3), 16-25. Pridobljeno 20. 1. 2020 s <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/slike/868-1.pdf>
- Ramovš, J. (2014). Socialna mreža. *Kakovostna starost*,17(1), 50-54. Pridobljeno 20. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-ILDB7FD5/?euapi=1&query=%27keywords%3dsocialna+mre%27c5%bea+ramov%27c5%a1 %27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Rant, M. (2012). Samostojnost in pomoč starim ljudem pri vsakodnevnih opravilih. *Kakovostna starost*,15(3), 33-42. Pridobljeno 21. 1. 2020 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:COL-O971QI91/?euapi=1&query=%27keywords%3dsamostojnost+in+pomo%27c4%8d+starem+ljudem+pri+vsakodnevnih+opravilih.%27&sortDir=ASC&sort=date&pageSize=25>
- Rešetič, J., & Piletič, N. (2018). Prostovoljstvo kot izziv globalizacije. V urednik, *Zdravstvena nega v luči globalnih izzivov: Zbornik prispevkov* (stran od do). Novo mesto: Fakulteta za zdravstvene vede Novo mesto.

- Romih, J. (2009). Medgeneracijski centri, kaj je to? V urednik, Zbornik – Vloga starejših v sodobni družbi. 9. Festival za tretje življenjsko obdobje (stran od do). Ljubljana: Cankarjev dom.
- Seničar, Z. (2018). Medgeneracijsko sodelovanje: mentor – mentoriranec. V urednik, *Zdravstvena nega v luči globalnih izzivov. Zbornik prispevkov* (stran od do). Novo mesto: Fakulteta za zdravstvene vede Novo mesto.
- Slokar, M., & Brelih, E. (2000). *Priročnik za vodenje skupin starih ljudi za samopomoč*. Maribor: Zveza društev za socialno gerontologijo Slovenije.
- Tomšič, M. (2010). Medgeneracijske razlike, delo in učenje. V N. Ličen, & B. Bolčina (ur.), *Izobraževanje – most med generacijami. Priročnik za medgeneracijsko učenje*. (str. 25–32). Ajdovščina: Ljudska univerza.
- Varšava, I. (2018). Prosti čas in socialna omrežja starih ljudi po upokojitvi (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo. Ljubljana
- Žunko, N., Lužar Šajt, D., Karničnik, M., Marošek, J., & Breznik, U. (b. d.). Izzivi pri izobraževanju starejših in spodbujanje medgeneracijskega sožitja. Priročnik za udeleženske/ce usposabljanja.

9. PRILOGE

9.1. Priloga A: anketni vprašalnik

Sem Iva Varšava, absolventka Fakultete za socialno delo na Univerzi v Ljubljani. Pišem magistrsko delo z naslovom Medgeneracijski odnosi in potreba po ustanovitvi medgeneracijskega centra v lokalni skupnosti. Prosim vas za sodelovanje v raziskavi, v kateri bom ugotavljala, koliko so vse tri generacije zainteresirane za medsebojno sodelovanje, koliko jim je pomembno aktivno sodelovanje v lokalni skupnosti ter mnenje o ustanovitvi medgeneracijskega centra. Anketa je namenjena vsem trem generacijam in je anonimna. Uporabljena bo samo za študijske namene oziroma za pisanje magistrskega dela.

Vnaprej se zahvaljujem za sodelovanje!

1. Prosim, označite Vaš spol.

☐ M

☐ Ž

2. Prosim, označite Vašo starost.

☐ od 15 do 30

☐ od 31 do 64

☐ od 65 do 90

3. Prosim, označite Vaš status.

☐ dijak/dijakinja

☐ študent/študentka

☐ zaposlen/zaposlena

☐ brezposeln/brezposelna

☐ upokojen/upokojena

4. V primeru ustanovitve medgeneracijskega centra v vašem okolju bi želeli sodelovati?

☐ DA

☐ NE

☐ NE VEM

5. Kakšen menite, da bi bil vpliv na kakovost življenja starih ljudi, če bi se vključili v medgeneracijski center? Prosim, ocenite s pomočjo ocenjevalne lestvice, kjer 1 pomeni zelo majhen vpliv, 2 – majhen vpliv, 3 – niti majhen niti velik vpliv, 4 – velik vpliv, 5 – zelo velik vpliv.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. Prosim, s pomočjo ocenjevalne lestvice, kjer 1 pomeni zelo malo, 2 – malo, 3 – niti malo niti veliko, 4 – veliko, 5 – zelo veliko, označite, v kolikšni meri bi vas zanimala naslednje dejavnosti/predavanja.

ŠPORTNE DEJAVNOSTI	1	2	3	4	5
ZABAVNE DEJAVNOSTI	1	2	3	4	5
USTVARJALNE DEJAVNOSTI	1	2	3	4	5
ROČNE SPRETNOSTI	1	2	3	4	5
UPORABA TEHNOLOGIJE	1	2	3	4	5
UČENJE TUJEGA JEZIKA	1	2	3	4	5
IZLETI/POTOVANJA	1	2	3	4	5
DELAVNICE O ZDRAVJU, PREHRANI	1	2	3	4	5
POMOČ PRI UČNIH TEŽAVAH	1	2	3	4	5

7. Dejavnosti v medgeneracijskem centru so namenjene povezovanju generacij. Prosim, označite na lestvici od 1 do 5, kako pomembno je za vas, da se družite in ustvarjate s predstavniki različnih generacij, kjer 1 pomeni sploh ni pomembno, 2 – malo pomembno 3 – niti nepomembno niti pomembno, 4 – zelo pomembno, 5 – izjemno pomembno.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

8. V primeru, da se odpre medgeneracijski center, kako pogosto bi ga obiskovali?

- ☐ vsak dan
☐ nekajkrat na teden
☐ enkrat na teden
☐ nekajkrat na mesec
☐ enkrat na mesec
☐ nekajkrat na leto
☐ enkrat na leto
☐ nikoli

9. Do katere mere se vam zdi pomembno, da ste aktivno vključeni v lokalno okolje? Prosim, ocenite s pomočjo ocenjevalne lestvice, kjer 1 pomeni zelo malo pomembno, 2 – malo pomembno, 3 – niti nepomembno niti pomembno, 4 – pomembno, 5 – zelo pomembno.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

10. Ali ste se že kdaj v življenju srečali s prostovoljnim delom?

- ☐ DA
 ☐ NE

11. V primeru ustanovitve medgeneracijskega centra v kolikšni meri bi bili pripravljeni sodelovati kot prostovoljec pri aktivnostih medgeneracijskega centra? Prosim, ocenite s pomočjo ocenjevalne lestvice, kjer 1 pomeni nikakor, 2 – malo, 3 – srednje, 4 – veliko, 5 – vsakič.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

12. Koliko stikov imate z vsako navedeno generacijo? Prosim, označite glede na ocenjevalno lestvico, kjer 1 pomeni zelo malo, 2 – malo, 3 – niti malo niti veliko, 4 – veliko in 5 – zelo veliko.

MLADA GENERACIJA	1	2	3	4	5
SREDNJA GENERACIJA	1	2	3	4	5
STARA GENERACIJA	1	2	3	4	5

13. Koliko stikov bi si želeli z navedenimi generacijami? Prosim, označite glede na ocenjevalno lestvico, kjer 1 pomeni zelo malo, 2 – malo, 3 – niti malo ni veliko, 4 – veliko, 5 – zelo veliko.

MLADA GENERACIJA	1	2	3	4	5
SREDNJA GENERACIJA	1	2	3	4	5
STARA GENERACIJA	1	2	3	4	5

14. Kdo bi moral, po vašem mnenju, voditi medgeneracijski center?

_____.

15. Za konec, če želite nekaj dodati na temo, napišite tukaj.

_____.

9.2. Priloga B: vprašalnik za intervjuje

Spol

Starost?

1. Kako stara generacija preživlja prosti čas in kakšno socialno mrežo ima?
 - Živite sami ali v družinski skupnosti? (Kaj za vas to predstavlja?)
 - Kako opisujete svojo socialno mrežo? (Kdo so ljudje okoli vas? Kdo vam je najpomembnejši v življenju? Zakaj?)
 - Kdo vam pomaga? Kako vam pomaga?
 - Prosim, opišite preživljanje vašega prostega časa. (Kako ga zapolnite, kakšne hobije imate? Kako ste zadovoljni s svojim prostim časom?)
 - Kako prosti čas preživljate v družbi svojih otrok in vnukov oziroma z drugimi generacijami? (Koliko ste s tem zadovoljni? Kaj bi želeli spremeniti?)
2. Kakšni so odnosi stare generacije z drugima dvema generacijama v lokalni skupnosti?
 - Kaj pričakujete od svojih otrok, vnukov? (Pomoč, pogovor, svetovanje, družbo ... Pojasnite.)
 - S katero generacijo se največ družite in zakaj?
 - Kakšno je vaše mnenje glede ostalih dveh generacij? (Kaj je tisto, kar vam je všeč pri teh generacijah in kaj ne? Kaj bi želeli spremeniti?)
 - Menite, da je pomembno druženje vseh treh generacij? (Zakaj? Kaj vam to pomeni?)
 - Kaj vam lahko nudita mlada in srednja generacija, kaj pa lahko vi njim?
3. Kako bi lahko medgeneracijski center vplival na življenje starih ljudi?
 - Kaj si predstavljate pod imenom medgeneracijski center? (Koliko poznate medgeneracijske centre? Komu so ti centri namenjeni? Kaj se tam dogaja?)
 - Menite, da je v vaši lokalni skupnosti potrebna ustanovitev medgeneracijskega centra? Pojasnite.
 - Katerih dejavnosti bi se vi udeležili in kaj bi predlagali, da bi se v njih izvajalo?
 - Koliko je za vas pomembno, da ostanete aktivni po upokojitvi? Menite, da bi bili bolj aktivni, če bi se udeležili dejavnosti v medgeneracijskem centru?
 - Če bi se medgeneracijski center odprl v vašem lokalnem okolju, kdo bi po vašem mnenju vodil center?
4. Kaj generacije vodi v medsebojne konflikte?
 - Velikokrat v življenju pride do konflikta, kakšne so vaše izkušnje s konflikti z drugimi generacijami in kako te konflikte rešujete? Kaj menite, zaradi česa prihaja do konfliktov med generacijami?

9.3. Priloga C: odprto kodiranje

Tabela 9.1: Odprto kodiranje

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMA
A1	Živim s svojo ženo	Življenje z ženo	Status bivanja	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A2	Imava dva sinova,	Ima dva sinova	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A3	ampak onadva imata že svoje družine in živita v drugi državi.	Oddaljenost od sinov	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A4	Vesel sem, da imam ženo, da nisem popolnoma sam.	Manjši občutek osamljenosti	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A5	Saj imam prijatelje,	Prijatelji	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A6	ampak ona je vedno tukaj ob meni.	Ženina podpora	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A7	Živimo že toliko let srečno	Srečno življenje z ženo	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A8	in navajeni sva eden na drugega.	Medsebojna navajenost	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A9	Družim se s svojimi prijatelji	Druženje s prijatelji	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A10	in sosedi	Druženje s sosedi	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A11	Po pravici povedano z dva soseda sem skregan, ampak z drugimi sem v redu.	Druženje s sosedi	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A12	Imam nekoliko prijateljev, s katerimi se poznam skoraj celo življenje.	Vseživljenjsko prijateljstvo	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A13	Kot sem že povedal, moja žena mi je najbolj pomembna oseba v življenju,	Žena je najpomembnejša oseba v življenju	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A14	medsebojno si pomagamo,	Medsebojna pomoč	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A15	dobro se razumemo	Medsebojno razumevanje	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A16	in lažje preživljamo dneve.	Zapolnjeni dnevi	Partnerka	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A17	Pomagajo mi otroci,	Pomoč otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A18	če lahko pomagajo, glede na to, da so daleč od nas.	Velika oddaljenost otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A19	Kadar potrebujem pomoč okoli hiše ali na primer zaradi drv, mi pridejo pomagat prijatelji ali sosedi.	Pomoč prijateljev ali sosedov	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A20	Prezid je mala vas, vsak vsakega pozna,	Pripravljenost za pomoč	Bivanje	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

	težko da nekdo nekomu ne bi pomagal.			
A21	Sem član lovske zveze in tam preživim veliko časa	Članstvo v lovski zvezi	Prosti čas upokojenca	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A 22	Velikokrat gremo v druge države,	Potovanja v druge države	Prosti čas upokojenca	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A23	kjer sem spoznal nekatero nove prijatelje, s katerimi sem v kontaktu.	Nova poznanstva	Prosti čas upokojenca	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A24	Imamo sestanke, veselice in podobno,	Druženja	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A25	kar zame veliko pomeni,	Velik pomen druženja	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A26	da sem med družbo, kjer nekaj novega slišim in naučim.	Novo zanje, pridobljeno z druženjem	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A27	Poleg tega pa vedno kaj delam okoli hiše, kosim travo, pomagam ženi na vrtu, grem v gozd, pripravljam drva za zimo.	Opravljanje hišnih opravil	Prosti čas upokojenca	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A28	Včasih grem tudi v gostilno s prijatelji,	Druženje s prijatelji	Prosti čas upokojenca	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A29	kjer včasih kartamo ali igramo šah, poleti pa balinamo.	Ukvarjanje z dejavnostmi	Prosti čas upokojenca	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A30	Jaz sem razmeroma zadovoljen s svojim preživljanjem prostega časa,	Zadovoljstvo s preživljanjem prostega časa	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A31	ampak bi želel nekakšnih aktivnosti za stare ljudi,	Potreba po aktivnostih za stare ljudi	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A32	da bi bili ljudje več aktivni in se več družili,	Želja za aktivnost in druženje med ljudmi	Aktivnost starih	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A33	ne pa samo sedeli v hiši.	Ne aktivnost ljudi	Aktivnost starih	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A34	Na žalost se z otroki in vnuki ne morem videti vsak dan,	Pogrešanje otrok in vnukov	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A35	ampak ko pridejo sem ali ko greva z ženo k njim, preživljamo veliko časa skupaj.	Skupno preživljanje časa	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A36	Gremo na sprehode, manjše izlete ali na morje za en dan ali dva,	Sprehodi in izleti z družino	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A37	poskušamo čim več in čim bolje preživeti čas, ki ga imamo.	Kakovostno preživljanje prostega časa z družino	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A38	Največ se družim s srednjo generacijo,	Druženje s srednjo generacijo	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

A39	oni so nekako največ okoli mene.	Obkroženost s srednjo generacijo	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A40	Pa tudi s staro generacijo	Druženje s staro generacijo	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A41	Najslabše kontakte imam z mlado generacijo,	Najslabši kontakti z mlado generacijo	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A42	ker se ne nahajamo na istih mestih,	Odsotnost obiskovanja istih mest z mladimi	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A43	bi pa želel to spremeniti.	Želja po spremembi	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A44	V sosedstvu se velikokrat pogovorim z mlajšimi, ampak to je vse.	Pogovor z mlajšimi v sosedstvu	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A45	Vesel sem, ko nas obiščejo sosedovi vnuki in se igrajo pri nas na dvorišču, se pogovarjajo z nami in jih imamo za svoje vnuke.	Vesелje ob obisku otrok in sinov	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A46	Z njimi nam tudi čas hitro mine	Zapolnjen dnevi zaradi druženja z družino	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A47	in poleg njih pozabim, koliko sem star	Občutek mladosti zaradi druženja z družino	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
A48	Od svojih otrok pričakujem predvsem pogovor	Pričakovanje pogovora s strani otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A49	S pogovorom smo vedno reševali vse.	Reševanje težav s pomočjo pogovora	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A50	Seveda pričakujem tudi pomoč.	Pričakovanje pomoči	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A51	Oni so druga generacija, posebej vnuki,	Nove generacije	Generacije	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A52	veliko stvari vedo, česar mi ne vemo, prihaja novo obdobje.	Novo obdobje generacij	Generacije	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A53	Tudi pričakujem skrb za nas, zame in mojo ženo.	Pričakovanje skrbi od otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A54	V času, ko ne bomo mogli več skrbeti sami zase, da bodo oni skrbeli za nas,	Skrb otrok do svojih staršev	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A55	ali nas bodo dali v dom za upokojence.	Spraševanje o bivanju v domu	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A56	Žal mi je, kar smo toliko oddaljeni in se ne moremo družiti kakor nekateri naši prijatelji s svojimi otroki in vnuki.	Pogrešanje otrok in vnukov	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

A57	Trenutna rešitev so nam mobiteli in internet, da se lahko gledamo preko kamere, kadar želimo.	Napredek tehnologije kot razlog za stalen stik z družino	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A58	Največ se družim s srednjo in staro generacijo,	Druženje s srednjo in staro generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A59	čeprav največ s srednjo	Najpogostejše druženje s srednjo generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A60	Na primer v lovski zvezi, o kateri sem že govoril, člani so v večini pripadniki srednje generacije.	Obkroženost s srednjo generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A61	Mlada generacija hitro živi, veliko časa so na mobitelih in računalnikih	Hitro življenje mlade generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A62	Veliko njih ima verjetno predsodke o nas starih, nismo jim zanimivi, stari smo in počasni.	Predsodki o starih ljudeh	Predsodki	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A63	Moram priznati, pri nas na vasi so kulturni, večina se oglasi,	Dobri odnosi z mladino	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A64	so tudi takšni, ki glavo obrnejo v drugo stran, ampak v manjši meri.	Nevednost mlajše generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A65	Živimo v majhni vasi, kjer se vsi poznamo in so se otroci doma naučili pozdravljati vsakogar, ne samo starejših.	Medsebojna poznanstva zaradi majhnega kraja	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A66	Mislim pa, če bi potreboval pomoč, bi pomagali,	Pripravljenost pomoči mlajših	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A67	ampak ne bi sami vprašali, to bi na primer spremenil.	Pripravljenost pomoči v primeru prošnje	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A68	Srednja generacija je pripravljena pomagati,	Pripravljenost pomagati srednji generaciji	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A69	bolj je nekako zrela,	Zrelost srednje generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A70	kot da imajo zavest, da bodo tudi oni v naših letih, za razliko od mlajših.	Zavest o staranju	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A71	Je pa srednja generacija zelo zaposlena	Prezaposlenost srednje generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

A72	in imajo malo prostega časa.	Premalo prostega časa	Prosti čas	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A73	Jaz osebno mislim, da je pomembno	Pomembnost druženja vseh treh generacij	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A74	Druženje nas osreči, manj se počutimo osamljene.	Manjša osamljenost	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A75	Posebej drugi dve generaciji, ki nam lahko nudita nekaj novega.	Novitete s strani drugih dveh generacij	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A76	Naše življenje je včasih monotono, vsak dan isto,	Monotonost življenja	Prosti čas	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A77	kadar smo obkroženi z mlajšimi, je nekako zabavno, drugačno.	Veselo preživljanje prostega časa v družbi mlajših	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A78	Jaz se rad pogovarjam in mi je lepo, ko govorim nekomu mlajšemu, kako je bilo v moji mladosti.	Pogovor z mlajšimi	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A79	Želim pa tudi slišati, kako mladi zdaj preživljajo svojo mladost.	Preživljanje časa današnjih mladih	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A80	Med seboj izmenjavamo svoje izkušnje in znanje.	Medsebojna izmenjava izkušenj in znanja	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A81	Mlada in srednja generacija lahko nam starejšim ponudijo na primer pomoč,	Pomoč mlade in srednje generacije	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A82	Zame veliko pomeni, kadar se z nekom pogovorim na dvorišču 15 minut, pogovor nam starim veliko pomeni.	Pomembnost pogovora	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A83	Svet gre naprej, tehnologija gre naprej,	Napredovanje tehnologije	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A84	znanje, to je tudi nekaj, kaj mlajši lahko prenesejo na nas.	Prenašanje znanja z mladih na stare	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A85	Jaz kot starejši imam izkušnje,	Posedovanje izkušenj	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A86	lahko dam nekomu nasvet,	Dajanje nasvetov	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A87	lahko tudi pomagam v nekaterih situacijah.	Pomoč starih v nekaterih situacijah	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
A88	In pa tudi nekaj naučim, kar je bilo v	Posredovanje znanja	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

	preteklosti, o naši tradiciji.			
A89	Medgeneracijski center je prostor, kjer bi se nahajale vse tri generacije,	Prostor za vse tri generacije	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A90	kjer bi se družili skupaj, učili in pomagali drug drugemu	Druženje, učenje in pomaganje drug drugemu	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A91	Slišal sem za medgeneracijski center, ki je odprt na slovenski strani, 15 km od nas.	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A92	Nekajkrat sem videl, da telovadijo zjutraj pred centrom,	Telovadbe v medgeneracijskem centru	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A93	pa slišal sem pozitivne izkušnje od prijateljev, ki tam živijo	Pozitivne izkušnje s centri	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A94	Mislim, da je pomembno nekaj takega v naši vasi	Pomembnost medgeneracijskega centra	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A95	Ko sem bil jaz mlad, je bilo popolnoma drugačno.	Spremembe skozi čas	Aktivnosti vseh generacij	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A96	Bilo je več ljudi, ljudje so se družili, bilo so različne aktivnosti za vse generacije.	Več aktivnosti za vse generacije	Aktivnosti vseh generacij	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A97	Zdaj pa ni ničesar, niti za mlade niti za nas stare,	Ni dejavnosti za nobeno generacijo	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A98	kar je žalostno.	Potreba po dejavnostih	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A99	Naša vas bi potrebovala nekakšen prostor za vse tri generacije,	Potreba prostora za vse generacije	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A100	jaz bi to podpiral in obiskoval.	Podpiranje ideje o medgeneracijskem centru	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A101	Največ bi se udeleževal zabavnih dejavnosti,	Želja po udeleževanju zabavnih dejavnosti	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A102	radi imam karte in šah na primer.	Igranje kart in šaha	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A103	Odlična bi bila kakšna tekmovanja med nami.	Tekmovanja med generacijami	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A104	Tudi bi se udeležil izletov, rad potujem in spoznavam nove kraje.	Udeleževanje izletov	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra

A105	Učenje tujih jezikov je tudi zanimivo,	Udeleževanje učenja tujih jezikov	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A106	enako tudi plesa.	Udeleževanje plesov	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A107	Velikokrat bi šel na kakšno veselico, da bi zaplesal z mojo ženo, tako kot kdaj prej,	Želja po druženju in plesu	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A108	na žalost pa tega ni.	Odsotnost dejavnosti	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A109	Razen ko ima kdo kakšen rojstni dan, da se malo sprostimo.	Sprostitve ob praznovanjih	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A110	Jaz imam rad tudi plavanje,	Veselje do plavanja	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A111	bi zbral skupino ljudi in bi se odpeljali na bazene, vsaj enkrat na mesec.	Želja po obiskovanju bazenov	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A112	Imam 74 let, koliko toliko sem zdrav in po upokojitvi se nisem zapustil.	Skrb zase	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A113	Hočem reči, da še vedno sam opravljam vse okoli hiše.	Opravljanje hišnih opravil	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A114	Peljem se 500 kilometrov do svojih otrok, kadar gremo na obisk.	Obiskovanje otrok	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A115	Tudi z ženo grem na kakšen izlet za en dan ali čez vikend.	Potovanje z ženo	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A116	Pomembno mi je ostati aktiven	Pomembnost aktivnega življenja	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A117	boljše se počutim, če sem aktiven	Boljše počutje zaradi aktivnosti	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A118	Verjetno bi bil še več aktiven, kot sem zdaj, poleg svojega dela, če bi imel prostor in družbo.	Večja aktivnost, če bi bila omogočena prostor in družba	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A119	Center mislim, da bi morala voditi oseba, ki bi znala delati z vsemi generacijami,	Oseba z znanjem o generacijah	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A120	ki nam bi prinesla nekaj novih idej	Nove ideje	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A121	in ki bi bila resno pripravljena za takšno delo.	Resno pripravljena za delo	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra

A122	Če bi jaz vodil center, bi želel, da so aktivne vse generacije,	Aktivnost vseh generacij	Aktivnost generacij	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A123	saj ne bi bilo odprto vsak dan.	Aktivnost vseh generacij	Obiskovanje centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
A124	Mislim, da do konfliktov prihaja največ zaradi nerazumevanja med generacijami	Nerazumevanje med generacijami	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
A125	Včasih mi stari mislimo, da vemo vse, ker smo starejši, mladi pa seveda, da oni, in tu zna priti do konfliktov	Različna mnenja generacij	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
A126	Naša generacija ima drugačna stališča od drugih dveh generacij,	Različna stališča generacij	Medgeneracijsko sožitje	Konflikti med generacijami
A127	a za drugi dve generaciji, posebej za mlade, so čisto normalne	Različna stališča generacij	Medgeneracijsko sožitje	Konflikti med generacijami
A128	in tu se naša mnenja razhajajo.	Različna mnenja	Medgeneracijsko sožitje	Konflikti med generacijami
A129	Redko pridem v konflikte,	Redkost konflikta	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
A130	ampak kadar se to zgodi, poskušam razložiti svoje mnenje,	Razlaga svojega mnenja	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
A131	poslušam pa tudi sogovornika.	Poslušanje sogovornika	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
A132	Najboljše je rešiti s pogovorom,	Reševanje s pogovorom	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
A133	čeprav včasih tudi potrdim, čeprav se ne strinjam.	Občasno lažno strinjanje	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
B1	Živim v družinski skupnosti.	Življenje v družinski skupnosti	Status bivanja	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B2	Mož in jaz sva v pritličju,	Življenje s partnerjem	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B3	mlajši sin in njegova družina so v nadstropju.	Življenje s sinom in njegovo družino	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B4	Življenje z drugimi me dopolnjuje.	Pozitivni občutki ob življenju z družino	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B5	Nisem osamljena,	Manjša osamljenost	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B6	čeprav živim z možem, ampak vnuki me osrečujejo.	Vnuki kot razlog za srečno življenje	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B7	Veliko je ljudi okoli mene.	Obkroženost z ljudmi	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B8	Pomembni so mi otroci, mož, vnuki.	Pomembnost družine	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

B9	Najpomembnejši bi rekla, da so mi vnuki,	Vnuki kot prioriteta	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B10	oni mi dajo moč,	Vnuki kot razlog za moč v življenju	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B11	voljo za naprej.	Vnuki kot razlog za voljo do življenja	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B12	Imam veliko prijateljic okoli sebe, s katerimi se družim.	Veliko druženja s prijateljicami	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B13	Z nekaterimi sem prijateljica že od malega.	Prijateljstva iz otroštva	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B14	S sosedi sem tudi v dobrih odnosih,	Dobri odnosi s sosedi	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B15	pomagamo si,	Pomoč s sosedi	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B16	družimo se.	Druženje s sosedi	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B17	Srečna sem, da imam v okolju dobre ljudi, s katerimi se dobro razumem.	Veselje v okolju ljudi	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B18	Za zdaj še lahko sama veliko večino naredim.	Samostojnost	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B19	Kadar bi potrebovala pomoč, je moja družina prva, ki bi mi pomagala	Pomoč družine	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B20	in tudi prijatelji bi mi bili pripravljeni pomagati.	Pomoč prijateljev	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B21	Sem še zmeraj veliko aktivna.	Aktivnost upokojenke	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B22	Peljem avto tukaj po občini,	Samostojna uporaba avta	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B23	grem sama v trgovino,	Samostojni odhod v trgovino	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B24	odpeljem se k prijateljicam na druženje, ki ne živijo v Prezidu.	Druženje s prijateljicami	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B25	K nam pride tudi veliko ljudi na druženje.	Druženje z ljudmi	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B26	Tudi malo kolesarim poleti.	Kolesarjenje poleti	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B27	Na morju imamo apartma, za katerega še vedno največ skrbim, včasih mi pomaga snaha.	Skrb za apartma na morju	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B28	Do pred nekaj časa sem vsak dan kuhala za nas in za sinovo družino.	Kuhanje za družino	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B29	Skrbim za vnuke, čeprav eni zdaj že gredo v šolo.	Skrb za vnuke	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

B30	Veliko berem knjige.	Branje knjig	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B31	Včasih zašijem kaj, ko mi je dolgčas.	Šivanje v prostem času	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B32	Poleti hodiva na morje z možem.	Odhod na morje poleti	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B33	Kadar so kakšni dogodki, se rada odzovem.	Udeležba na dogodkih	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B34	Zdaj, ko smo starejši, niti ne moremo početi tistega, kar bi želeli,	Starost kot ovira za vse aktivnosti	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B35	jaz imam veliko želj s čem bi se ukvarjala,	Želja po ukvarjanju z dejavnostmi	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B36	nimamo pa niti prostora, kjer bi kaj izvajali.	Pomanjkanje prostora za izvajanje aktivnosti	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B37	Starejši sin in njegova družina sta malo oddaljena, pa jih ne vidim vsak dan,	Oddaljenost sina in njegove družine	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B38	ampak pridejo na obisk vsak vikend.	Obiski med vikendi	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B39	Z otroki mlajšega sina se vidimo vsak dan.	Vsakdanje preživljanje časa z vnuki	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B40	Vnukinja je zdaj prvi razred osnovne šole in jo zelo zanima šivanje in potem jo jaz učim, pa skupaj šivava.	Učenje vnukinje	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B41	Veliko časa preživim z vnuki.	Preživljanje časa z vnuki	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B42	Glede drugih generacij – rada se družim z vsemi generacijami.	Druženje z vsemi generacijami	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B43	Vedno najdem neko temo, lahko se vklopim v družbo katerekoli generacije.	Vklapljanje v temo	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
B44	Pogovor mi je najpomembnejši,	Pomen pogovora	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B45	potem pa druženje.	Pomen druženja	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B46	Lepa beseda in nasmeh in drugega ne potrebujem.	Pomen lepega pogovora	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B47	Največ se družim s svojo staro generacijo.	Največje druženje s staro generacijo	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B48	Imamo iste teme za pogovor.	Iste teme za pogovor	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

B49	Skozi življenje imamo podobne izkušnje.	Podobne izkušnje	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B50	Mislim, da se mlajše generacije premalo družijo, tako da mi jih je žal.	Premalo druženja mlade generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B51	Mislim, da je bilo nam veliko lepše v naši mladosti.	Lepi spomini na mladost	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B52	Preveč so zaprti med sabo, med svojo generacijo,	Zaprto mlade generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B53	kaj pa šele do srednje ali stare generacije.	Zaprto do srednje in stare generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B54	Bilo bi lepo in dobro, da se vse tri generacije družijo.	Druženje vseh treh generacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B55	Mlajši imajo zdaj več znanja, več izvorov znanja,	Veliko znanja pri mlajši generaciji	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B56	na internetu se lahko vse naučijo in dobijo informacije.	Uporaba tehnologije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B57	Za stare ljudi je zelo slabo, ker se mlajši oglasijo samo toliko, da se, niti ne pogledajo v oči.	Premalo stika s strani mladih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B58	Nekako brez emocij.	Površinski stiki s strani mladih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B59	Veliko prijateljic mi je navedlo, da jih to moti, da mlajši odgovarjajo samo toliko, da se nas znebijo.	Površinski stiki s strani mladih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B60	Mi stari pa smo v teh letih, da potrebujemo samo malo pozornosti,	Potreba po pozornosti starejših ljudi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B61	čeprav se zavedamo, da mladi nimajo preveč časa.	Zavedanje, da mladi nimajo preveč časa	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B62	Pričakujem, kot sem že povedala, pogovor,	Potreba po pogovoru	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B63	malo pozornosti,	Potreba po pozornosti	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B64	druženja,	Potreba po druženju	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B65	lepo besedo in nasmeh.	Potreba po pogovoru	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

B66	Kadar potrebujem pomoč ali kadar bi jo potrebovala, pričakujem, da mi bodo pomagali.	Medsebojna pomoč	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B67	Tudi jaz sem njim pomagala in še vedno pomagam,	Medsebojna pomoč	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B68	lepo bi bilo, da kadar bom jo jaz potrebovala, da mi pomoč vrnejo.	Medsebojna pomoč	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B69	Tukaj smo eni za druge za vse, za reševanje problemov, za čuvanje otrok, za nova učenja.	Medsebojna pomoč	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
B70	Slišala sem za medgeneracijske centre od svoje sestre,	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B71	ki živi na slovenski strani in obiskuje en takšen center.	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B72	Ona hodi veliko na telovadbe in take športne dejavnosti,	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B73	vem pa, da imajo vsak dan druge dejavnosti.	Informiranost o dejavnostih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B74	V centru imajo vodjo in prostovoljce,	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B75	prihaja veliko ljudi vseh starosti, od osnovne šole do upokojencev.	Udeležba vseh generacij	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B76	Naša vas potrebuje ustanovitev medgeneracijskega centra	Potreba po ustanovitvi medgeneracijskega centra	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B77	in jaz bi bila prva, ki bi ga z veseljem obiskovala.	Želja po obiskovanju centra	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B78	V naši vasi ni več druženja, kot je bilo nekoč, niti po generacijah niti med generacijami,	Pomanjkanje druženja	Socialne mreže	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B79	kar je žalostno.	Žalost zaradi pomanjkanja druženja	Socialne mreže	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B80	Želela bi, da naša vas spet malo zaživi,	Želja po dogajanju v domači vasi	Socialne mreže	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B81	da se nekaj dogaja, da se razbije monotonost.	Želja po dogajanju v domači vasi	Socialne mreže	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B82	Jez bi si želela predvsem ples in glasbo,	Udeleženosť pri plesu in glasbi	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra

B83	to je nekaj, kar največ pogrešam.	Pogrešanje plesa in glasbe	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B84	Tudi telovadbe bi se rada udeležila.	Udeležba pri telovadbi	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B85	Z računalnikom se učim oziroma me učijo vnuki,	Uporaba računalnika	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B86	ampak tudi kaj novega naučiti s tega področja ni slabo.	Udeležba pri učenju tehnologije	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B87	Za začetek bi potrebovali samo prostor, kasneje bi se vse lahko dogovorili, kako naprej.	Pomanjkanje prostora	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B88	Prepričana sem, da bi bila bolj aktivna z udeležbo.	Večja aktivnost	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B89	Imela bi družbo, s katero bi delala nekaj, kar imam rada	Želja po druženju z ljudmi z istimi interesi	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B90	in bi z veseljem hodila v center.	Želja po obiskovanju centra	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B91	Po upokojitvi mislim, da je najpomembnejše ostati aktiven.	Pomembnosti aktivnosti	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B92	Če se zapustiš, je konec.	Pomen aktivnega življenja	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B93	Jaz imam zdaj 72 let in si želim, da bi ostala tako aktivna tudi po 80. letu, čim dlje.	Želja po aktivnem življenju	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B94	Center bi morala voditi oseba, ki ima razumevanje,	Oseba, ki ima razumevanje	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B95	ki zna voditi skupino,	Oseba, ki zna voditi skupino	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B96	ki zna delati z vsemi tremi generacijami	Oseba, ki zna delati z vsemi tremi generacijami	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B97	in razume njihove želje.	Oseba, ki razume želje uporabnikov	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B98	Nekdo, ki bi se zavzel za svojo vas in svoje prebivalce.	Oseba, ki bi se zavzela za prebivalce	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
B99	V vsem se ne moremo ujemati.	Razlike med ljudmi	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
B100	Imamo različno mnenje,	Razlike v mnenju	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
B101	odvisno je pa od človeka, kako to sprejeme.	Razlike v mnenju	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami

B102	Nikoli nisem bila z nobenim v konfliktu.	Brez konfliktov	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
B103	Kadar želim kaj povedati, sem odprta in imam svoje mnenje,	Ne konfliktnost sogovornice	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
B104	ne bom trdila nečesa, s čimer se ne strinjam.	Ne konfliktnost sogovornice	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
B105	Mlada generacija ima svoje mnenje, za katerega misli, da je pravilno, mi stari imamo svoje.	Različna mnenja generacij	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
B106	In tukaj zna priti do nasprotovanja med nami.	Nasprotovanje med generacijami	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
C1	Živim z možem.	Življenje z možem	Status bivanja	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C2	Življenje z možem mi predstavlja, da nisem sama, da se ne počutim čisto sama,	Manjši občutek osamljenosti	Partner	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C3	glede na to, da sta oba otroka v Nemčiji.	Oddaljenost otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C4	Tako da tukaj imava samo en drugega.	Medsebojna navajenost	Partner	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C5	Ljudje so okoli mene, ampak najpomembnejši mi je mož.	Najpomembnejša oseba v življenju je mož	Partner	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C6	Enostavno nisem sama, imam se s kom pogovoriti,	Manjši občutek osamljenosti	Partner	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C7	pa tudi, če se kdaj skregava, čeprav to hitro pozabiva.	Dobri odnosi z možem	Partner	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C8	Imam dobre sosedje, s katerimi sem v kontaktu,	Druženje s sosedi	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C9	in nekaj prijateljic, s katerimi se družim.	Druženje s prijateljicami	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C10	Mož in jaz sva bila predolgo v Nemčiji in je nekako težko dobiti stike nazaj.	Izguba stikov	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C11	Prezid je mala vas, tisti, ki so pred 40 leti delali skupaj, imajo drugačno prijateljstvo.	Posebno prijateljstvo s sovaščani	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C12	Med seboj se poznajo, poznajo njihove dobre in slabe strani,	Medsebojno poznanstvo s sovaščani	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C13	družili so se vsak dan, na koncu so se tudi starali skupaj in se upokojili.	Druženje in skupna upokojitev	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

C14	Imajo drugačen odnos kot pa z nami, ki smo bili 40 let v Nemčiji in se vrnili nazaj,	Težavno prijateljstvo s prijatelji iz tujine	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C15	je težavno.	Težavno prijateljstvo s prijatelji iz tujine	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C16	Trenutno nam pomoč ni potrebna,	Odsotnost potrebe po pomoči	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C17	sva še koliko toliko vitalna, aktivna.	Aktivnost in vitalnost	Aktivnost starejših	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C18	Naši otroci nama vedno pomagajo, kadar potrebujeva pomoč, čeprav so oni daleč.	Pomoč otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C19	Tudi sosedi nam pomagajo.	Pomoč sosedov	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C20	Kadar imamo težave z elektriko ali z internetom, pride sosed in nam popravi.	Pomoč sosedu glede elektrike in pri elektriki in internetu	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C21	Zdaj so nam otroci naročili internet, tako da se lahko slišimo in vidimo z njimi.	Kontakti z otroki s pomočjo interneta	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C22	Velikokrat imamo neke težave, niti se ne razumemo preveč na vse to,	Težave z uporabo tehnologije	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C23	takrat nam pride ena mlada sosedu pomagat.	Pomoč mlade sosedu	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C24	Sosedi so res pridni in pomagajo nam, tudi če kdaj kaj potrebujemo iz trgovine ali z lekarne in podobno.	Pomoč sosedov	Medsosedski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C25	Vsak dan grem na sprehod.	Vsakdanji sprehodi	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C26	Z možem greva velikokrat v gozd.	Odhod v gozd z možem	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C27	Za hišo imam manjši vrt, s katerim se ukvarjam.	Ukvarjanje z vrtom	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C28	Veliko berem knjige,	Branje knjig	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C29	takšne smiselne, da se tudi kaj naučim.	Pridobivanje novega znanja z branjem knjig	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C30	Ob nedeljah hodim k maši.	Obisk maš	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C31	Glede zadovoljstva s prostim časom nimamo druge izbire.	Zadovoljstvo s prostim časom	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C32	Nimamo nobenih ponudb, da bi se s čim ukvarjali, da bi človek povedal, zdaj	Pomanjkanje ponudb glede prostega časa	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

	grem v kino ali pa v gledališče.			
C33	Otroci in vnuki so zdaj v Nemčiji.	Oddaljenost otrok in vnukov	Socialna mreža	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C34	Kadar sva tam, potem pečemo na žaru, gremo skupaj na sprehod.	Skupni sprehodi z družino	Socialna mreža	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C35	Vnuki grejo v igralnice za otroke in mi gremo z njimi.	Igranje z vnuki	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C36	Velikokrat gremo igrati mini golf.	Igranje golfa z družino	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C37	Tam se veliko družimo.	Veliko druženja	Socialna mreža	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C38	Želela bi, da smo bližje.	Želja po bližini z družino	Socialna mreža	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C39	Tukaj v Prezidu imam pa malo stikov z drugimi generacijami.	Malo stikov z drugimi generacijami	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C40	Nimam niti prilike, da bi se kje družila z mlado generacijo.	Pomanjkanje priložnosti za druženje z mlado generacijo	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C41	S srednjo že imam stike, na primer v sosedstvu.	Druženje s srednjo generacijo v sosedstvu	Medgeneracijski odnosi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
C42	Zdaj trenutno midva od njih ne pričakujeva nič.	Odsotnost pričakovanj	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C43	Če bi pa hudo zbolela ali da sva v kakšni stiski, bi pričakovala, da nama pomagajo.	Pomoč otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C44	Da poskrbijo za naju, da nas dajo v dom ali naju vzamejo k sebi.	Skrb otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C45	Največ se družim s starimi.	Največje druženje s starimi osebami	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C46	Nimam prilike, da bi se družila z mlajšimi generacijami.	Odsotnost priložnosti za druženje z mladimi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C47	Jaz mislim, da je mladina dobra tukaj pri nas.	Pozitiven pogled na mlade ljudi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C48	Prijazni so, pozdravijo vedno.	Prijaznost mladih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C49	Otroci, kadar gredo iz šole, vedno pozdravijo.	Prijaznost otrok	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C50	Ampak da bi nekdo iz mlade generacije šel k nekomu staremu človeku, ki je sam, ne gre nobeden,	Odsotnost želje pri mladih po druženju s starejšimi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

C51	da bi vprašal, kako ste, potrebujete kaj.	Odsotnost želje pri mladih po druženju s starejšimi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C52	Kadar bi bila pa stiska, če bi jih vprašali za pomoč, bi bili pa pripravljeni pomagati.	Pripravljenost pomoči mladih ob vprašanju starejšega	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C53	Zdaj nekaj časa hodijo geronto gospodinje k starim, ki so sami in jim pospravijo, prinesejo iz trgovine, nanesejo drva.	Pomoč geronto gospodinj	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C54	To je odlično za pomoč starim ljudem,	Pomoč geronto gospodinj	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C55	ampak bi želela, da mladina pride k staremu človeku na dom in se z njim pogovarja eno uro, da popijemo skupaj kavo,	Želja po samoiniciativnih stikih s strani mladih	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C56	mislim, da bi to vsakemu staremu človeku veliko pomenilo.	Velik pomen stikov za starega človeka	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C57	Pogovor je za stare ljudi zelo vreden.	Velik pomen pogovora	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C58	Jaz bi rekla, da je pomembno druženje vseh treh generacij.	Velik pomen druženja vseh generacij	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C59	Kadar se družijo vse tri generacije, življenje ni toliko monotono.	Manjša monotonost	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C60	Kadar si sam, padeš v nekakšno depresijo, dolgočasno je.	Depresija kot posledica osamljenosti	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C61	Stari ljudje lahko dajemo nasvete, da jim povemo, poglejte, to smo doživeli, pa ni bilo v redu, vi poskusite drugače, da bo prav.	Dajanje nasvetov s strani starih ljudi	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C62	Mi starejši imamo življenjske izkušnje,	Življenjske izkušnje starih ljudi	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C63	ki jih lahko dajemo naprej, mladini.	Dajanje nasvetov s strani starih ljudi	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C64	Od mladine se lahko naučimo vsega.	Učenje s strani mladih ljudi	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

C65	Evo, z računalniki, mladina je praktična v tehničnih stvarih.	Učenje uporabe tehnologije s strani mladih ljudi	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C66	Lahko se tudi naučimo vedenja med generacijami.	Učenje vedenja med generacijami	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C67	Mi stari nekako nazadujemo, a mladina te povleče, da si spet malo bolj aktiven, da se vklopiš v njihova razmišljanja.	Aktivnost starih kot posledica druženja z mladimi osebami	Medgeneracijsko sodelovanje	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
C68	Jaz sem slišala že veliko o teh centrih, in da se mladina druži s starejšimi.	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C69	Takšni modeli druženja vseh treh generacij so mi znani iz Nemčije.	Informiranost o medgeneracijskih centrih iz tujine	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C70	Medgeneracijski centri so po svetu zelo razviti.	Informiranost o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C71	Eden od drugih se kaj naučijo, malo se hecajo, družijo, človek se takrat malo sprosti v družbi drugih generacij.	Sprostitev v družbi drugih generacij	Medgeneracijski odnosi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C72	Tukaj v Prezidu bi bilo odlično, da se kaj takega osnuje.	Potreba po ustanovitvi	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C73	Samo bi se morali tudi ljudje aktivno vključiti v to.	Aktivno vključevanje	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C74	Tukaj je zelo dolgočasno	Dolgočasnost	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C75	in nekaj takega bi poživilo vsakdanje življenje.	Centri kot razlog za raznolike dneve	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C76	Jaz bi se zelo rada udeležila izletov, rada potujem.	Udeležba pri izletih	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C77	Želela bi tudi malo več vedeti o tehnologiji, o uporabi računalnika.	Uporaba tehnologije	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C78	Jaz bi nekomu lahko pomagala pri učenju nemškega jezika, ki ga zelo dobro obvladam, glede na to, da sem dolgo časa tam živel in pa tudi nekaj malega bi lahko pomagala pri slovenščini.	Pomoč pri učenju tujih jezikov	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra

C79	Lepo bi bilo, da kdaj vse tri generacije kuhajo,	Kuhanje med generacijami	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C80	en drugega bi kaj naučili.	Medsebojno učenje	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C81	Za začetek bi se moralo priti do tega, da se ideja o ustanovitvi centra uresniči,	Ustanovitev centra	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C82	potem bi se lahko dogovorili glede dejavnosti, vsak bi povedal svoje ideje.	Dogovor o dejavnostih	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C83	Pomembno mi je ostati aktivna po upokojitvi,	Pomembnost aktivnosti	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C84	ampak je žalostno, ker tukaj nimaš možnosti biti aktiven.	Pomanjkanje aktivnosti v vasi	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C85	Edino, da greš na sprehod, to je edina aktivnost, ki jo ima človek v Prezidu.	Sprehod kot edina aktivnost	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C86	In poleti malo ukvarjanja na vrtu, kdor ga ima.	Obdelava vrta kot edina aktivnost	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C87	Prepričana sem, da bi bila bolj aktivna, ker bi imela večjo voljo, druge obveze, delala bi tisto, kar me zanima, obkrožena bi bila z drugimi ljudmi.	Večja aktivnost z vključitvijo v medgeneracijski center	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C88	Mislim, da bi se vsakemu življenje izboljšalo, posebej starim.	Boljša kakovost življenja	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C89	Morala bi biti mlajša oseba, ki bi bila zainteresirana za to delo,	Zainteresirana oseba	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C90	ki bi prinesla neke nove ideje, ki se uporabljajo v svetu.	Oseba, ki bi prinesla nove ideje	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C91	Tudi bi morala znati delati z vsemi tremi generacijami	Oseba, ki zna delati z vse tri generacije	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C92	in bi morala imeti razumevanje in potrpežljivost, posebej za nas stare.	Oseba, ki ima razumevanje in potrpežljivost	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C93	Najboljše nekdo, ki je s takega področja kot ti.	Oseba s področja socialnega dela	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
C94	Glede konfliktov jaz jih nimam.	Brez konfliktov	Konflikti	Konflikti med generacijami
C95	Midva sva bila toliko let v Nemčiji in tu	Izguba stikov z drugimi ljudmi v vasi	Socialne mreže	Konflikti med generacijami

	sem nekako izgubila stike z drugimi.			
C96	In ko sva se vrnila nazaj, sem se želela vključiti in priključiti, ampak nekako nisem imela možnosti.	Težko priključevanje nazaj v prejšnjo družbo po selitvi	Socialne mreže	Konflikti med generacijami
C97	Če so kdaj kakšni konflikti v družini, to vedno rešimo s pogovorom.	Reševanje konfliktov s pogovorom	Konflikti	Konflikti med generacijami
C98	Naši otroci so spoštljivi do naju	Spoštljivost otrok do staršev	Družina	Konflikti med generacijami
C99	in razumejo, da sva stara in bolj počasna, da nekaterih stvari ne razumeva.	Razumevanje otrok do staršev	Družina	Konflikti med generacijami
C100	A splošno med generacijami, zakaj prihaja do konfliktov, mislim, da je zaradi nespoštovanja med generacijami,	Konflikti zaradi nespoštovanja med generacijami	Konflikti	Konflikti med generacijami
C101	pa tudi zaradi predsodkov glede starih ljudi.	Konflikti zaradi predsodkov do starih ljudi	Konflikti	Konflikti med generacijami
C102	Mislim, da če je v družini in med generacijami ljubezen, spoštovanje in razumevanje, do konfliktov težko pride.	Spoštovanje in razumevanje kot pogoj za dobre odnose	Konflikti	Konflikti med generacijami
C103	Če pa obstaja sovraštvo in si hudoben, prihaja do konfliktov.	Sovraštvo in hudobija kot razlog za konflikte	Konflikti	Konflikti med generacijami
D1	V pritličju živi moj sin s svojo ženo in otrokom,	Življenje v skupnosti	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D2	jaz živim sam v nadstropju.	Samostojno življenje	Status bivanja	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D3	Do pred nekaj mesecev je z menoj živel drugi, starejši sin,	Življenje s sinom	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D4	ki se je ločil in je prišel nazaj domov, zdaj ima pa drugo ženo in živijo na morju.	Odhod sina	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D5	Vsekakor mi je bilo lepše, ko je bil sin z menoj,	Lepi spomini na življenje s sinom	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D6	ni mi bilo toliko dolgčas,	Odhod sina kot razlog za dolgčas	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D7	zdaj se počutim včasih osamljeno.	Občutek osamljenosti	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

D8	Čeprav je drugi sin v isti hiši, ampak on ima svojo družino, svoje delo in obveznosti.	Skupno življenje z drugim sinom in njegovo družino	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D9	Kot sem že povedal, najbližji so mi moji sinovi in njihovi otroci, tako da so mi oni tudi najpomembnejši v življenju.	Najpomembnejši v življenju so otroci in vnuki	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D10	Imam tudi zelo dobre prijatelje in sosede, s katerimi se družim.	Druženje s prijatelji	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D11	Veliko časa preživim z dvema sorodnikoma, ki sta mi kot sinova.	Preživljanje časa s sorodniki	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D12	Trudim se čim več biti neodvisen od drugih.	Neodvisnost od drugih	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D13	Zdravje mi zelo dobro služi, tako da veliko stvari zmorem sam.	Samostojnost upokojenca	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D14	Še vedno peljem avto, čeprav samo tukaj po občini.	Samostojna uporaba avta	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D15	Sam se odpeljem v lekarno, v trgovino, plačam položnice.	Samostojno opravljanje opravkov	Aktivnost starih ljudi	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D16	Največ mi pomagata sinova	Pomoč otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D17	oziroma starejši sin mi največ pomaga.	Največja pomoč starejšega sina	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D18	Mlajši tudi, ampak on je več s svojo družino.	Pomoč mlajšega sina	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D19	Skupaj pripravljamo drva za zimo ali kadar delamo nekaj okoli hiše.	Pomoč mlajšega sina pri zunanjih opravilih	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D20	Pomagajo mi s kakšnimi opravili, ki jih jaz ne morem ali ne znam.	Pomoč otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D21	Kadar imam preglede, ki so v Reki, me peljejo oni.	Skrb otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D22	Velikokrat mi prinesejo živila, ko gredo v večje nakupe izven vasi.	Pomoč otrok pri nakupu živil	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D23	Od kadar sem šel v pokoj, imam samo prosti čas.	Veliko prostega časa v pokoju	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D24	Po zajtrku grem v gostilno in spijem eno kavo, kasneje pripravljam kosilo.	Jutranji ritual	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

D25	Vsak dan popoldne grem na sprehod.	Vsakodnevni popoldanski sprehod	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D26	Velikokrat imam obiske, pridejo prijatelji ali sorodniki in se malo družimo, klepetamo	Druženje s prijatelji in sorodniki	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D27	ali se najdemo v gostilni in tam igramo karte ali šah.	Igranje iger v gostilni s prijatelji	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D28	Poleti imamo "bolin plac", kjer se nas kar nekaj zbere in se igramo in družimo.	Druženje s prijatelji	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D29	Čas preživljam tudi z gledanjem televizije	Gledanje televizije	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D30	in poslušanjem radia.	Poslušanje radia	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D31	Radio poslušam predvsem takrat, ko kuham.	Poslušanje radia med kuhanjem	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D32	Vsak dan v gostilni preberem novice ob kavi.	Branje novic ob kavi	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D33	Rad sem zunaj, ob hiši.	Preživljanje časa zunaj ob hiši	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D34	Od starejšega sina imam vnukinjo, staro 23 let,	Vnukinja	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D35	ki je po ločitvi ostala s svojo mamo in jo redko vidim,	Redki stiki z vnukinjo	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D36	posebej zdaj, ko je starejša, ima svojo službo, fanta in živi v Sloveniji.	Zasedenost vnukinje	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D37	Prej smo veliko več časa preživel skupaj.	Redki stiki z vnukinjo	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D38	Od mlajšega sina imam vnuka, starega 5 let, in zanj včasih skrbim, dokler sta starša v službi.	Skrb za vnuka	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D39	Vesel sem, da je otrok v hiši, z njim je vse nekako bolj živo, počutim se manj osamljenega.	Manjši občutek osamljenosti v družbi vnuka	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
D40	Pričakujem, da bodo skrbeli zame, kadar jaz sam ne bom več zmogel.	Pričakovanje pomoči s strani otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D41	Trenutno si želim, da me razumejo,	Potreba po razumevanju s strani otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D42	da se več družijo z menoj,	Potreba po druženju s strani otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

D43	kam pa seveda spada tudi pogovor.	Potreba po pogovoru s strani otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D44	Rad imam, da si povemo, kaj želimo, kaj nam ni všeč in podobno.	Potreba po pogovoru s strani otrok	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D45	Čeprav se lahko bolj zanesem na svojega starejšega sina in njegovo ženo, da bosta skrbela zame.	Večja skrb starejšega sina	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D46	S srednjo in staro generacijo preživim največ časa.	Preživljanje časa s srednjo in staro generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D47	Moji otroci in sorodniki so srednja generacija,	Stiki s srednjo generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D48	prijatelji pa največ stara generacija.	Prijatelji iz stare generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D49	Z mlado generacijo nimam velikega kontakta,	Slabi stiki z mlado generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D50	razen kadar se srečamo na ulici ali pred hišo, ko spregovorimo nekaj besed.	Naključni stiki z mlado generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D51	Današnja mladina je v čisto svojem svetu,	Malo stikov z mlado generacijo zaradi svojega življenja	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D52	imajo vedno veliko obveznosti in vedno hitijo.	Zasedenost mlade generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D53	Včasih imam občutek, da nimajo časa niti zase, kaj pa šele za nas stare.	Pomanjkanje časa pri mladi generaciji	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D54	Imam občutek, da ima srednja generacija več empatije in razumevanja do nas starih,	Empatija pri pripadnikih srednje generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D55	ampak so pre zaposleni, imajo svojo službo, svoje družine, obveznosti.	Zaposlenost srednje generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D56	Želel bi si vsekakor več druženja med nami	Želja po druženju	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D57	in malo več razumevanja do nas starih,	Želja po razumevanju starih ljudi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D58	ki ne zmoremo več nekaterih stvari.	Želja po razumevanju starih ljudi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

D59	Smo bolj počasni in imamo drugačna mnenja, kako bi rekel, smo staromodni.	Želja po razumevanju starih ljudi	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D60	Seveda je pomembno druženje vseh generacij.	Pomen druženja vseh generacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D61	Bili bi manj osamljeni.	Manjša osamljenost	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D62	Brez medsebojnih odnosov ne moremo živeti.	Pomen medsebojnih odnosov	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D63	Drug drugemu prenašamo svoja znanja.	Prenos znanj med generacijami	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D64	Mlajši nas učijo o uporabi tehnologije, ki je za nas noviteta,	Učenje uporabe tehnologije s strani mladih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D65	mi stari pa lahko prenašamo modrost,	Prenašanje modrosti s strani starih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D66	stvari, ki smo jih mi že preživeli ali doživeli.	Prenašanje izkušenj s strani starih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D67	Tudi tako lahko nudimo pomoč drug drugemu.	Medsebojno nudenje pomoči	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D68	Fizično smo mi stari oslabei, zato nam je pomoč mlajših nujna,	Potreba po fizični pomoči	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D69	mi pa to lahko vračamo na primer z varstvom otrok.	Želja po pomoči pri skrbi otrok	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
D70	V medgeneracijskem centru bi morale biti udeležene vse starostne skupine,	Udeleženos vseh treh generacij	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D71	ki bi spodbujale medgeneracijsko sodelovanje.	Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja	Medgeneracijsko sodelovanje	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D72	O medgeneracijskih centrih sem slišal od prijateljev, ki živijo na slovenski strani,	Informiranost o medgeneracijskih centrih iz tujine	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D73	ki obiskujejo center in so zelo zadovoljni.	Zadovoljstvo z medgeneracijskim centrom	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D74	Mislim, da je v naši lokalni skupnosti treba nujno ustanoviti nekaj takšnega.	Potreba po ustanovitvi centra v lokalni skupnosti	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D75	Na splošno nam manjka druženja,	Pomanjkanje druženja v lokalni skupnosti	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D76	posebej pa med generacijami.	Pomanjkanje druženja med generacijami	Medgeneracijski odnosi	Ustanovitev medgeneracijskega centra

D77	Še tako nas je malo in vse manj je druženja med ljudmi,	Pomanjkanje druženja med generacijami	Medgeneracijski odnosi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D78	res je pa tudi, da se niti nimamo kje družiti.	Pomanjkanje prostora za druženje	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D79	Primer medgeneracijskega centra bi bila dobra inovacija za našo vas,	Dobra inovacija	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D80	ki bi morala biti v vsakem primeru dostopna	Dostopnost za vse	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D81	oziroma da bi bila v okviru prostovoljstva.	Uvajanje prostovoljstva	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D82	Jaz imam rad družbene igre, kot sta šah ali karte.	Igranje šaha in kart	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D83	Rad tudi potujem, z ženo sva vedno potovala.	Potovanja	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D84	Po njeni smrti sem šel dvakrat – trikrat na izlet na nagovor sorodnikov.	Občasna potovanja po smrti žene	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D85	Lepo bi bilo, da se organizirajo odhodi v gledališče.	Želja po obisku gledališč	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D86	Prišlo je takšno obdobje, da niti ne vem, ali mlada generacija ve, kaj je gledališče.	Želja po obisku gledališč	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D87	Zame osebno je zelo pomembno, da sem aktiven.	Pomembnost aktivnosti	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D88	Rad imam družbo in poskušam biti čim več v družbi prijateljev.	Pomembnost druženja	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D89	Situacija s koronavirusom je povzročila, da sem ves čas sam v hiši.	Osamljenost zaradi situacije s koronavirusom	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D90	Z vključitvijo v center sem prepričan, da bi bil še več aktiven.	Večja aktivnost z vključitvijo v center	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D91	Odločil bi se za dejavnosti, ki so mi všeč in z voljo bi se jih udeleževal.	Vključevanje v dejavnosti	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D92	Tako bi bil manj osamljen,	Obiskovanje centra kot razlog za manjšo osamljenost	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D93	dnevi bi mi bili bolj zanimivi in bi v družbi prej minili.	Obiskovanje centra kot razlog za bolj zanimive dneve	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra

D94	Mislim, da bi oseba, ki bi vodila takšen projekt, morala znati delati z vsemi generacijami.	Delo z vse tri generacije	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D95	Imeti razumevanje za vse nas mlajše in starejše ter naše želje.	Razumevanje za vse tri generacije	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D96	Imamo nekaj združenj v naši vasi, ki bi bila zagotovo pripravljena pomagati,	Pomoč združenj	Medgeneracijski odnosi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D97	samo politike ne bi smeli vmešati.	Želja po distanciranju od politike	Medgeneracijski center	Ustanovitev medgeneracijskega centra
D98	Iskreno velikih konfliktov nisem imel.	Odsotnost konfliktov	Konflikti	Konflikti med generacijami
D99	Imel sem konflikt z ženo mlajšega sina.	Konflikt s snaho	Konflikti	Konflikti med generacijami
D100	Skregala sva se in od takrat se skoraj ne pogovarjava.	Slabi odnosi s snaho	Konflikti	Konflikti med generacijami
D101	Zdaj zaradi nje tudi s sinom pridem v konflikt,	Konflikt s snaho kot razlog za konflikt s sinom	Konflikti	Konflikti med generacijami
D102	ampak midva ga vedno rešiva na miren način, s pogovorom.	Reševanje s pogovorom	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
D103	Včasih mislim, da je odvisno, kakšno osebnost imaš, nekdo sam želi, da pride do konflikta.	Osebnost pri konfliktih	Konflikti	Konflikti med generacijami
D104	Pri generacijah mislim, da je največ zaradi nerazumevanja med generacijami,	Nerazumevanje med generacijami	Konflikti	Konflikti med generacijami
D105	pa tudi nespoštovanja starejših.	Nespoštovanje starejših	Konflikti	Konflikti med generacijami
E1	Živim sama.	Samostojno življenje	Status bivanja	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E2	Moj mož je umrl pred 15 leti,	Izguba moža	Partner	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E3	otroci so šli po svoje.	Samostojnost otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E4	Predstavlja mi to, da sem zelo osamljena.	Občutek osamljenosti	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E5	Poskušam se družiti s svojimi vrstniki, s svojo generacijo	Druženje z vrstniki	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E6	in na ta način nekako zadovoljujem potrebe za druženjem z drugimi.	Zadovoljevanje potreb po druženju	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E7	Najpomembnejši so mi moji otroci.	Najpomembnejši otroci	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

E8	Glede na to, da oni ne živijo tukaj,	Oddaljenosti otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E9	se družim s svojimi prijateljicami,	Druženje s prijateljicami	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E10	z ljudmi iz vasi, s katerimi se srečujem.	Druženje s prebivalci	Socialne mreže	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E11	Pomagajo mi otroci, predvsem.	Pomoč otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E12	Pomagajo mi finančno, kadar je treba.	Finančna pomoč otrok	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E13	Glede na to, da je sin v tujini, mi trenutno lahko samo on finančno pomaga,	Sinova finančna pomoč	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E14	pri fizičnem delu ali če kaj potrebujem, mi pomagajo hčerka in vnuki, največ vnuki.	Fizična pomoč s strani vnukov in hčerke	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E15	Prostega časa imam zelo malo,	Malo prostega časa	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E16	ker imam veliki vrt, ki ga obdelujem,	Obdelava vrta	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E17	in ostalo delo okoli hiše, ki ga je treba izvajati.	Hišna dela	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E18	Nimam nobene pomoči, to vse sama delam.	Odsotnost pomoči pri hišnih opravilih	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E19	Vsak dan grem na sprehod.	Vsakodnevni sprehod	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E20	Hobi mi je kvačkanje, to rada delam.	Kvačkanje	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E21	Potem izpolnjujem križanke,	Izpolnjevanje križank	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E22	rada berem knjige,	Branje knjig	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E23	ampak križanke so mi največje zadovoljstvo, takrat si najbolje odpočijem možgane, dušo in telo.	Vesetje do reševanja križank	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E24	Redno hodim v cerkev, skoraj vsak dan.	Redno obiskovanje cerkve	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E25	Z otroki preživljam lepe trenutke,	Preživljanje lepih trenutkov z otroki	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E26	prijetno mi je biti z njimi.	Preživljanje lepih trenutkov z otroki	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E27	Dobro se razumemo.	Dobri odnosi z otroki	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E28	Do vnukov imam posebno ljubezen.	Ljubezen do vnukov	Vnuki	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E29	S hčerko in vnuki preživim več časa, ker so bližje in pogosto pridejo na obisk.	Preživljanje več časa s hčerko in vnuki	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev

E30	Sin je pa v Dubaju, k njemu grem na dva meseca, tudi on pride z družino k meni, kadar je na dopustu.	Sinova oddaljenost	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E31	Takrat preživljamo veliko časa skupaj, hodimo na bazene, vodne parke, zabavne parke, kakovostno preživljamo čas, ki ga imamo.	Kakovostno preživljanje časa	Prosti čas	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E32	Drugače se pa slišimo preko Skypa, pošiljajo mi slike na e-mail.	Stiki z družino preko interneta	Družina	Prosti čas in socialna mreža upokojencev
E33	Pričakujem ljubezen,	Pričakovanje ljubezni	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E34	spoštovanje,	Pričakovanje spoštovanja	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E35	pomoč,	Pričakovanje pomoči	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E36	pogovor.	Pričakovanje pogovora	Družina	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E37	Največ se družim s staro generacijo,	Druženje s staro generacijo	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E38	ker se najboljše razumemo.	Dobri odnosi s staro generacijo	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E39	Imamo mnogo skupnih izkušenj, zgodb, podobnih tem za pogovor.	Podobnost s člani stare generacije	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E40	Največ s kolegicami, s katerimi sem delala.	Stik s sodelavkami	Socialne mreže	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E41	Spoštujem vse generacije,	Spoštovanje vseh treh generacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E42	čprav je velika razlika med mlado in staro generacijo.	Razlika med mlado in staro generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E43	Mlada generacija zelo obvlada tehnologijo.	Tehnološka sposobnost mlajše generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E44	V primerjavi z mlado generacijo se počutim zaostalo in nepismeno, ker ne znam preveč uporabljati računalnika in interneta.	Manjvrednost v primerjavi s člani mlajše generacije zaradi napredujoče tehnologije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

E45	Vsekakor sta mlada in srednja generacija bolj napredni od nas.	Naprednost mlajših generacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E46	Mlajše generacije so bolj odprte.	Odprtost mlade generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E47	Odnos nekaterih, ne vseh mladih do starih ljudi mi ni všeč,	Slabi odnosi mladih do starih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E48	ker se čuti, da ni spoštovanja do starih, kakor je včasih bilo.	Nespoštovanje starih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E49	Tudi pri mladih mi ni všeč pretirano nočno življenje, alkohol, droga in podobne stvari.	Pretirano ponočevanje mlade generacije	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E50	Pomembno je druženje vseh treh generacij,	Pomembnost druženja vseh generacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E51	posebej v družinskem krogu.	Pomembnost druženja vseh generacij v družini	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E52	Pomembno je tudi v širšem pogledu,	Pomembnost druženja vseh generacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E53	mladi bi vseeno morali skrbeti za starejše in jih spoštovati.	Skrbeti in spoštovati starejše	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E54	Medsebojna pomoč in pogovor pozitivno vplivata na vse generacije.	Pomen medsebojne pomoči in pogovora	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E55	Z druženjem vseh treh generacij se izmenjujejo informacije,	Izmenjava informacij	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E56	mladi se lahko veliko naučijo od starejših.	Učenje od starejših	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E57	Stari imajo vseeno večje izkušnje,	Več izkušenj pri starih ljudeh	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E58	lahko jim predstavimo, kakšno je bilo včasih življenje,	Prenašanje informacij na mlajšo generacijo	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E59	veliko nasvetov lahko dobijo glede življenja in življenjskih težav.	Nasveti o življenju	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E60	Tudi tako mladi lahko pomagajo starim v smislu fizične pomoči,	Fizična pomoč mladih	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E61	nasvetov,	Nasveti	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti

E62	pri učenju stvari, ki so za stare ljudi nove.	Učenje	Medgeneracijski odnosi	Odnosi med generacijami v lokalni skupnosti
E63	Za medgeneracijske centre nisem slišala,	Odsotnost informacij o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E64	niti iskreno nisem razmišljala o takšnih centrih.	Odsotnost informacij o medgeneracijskih centrih	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E65	Na prvo asociacijo medgeneracijskega centra bi rekla, da tam stari ljudje prenašajo svoja znanja in izkušnje iz svojega življenja,	Predstava o druženju starejših ljudi	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E66	mlajši pa izobražujejo starejše o novem življenju v medsebojnem druženju.	Predstava o izobraževanju starejših s strani mlajših oseb	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E67	Vsekakor bi bilo lepo, če bi imeli takšen prostor.	Želja po tovrstnem prostoru	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E68	Nisem prepričana, koliko bi to delovalo tukaj pri nas na vasi.	Dvomi o uspehu medgeneracijskega centra v domači vasi	Medgeneracijski centri	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E69	Mislim, da je življenje na vasi drugačno kot v mestu.	Razlike med življenjem na vasi in v mestu	Življenje na vasi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E70	Ljudje na vasi so navajeni na druge aktivnosti,	Razlike med življenjem na vasi in v mestu v aktivnostih	Življenje na vasi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E71	v mestu mislim, da nimajo toliko opravil in se radi tako družijo.	Razlike med življenjem na vasi in v mestu v opravih	Življenje na vasi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E72	Glede na to, da rada kvačkam, to bi želela delati in učiti mlajše generacije, če bi jih zanimalo.	Učenje kvačkanja	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E73	Sem upokojena učiteljica in sem po upokojitvi pomagala otrokom pri učnih težavah, tako da bi tudi to lahko izvajala.	Pomoč pri učnih težavah	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E74	Radi bi šla tudi na kakšne krajše izlete,	Odhod na izlete	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E75	v gledališče	Obiskovanje gledališča	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E76	ali na plavanje.	Ukvarjanje s plavanjem	Dejavnosti	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E77	Zelo pomembno mi je ostati aktivna po upokojitvi.	Pomembnost aktivnosti	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra

E78	Nisem radi zaprta v hiši, grem vsaj na sprehod,	Vesetje do sprehodov	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E79	pa srečam nekoga, s kom se pogovorim, posebej v trenutkih, kadar se počutim zelo osamljena.	Vesetje do spontanih pogovorov na sprehodu	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E80	Dokler bom lahko, bom aktivna,	Želja po aktivnem življenju	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E81	ne želim samo sedeti, počivati, gledati televizije.	Želja po aktivnem življenju	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E82	Rad sem aktivna v vsakem pogledu	Vesetje do aktivnega življenja	Aktivnost starih ljudi	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E83	in čim več v družbi.	Vesetje do preživljanja časa v družbi	Socialne mreže	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E84	Tu bi vsekakor morala biti oseba, ki ima veliko sposobnost za organizacijo, za vodenje takšnega projekta.	Sposobna oseba	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E85	Predvsem mlada, sposobna oseba.	Sposobna mlada oseba	Vodja medgeneracijskega centra	Ustanovitev medgeneracijskega centra
E86	Nimam preveč izkušenj s konflikti,	Odsotnost izkušenj s konflikti	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
E87	ker nisem konfliktna oseba.	Ne konfliktna oseba	Konflikti med generacijami	Konflikti med generacijami
E88	Če pride do nesporazuma, to rada rešujem takoj,	Takojšnje reševanje konfliktov	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E89	ne želim, da to zastara, da je nekdo jezen name ali obratno.	Takojšnje reševanje konfliktov	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E90	Želim, da problem rešimo do konca.	Takojšnje reševanje konfliktov	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E91	Do konfliktov mislim, da največ prihaja zaradi različnih stališč med generacijami	Različna stališča generacij	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E92	in nespoštovanja starih.	Nespoštovanje generacij	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E93	Mlada generacija ni zadovoljna z ničimer.	Nezadovoljstvo mlade generacije	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E94	Do konfliktov pride tudi zaradi nerazumevanja.	Nerazumevanje med generacijami	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami
E95	Stari ne razumejo potrebe mlajših in obratno.	Nerazumevanje potreb med generacijami	Reševanje konfliktov	Konflikti med generacijami

9.4. Priloga D: osno kodiranje

Tabela 9.2: Osno kodiranje

PROSTI ČAS IN SOCIALNA MREŽA UPOKOJENCEV	Življenje z ženo (A1) Ima dva sinova (A2) Oddaljenost od sinov (A3), (A18), (B37), (C3), (C33), (D4), (E8), (E30) Manjši občutek osamljenosti (A4), (B5), (C2), (C6), (D39), (A74), (D61) Druženje s prijatelji (A5), (A9), (A24), (A28), (B12), (B24), (B25), (C9), (D10), (D26), (D27), (D28), (E5), (E9) Ženina podpora (A6) Srečno življenje z ženo (A7) Medsebojna navajenost (A8), (C4) Druženje s sosedi (A10), (A11), (B16), (C8), (E10) Vseživljenjsko prijateljstvo (A12) (B13), (C11), (C12), (C13) Žena je najpomembnejša oseba v življenju (A13) Medsebojna pomoč (A14), (B66), (B67), (B68), (B69), (D67) Medsebojno razumevanje (A15) Zapolnjeni dnevi (A16), (A46) Pomoč otrok (A17), (C18), (D16), (D17), (D18), (D19), (D20), (D22), (E11), (E12), (E13), (E14), (A50), (C43), (D40), (E35) Pomoč prijateljev ali sosedov (A19), (A20), (B15), (B20), (C19), (C20), (C23), (C24) Članstvo v lovski zvezi (A21) Potovanja v druge države (A22) Nova poznanstva (A23) Velik pomen druženja (A25), (B45), (D88) Novo znanje pridobljeno z druženjem (A26) Opravljanje hišnih opravil (A27), (D33), (E17), (E18), (A113) Ukvarjanje z dejavnostmi (A29) Zadovoljstvo s preživljanjem prostega časa (A30), (C31), (E83) Potreba po aktivnostih za stare ljudi (A31) Želja za aktivnost in druženje med ljudmi (A32), (B35), (D56), (B89), (B93) Ne aktivnost ljudi (A33) Pogrešanje otrok in vnukov (A34), (C38), (A56) Skupno preživljanje časa (A35), (E29) Sprehodi in izleti z družino (A36), (C34) Kakovostno preživljanje prostega časa z družino (A37), (C37), (E31) Druženje s srednjo generacijo (A38), (A39), (C41), (A59), (A60) Druženje s staro generacijo (A40), (B47), (C45), (D48), (E37), (E38) Najslabši kontakti z mlado generacijo (A41), (D49), (D50), (D51) Odsotnost obiskovanja istih mest z mladimi (A42), (C40), (C46) Želja po spremembi (A43) Pogovor z mlajšimi v sosedstvu (A44), (A78) Veselje ob obisku otrok in sinov (A45)
--	---

	Občutek mladosti zaradi druženja z družino (A47) Življenje v družinski skupnosti (B1), (D1) Življenje s partnerjem (B2) Življenje s sinom in njegovo družino (B3), (D8) Pozitivni občutki ob življenju z družino (B4) Vnuki kot razlog za srečno življenje (B6), (B10), (B11) Obkroženost z ljudmi (B7) Pomembnost družine (B8), (D9), (E7) Vnuki kot prioriteta (B9), (E28) Dobri odnosi s sosedi (B14) Vesetje v okolju ljudi (B17) Samostojnost (B18), (B22), (B23), (C16), (D12), (D13), (D14), (D15) Pomoč družine (B19) Aktivnost upokojenke (B21), (C17) Kolesarjenje poleti (B26) Skrb za apartma na morju (B27) Kuhanje za družino (B 28) Skrb za vnuke (B29), (D38), (D69) Branje knjig (B30), (C28), (C29), (D22) Šivanje v prostem času (B31) Odhod na morje poleti (B32) Udeležba na dogodkih (B33) Starost kot ovira za vse aktivnosti (B34) Pomanjkanje prostora za izvajanje aktivnosti (B36), (B87), (D78) Obiski med vikendi (B38) Vsakdanje preživljanje časa z vnuki (B39), (B40), (B41) Druženje z vsemi generacijami (B42) Vklapljanje v temo (B43) Življenje z možem (C1) Najpomembnejša oseba v življenju je mož (C5) Dobri odnosi z možem (C7) Izguba stikov (C10), (C95) Težavno prijateljstvo s prijatelji iz tujine (C14), (C15) Kontakti z otroki s pomočjo interneta (C21), (E32), (A57) Težave z uporabo tehnologije (C22) Vsakdanji sprehodi (C25), (D25), (E19), (C85) Odhod v gozd z možem (C26) Ukvarjanje z vrtom (C27), (E16), (C86) Obisk maš (C30), (D24) Pomanjkanje ponudb glede prostega časa (C32), (C84) Igranje z vnuki (C35), (C36) Malo stikov z drugimi generacijami (C39) Samostojno življenje (D2), (E1) Življenje s sinom (D3), (D5) Odhod sina kot razlog za dolgčas (D6) Občutek osamljenosti (D7), (E4), (D89) Preživljanje časa s sorodniki (D11) Skrb otrok (D21), (C44), (D45) Veliko prostega časa v pokoju (D23) Jutranji ritual (D24) Gledanje televizije (D29) Poslušanje radia (D30), (D31) Branje novic ob kavi (D32)
--	---

	Vnukinja (D34), (D35), (D36), (D37) Izguba moža (E2) Samostojnost otrok (E3) Zadovoljevanje potreb po druženju (E6) Kvačkanje (E20) Izpolnjevanje križank (E21), (E23) Preživljanje lepih trenutkov z otroki (E25), (E26) Dobri odnosi z otroki (E27)
ODNOSI MED GENERACIJAMI V LOKALNI SKUPNOSTI	Pričakovanje pogovora s strani otrok (A48), (E36) Reševanje težav s pomočjo pogovora (A49) Nove generacije (A51), (A52) Pričakovanje skrbi od otrok (A53), (A54) Spraševanje o bivanju v domu (A55) Druženje s srednjo in staro generacijo (A58), (D47) Hitro življenje mlade generacije (A61) Predsodki o starih ljudeh (A62) Dobri odnosi z mladino (A63) Nevednost mlajše generacije (A64) Medsebojna poznanstva zaradi majhnega kraja (A65) Pripravljenost pomoči mlajših (A66), (A67), (C52) Pripravljenost pomagati srednji generaciji (A68) Zrelost srednje generacije (A69) Zavest o staranju (A70) Prezaposlenost srednje generacije (A71), (D55) Premalo prostega časa (A72), (E15) Pomembnost druženja vseh treh generacij (A73), (C58), (D60), (E50), (E51), (E52) Novitete s strani drugih dveh generacij (A75) Monotonost življenja (A76) Veselo preživljanje prostega časa v družbi mlajših (A77) Preživljanje časa današnjih mladih (A79) Medsebojna izmenjava izkušenj in znanja (A80), (E55), (C80) Pomoč mlade in srednje generacije (A81) Pomembnost pogovora (A82), (B44), (B46) Napredovanje tehnologije (A83), (B56), (D44) Prenašanje znanja z mladih na stare (A84), (B55), (D63) Posedovanje izkušenj (A85), (C62), (D66), (E57) Dajanje nasvetov (A86), (C61), (C63), (E59), (E62) Pomoč starih v nekaterih situacijah (A87) Posredovanje znanja (A88) Iste teme za pogovor (B48) Podobne izkušnje (B49) Premalo druženja mlade generacije (B50) Lepi spomini na mladost (B51) Zaprto mlade generacije (B52), (B53) Druženje vseh treh generacij (B54) Premalo stika s strani mladih (B57), (B58), (B59) Potreba po pozornosti starejših ljudi (B60) Zavedanje, da mladi nimajo preveč časa (B61), (D52), (D53) Potreba po pogovoru (B62), (B65), (C57), (D43), (D44) Potreba po pozornosti (B63) Potreba po druženju (B64), (D42) Odsotnost pričakovanj (C42), Pozitiven pogled na mlade ljudi (C47) Prijaznost mladih (C48), (C49)

	Odsotnost želje pri mladih po druženju s starejšimi (C50), (C51) Pomoč geronto gospodinj (C53), (C54) Želja po samoiniciativnih stikih s strani mladih (C55) Velik pomen stikov za starega človeka (C56) Manjša monotonost (C59) Depresija kot posledica osamljenosti (C60) Učenje s strani mladih ljudi (C64), (E63) Učenje uporabe tehnologije s strani mladih ljudi (C65), (D64), (E43) Učenje vedenja med generacijami (C66) Aktivnost starih kot posledica druženja z mladimi osebami (C67) Potreba po razumevanju s strani otrok (D41) Empatija pri pripadnikih srednje generacije (D54) Želja po razumevanju starih ljudi (D57), (D58), (D59) Pomen medsebojnih odnosov (D62), (E54) Prenašanje modrosti s strani starih (D65), (E58) Potreba po fizični pomoči (D68), (E60) Pričakovanje ljubezni (E33) Pričakovanje spoštovanja (E34) Podobnost s člani stare generacije (E39) Stik s sodelavkami (E40) Spoštovanje vseh treh generacij (E41) Razlika med mlado in staro generacijo (E42) Naprednost mlajših generacij (E45) Odprtost mlade generacije (E46) Slabi odnosi mladih do starih (E47) Nespoštovanje starih (E48) Pretirano ponočevanje mlade generacije (E49) Skrbeti in spoštovati starejše (E53) Učenje od starejših (E56)
USTANOVITEV MEDGENERACIJSKEGA CENTRA	Prostor za vse tri generacije (A89), Druženje, učenje in pomaganje drug drugemu (A90) Informiranost o medgeneracijskih centrih (A91), (B70), (B71), (B72), (B73), (B74), (C68), (C69), (C70), (D72) Telovadbe v medgeneracijskem centru (A92) Pozitivne izkušnje s centri (A93) Pomembnost medgeneracijskega centra (A94) Spremembe skozi čas (A95) Več aktivnosti za vse generacije (A96) Ni dejavnosti za nobeno generacijo (A97), (A108) Potreba po dejavnostih (A98) Potreba prostora za vse generacije (A99), (B76), (C72), (C81), (D74), (E67) Podpiranje ideje o medgeneracijskem centru (A100) Želja po udeleževanju zabavnih dejavnosti (A101), (C73) Igranje kart in šaha (A102), (D82) Tekmovanja med generacijami (A103) Udeleževanje izletov (A104), (C76), (D83), (E74) Udeleževanje učenja tujih jezikov (A105), (C78) Udeleževanje plesov in glasbe (A106), (A107), (B82), (B83) Sprostitve ob praznovanjih (A109) Veselje do plavanja (A110), Želja po obiskovanju bazenov (A111) Skrb zase (A112)

	Obiskovanje otrok (A114) Potovanje z ženo (A115) Pomembnost aktivnega življenja (A116), (B91), (B92), (C83), (D87), (E77) Boljše počutje zaradi aktivnosti (A117), (E82) Večja aktivnost, če bi bila omogočena prostor in družba (A118), (B88), (C87), (D90) Oseba z znanjem o generacijah (A119), (B96), (C91), (D94) Nove ideje (A120), (C90) Resno pripravljena za delo (A121) Aktivnost vseh generacij (A122), (A123) Udeležba vseh generacij (B75), (D70) Želja po obiskovanju centra (B77) Pomanjkanje druženja (B78), (B79), (D75) Želja po dogajanju v domači vasi (B80), (B81), (B90) Udeležba pri telovadbi (B84) Uporaba računalnika (B85) Udeležba pri učenju tehnologije (B86), (C77) Oseba, ki ima razumevanje (B94), (B97), (C92), (D95) Oseba, ki zna voditi skupino (B95) Oseba, ki bi se zavzela za prebivalce (B98) Sprostitev v družbi drugih generacij (C71) Dolgočasnost (C74) Centri kot razlog za raznolike dneve (C75), (D93) Kuhanje med generacijami (C79) Dogovor o dejavnostih (C81) Boljša kakovost življenja (C88) Zainteresirana oseba (C89) Oseba s področja socialnega dela (C93) Spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja (D71) Zadovoljstvo z medgeneracijskim centrom (D73) Pomanjkanje druženja med generacijami (D76), (D77) Dobra inovacija (D79) Dostopnost za vse (D80) Uvajanje prostovoljstva (D81) Občasna potovanja po smrti žene (D84) Želja po obisku gledališč (D85), (D86), (E75) Vključevanje v dejavnosti (D91) Obiskovanje centra kot razlog za manjšo osamljenost (D92) Pomoč združenj (D96) Želja po distanciranju od politike (D97) Odsotnost informacij o medgeneracijskih centrih (E63), (E64) Predstava o druženju starejših ljudi (E65) Predstava o izobraževanju starejših s strani mlajših oseb (E66) Dvomi o uspehu medgeneracijskega centra v domači vasi (E68) Razlike med življenjem na vasi in v mestu (E69), (E70), (E71) Učenje kvačkanja (E72) Pomoč pri učnih težavah (E73) Ukvarjanje s plavanjem (E76) Veselje do sprehodov (E78) Veselje do spontanega pogovorov na sprehodu (E79) Želja po aktivnem življenju (E80), (E81)
--	--

	Sposobna oseba (E84), (E85)
KONFLIKTI MED GENERACIJAMI	Nerazumevanje med generacijami (A124) (D104), (E94) Različna mnenja generacij (A125), (A128), (B100), (B101), (B105) Različna stališča generacij (A126), (A127), (E91) Redkost konflikta (A129) Razlaga svojega mnenja (A130) Poslušanje sogovornika (A131) Reševanje s pogovorom (A132), (C97), (D102) Občasno lažno strinjanje (A133) Razlike med ljudmi (B99) Brez konfliktov (B102), (C94) Ne konfliktnost sogovornice (B103), (B104) Nasprotovanje med generacijami (B106) Težko priključevanje nazaj v prejšnjo družbo po selitvi (C96) Spoštljivost otrok do staršev (C98) Razumevanje otrok do staršev (C99) Konflikti zaradi nespoštovanja med generacijami (C100), (D105), (E92) Konflikti zaradi predsodkov do starih ljudi (C101) Spoštovanje in razumevanje kot pogoj za dobre odnose (C102) Sovraštvo in hudobija kot razlog za konflikte (C103) Odsotnost konfliktov (D98), (E86) Konflikt s snaho (D99) Slabi odnosi s snaho (D100) Konflikt s snaho kot razlog za konflikt s sinom (D101) Osebnost pri konfliktih (D103) Ne konfliktna oseba (E87) Takojšnje reševanje konfliktov (E88), (E89), (90) Nezadovoljstvo mlade generacije (E93) Nerazumevanje potreb med generacijami (E95)